

Vejledning om hjælpemidler, biler, boligindretning mv.

(Vejledning nr. 6 til serviceloven)

Indledning

xx. Vejledning nr. 6 til serviceloven indgår som del af en samlet fremstilling af Socialministeriets vejledning til serviceloven. Der foreligger på nuværende tidspunkt følgende otte vejledninger:

- Vejledning om formål og andre generelle bestemmelser i serviceloven. Vejledning nr. 1 til serviceloven.
- Vejledning om personlig og praktisk hjælp, træning, forebyggelse mv. Vejledning nr. 2 til serviceloven.
- Vejledning om særlig støtte til børn og unge og deres familier. Vejledning nr. 3 til serviceloven.
- Vejledning om botilbud mv. til voksne. Vejledning nr. 4 til serviceloven.
- Vejledning om særlig støtte til voksne. Vejledning nr. 5 til serviceloven.
- Vejledning om hjælpemidler, biler, boligindretning mv. Vejledning nr. 6 til serviceloven.
- Vejledning om kvalitet, tilsyn, tilskud til frivillige organisationer mv. Vejledning nr. 7 til serviceloven.
- Vejledning om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for voksne, herunder pædagogiske principper. Vejledning nr. 8 til serviceloven.

Vejledning nr. 6 til serviceloven henvender sig i lighed med de øvrige vejledninger til serviceloven først og fremmest til de kommunale sagsbehandlere.

Vejledning nr. 6 til serviceloven indeholder følgende afsnit

Afsnit I om støtte til hjælpemidler og forbrugsgoder. Punkt. xx-xx.

Afsnit II om biler. Punkt. xx-xx.

Afsnit III om individuel befordring. Punkt. xx-xx.

Afsnit IV om boligindretning og skift af bolig. Punkt. xx-xx.

I indledningen til de enkelte afsnit omtales de enkelte kapitler i afsnittet.

Afsnit I

Støtte til hjælpemidler og forbrugsgoder

Indledning

xx. I dette afsnit uddybes reglerne i §§ 112 og 113 i lov om social service (serviceloven) om støtte til hjælpemidler og forbrugsgoder.

Desuden uddybes reglerne i bekendtgørelse nr. xx af xx. xx 2010 om hjælp til anskaffelse af hjælpemidler og forbrugsgoder efter serviceloven (hjælpemiddelbekendtgørelsen).

Når intet er nævnt foran paragraffen, henvises der til serviceloven.

Lov om retssikkerhed og administration på det sociale område betegnes i teksten som retssikkerhedsloven.

Vejledning om retssikkerhed og administration på det sociale område betegnes i teksten som retssikkerhedsvejledningen.

Afsnittet indeholder følgende kapitler:

Kapitel xx giver en generel introduktion til reglerne, herunder om formål, personkreds og om kriterier for bevilling.

Kapitel xx indeholder vejledning om rådgivning med specielt sigte på hjælpemidler.

Kapitel xx indeholder vejledning om sagsbehandlingen.

Kapitel xx indeholder vejledning om hvad ydelsen dækker.

Kapitel xx indeholder vejledning om leverandørvalg

Kapitel xx indeholder vejledning om frit valg af hjælpemidler

Kapitel xx indeholder vejledning om forbrugsgoder

Kapitel xx indeholder vejledning om muligheden for at medtage hjælpemidler og forbrugsgoder til udlandet

Kapitel xx indeholder vejledning om afgrænsningen i forhold til anden lovgivning

Kapitel xx indeholder vejledning om de enkelte hjælpemidler

Kapitel xx indeholder vejledning om kørestole som særligt personlige hjælpemidler

Kapitel xx indeholder vejledning om tilskud til høreapparater

Kapitel xx

Bevilling af hjælpemidler og forbrugsgoder (emneord: Hjælpemidler, forbrugsgoder, visitationskriterier, væsentlighed, befordringsgodtgørelse)

Generelt

Serviceoven

§ 112. Kommunalbestyrelsen skal yde støtte til hjælpemidler til personer med varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, når hjælpemidlet

- 1) i væsentlig grad kan afhjælpe de varige følger af den nedsatte funktionsevne,
- 2) i væsentlig grad kan lette den daglige tilværelse i hjemmet eller
- 3) er nødvendigt for, at den pågældende kan udøve et erhverv.

Stk. 2. ...

§ 113. Kommunalbestyrelsen skal yde hjælp til køb af forbrugsgoder, når betingelserne i § 112, stk. 1, er opfyldt. Der kan dog ikke ydes hjælp til forbrugsgoder, der normalt indgår i sædvanligt indbo.

Stk. 2...

Formål og personkreds

xx. Bevilling af hjælpemidler og forbrugsgoder skal medvirke til, at borgeren får mulighed for at føre en så normal og selvstændig tilværelse som muligt og i størst mulig grad gøre den pågældende uafhængig af andres bistand i dagligdagen.

Tildeling af et hjælpemiddel eller forbrugsgode skal samtidig sikre, at borgere med varigt nedsat funktionsevne, der ønsker det, får mulighed for at få eller bevare en tilknytning til arbejdsmarkedet.

Personkredsen omfatter personer med varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne som følge af medfødt eller senere opstået handicap, sygdom eller som følge af ulykkesskader, der gør et hjælpemiddel nødvendigt.

Der skal være tale om en *varigt* nedsat funktionsevne, hvis konsekvenser er af indgribende karakter i den daglige tilværelse. Det indebærer, at der ikke inden for en overskuelig fremtid vil være udsigt til bedring af de helbredsmæssige forhold, og at der i lang tid fremover vil være et behov for at afhjælpe følgerne af den nedsatte funktionsevne. Normalt vil lidelsen være en belastning for borgeren resten af livet. For en nærmere gennemgang af begrebet ”nedsat funktionsevne” henvises til vejledning nr. 1 til serviceloven.

Økonomiske forhold

xx. Bevilling af et hjælpemiddel eller et forbrugsgode er uafhængig af borgerens økonomi og forsørgelsesgrundlag. Ydelsen af hjælpemidlet/forbrugsgodet er skattefri.

Afgørelseskompetence

xx. Det er kommunalbestyrelsen, der træffer afgørelse om støtte til hjælpemidler og forbrugsgoder.

Anskaffelse inden bevilling

Hjælpemiddelbekendtgørelsen

§ 2. Der kan normalt ikke ydes støtte til hjælpemidler, som ansøgeren selv har anskaffet, inden bevilling er givet.

§ 19. Der kan normalt ikke ydes støtte til forbrugsgoder, som ansøgeren selv har anskaffet, inden bevilling er givet.

xx. Der kan efter bekendtgørelsens §§ 2 og 19 normalt ikke ydes støtte til hjælpemidler eller forbrugsgoder, som borgeren selv har anskaffet, inden bevilling er givet.

Det er et almindeligt princip i den sociale lovgivning, at ansøgning skal indgives, og bevilling modtages, inden en social ydelse, herunder et hjælpemiddel eller et forbrugsgode, anskaffes.

Der kan dog være enkelte tilfælde, hvor behovet for anskaffelse af det pågældende hjælpemiddel eller forbrugsgode må anses for uopsætteligt. I sådanne tilfælde vil der efter en konkret vurdering kunne ydes støtte, selvom anskaffelse sker, inden bevilling er givet. Der kan ved denne vurdering lægges vægt på hjælpemidlets art og funktion samt størrelsen af udgiften ved anskaffelsen.

Bevilling efter anden lovgivning

Serviceloven

§ 115. Det er en forudsætning for støtte efter §§ 112-114, at hjælpemidlet, forbrugsgodet eller bilen ikke kan bevilges efter anden lovgivning.

xx. Efter servicelovens § 115 er det en forudsætning for bevilling af et hjælpemiddel eller forbrugsgode efter servicelovens §§ 112 og 113, at der ikke kan ske bevilling af disse efter anden lovgivning. Der henvises i den forbindelse til kapitel xx om afgrænsning til anden lovgivning.

Kriterier for bevilling

xx. Hjælp efter servicelovens §§ 112 og 113 kan ydes, når hjælpemidlet eller forbrugsgodet

1. i væsentlig grad kan afhjælpe de varige følger af den nedsatte funktionsevne,
2. i væsentlig grad kan lette den daglige tilværelse i hjemmet eller
3. er nødvendigt for, at den pågældende kan udøve et erhverv.

Ad 1. og 2. Væsentlighed

xx. Hjælpemidlet eller forbrugsgodet skal i *væsentlig* grad kunne afhjælpe de varige følger af den nedsatte funktionsevne eller i *væsentlig* grad lette den daglige tilværelse i hjemmet. Vurderingen heraf er konkret og individuel, og spørgsmålet om, hvorvidt kravet om væsentlighed er opfyldt, fastlægges ud fra en samlet vurdering af hjælpemidlets betydning for at kunne afhjælpe borgerens funktionsnedsættelse. Der kan ved denne vurdering lægges vægt på bl.a. helbredsmæssige forhold, sociale forhold, hjælpemidlets betydning for muligheden for at leve et liv som andre på samme alder og i samme livssituation, og om der evt. kan findes andre måder at kompensere for funktionsnedsættelsen på, jf. kapitel xx, vurdering af behovet.

Det afgørende er, at behovet for hjælpemidlet sammenholdt med den konstaterede funktionsnedsættelse er af tilstrækkeligt omfang til, at der reelt bliver tale om en væsentlig afhjælpning af de varige følger af den nedsatte funktionsevne eller en væsentlig lettelse i den daglige tilværelse i hjemmet.

Ad 2. Den daglige tilværelse i hjemmet

xx. Ved vurderingen af kravet om at hjælpemidlet kan lette den daglige tilværelse i hjemmet, kan der bl.a. lægges vægt på hjælpemidlets funktion og vigtighed i forbindelse med borgerens ophold i hjemmet. Der kan f.eks. lægges vægt på hjælpemidlets betydning for den pågældendes mulighed for så vidt muligt at klare sig uden hjælp fra andre. Der kan desuden lægges vægt på hjælpemidlets betydning for, at borgeren fortsat har mulighed for at klare sig og forblive i eget hjem.

Herudover kan der lægges vægt på hjælpemidlets funktion for andre, der hjælper borgeren til dagligt i hjemmet. Der kan f.eks. være tale om en lift eller en særlig seng, som en plejer eller et familiemedlem bruger ved pleje af den pågældende.

De sociale forhold, herunder om borgeren har ægtefælle og børn, skal tages i betragtning ved vurderingen af behovet for et hjælpemiddel. Det forventes således som udgangspunkt, at f.eks. ægtefælle eller børn medvirker ved udførelse af praktiske opgaver i hjemmet. Det offentlige kan dog ikke pålægge børn af borgere med nedsat funktionsevne mere arbejde i hjemmet end andre børn på samme alder udfører, ligesom det offentlige ikke kan pålægge en evt. ægtefælle arbejde i hjemmet udover, hvad der er normalt og ligger inden for rimelighedens grænser.

Ad 3. Udøvelse af erhverv

xx. Der skal ved vurderingen lægges vægt på, om hjælpemidlet er nødvendigt for, at borgeren kan være i erhverv. Hjælpemidlet skal således være en forudsætning for, at borgeren overhovedet kan være i erhverv og bevare tilknytningen til arbejdsmarkedet. Se i øvrigt kapitel xx, afsnittet Beskæf-

tigelsessektoren, om Afgrænsningen mellem hjælpemidler efter serviceloven og hjælpemidler efter lov om en aktiv beskæftigelsesindsats.

Særligt om administration

Finansiering

xx. Kommunalbestyrelsen afholder, jf. servicelovens § 173, endeligt udgifterne til hjælpemidler og forbrugsgoder.

Kommunalbestyrelsen afholder udgifterne til rådgivning, tilsyn og administration samt udgifter til lægeerklæringer, advokatbistand mv., som påhviler kommunalbestyrelsen efter serviceloven.

Opholdskommune og mellemkommunal refusion

xx. Hjælpemidler og forbrugsgoder efter servicelovens §§ 112 og 113 ydes normalt af borgerens opholdskommune.

Der henvises til kapitel 3 i retssikkerhedsloven samt kapitel 32 og 33 i retssikkerhedsvejledningen vedrørende spørgsmålet om handlekommune/opholdskommune og mellemkommunal refusion ved midlertidigt ophold i en anden kommune.

Vedrørende praksis for reglerne om hjælpemidler for midlertidigt ophold uden for opholdskommunen henvises særligt til punkt 282-283 i retssikkerhedsvejledningen.

Efter § 9, stk. 7 i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område er den oprindelige opholdskommune dog handlekommune i forhold til hjælp efter lov om social service i visse tilfælde. Det gælder hvis borgeren efter medvirken fra en oprindelig opholdskommune eller anden offentlig myndighed har fået ophold i

- 1) en boform efter §§ 107-110 og 192 i lov om social service,
- 2) boliger efter § 115, stk. 4, jf. § 105, stk. 2, i lov om almene boliger mv.,
- 3) institutioner under sygehusvæsenet,
- 4) institutioner under Kriminalforsorgen eller
- 5) boliger, boformer mv., der træder i stedet for og kan sidestilles med boformer mv. under nr. 1-4.....

Det samme gælder, hvis en ung, der fylder 18 år, i umiddelbar forlængelse af en anbringelse uden for hjemmet i et anbringelsessted for børn og unge får ophold i et af de nævnte sociale botilbud for voksne.

I de nævnte tilfælde vil det således være den oprindelige opholdskommune, der skal yde hjælpemidler og forbrugsgoder efter servicelovens § 112 og 113. Der henvises til Socialministeriets orienteringsbrev nr. 9294 af 20. maj 2010.

Hvilken kommune betaler ved flytning

xx. Ved flytning til en anden kommune medtages bevilgede hjælpemidler, som der fortsat er behov for. Dette gælder også hjælpemidler ydet som udlån. Der sker ikke et videresalg til tilflytningskommunen, men denne underrettes om bevillingen af hjælpemidler og forbrugsgoder. Tilflytningskom-

munen er forpligtet til at føre tilsyn og afholde udgifter i forbindelse med eventuelle reparationer. Med hensyn til reparation af forbrugsgoder henvises der til kap. xx.

Ved flytning igen til en ny kommune påhviler det fraflytningskommunen at give den oprindelige kommune underretning.

Hvis et hjælpemiddel er ydet som udlån, skal det tilbageleveres til den oprindelige kommune uden omkostninger for brugeren eller for den oprindelige kommune (f.eks. fragtomkostninger). Det vil sige, at brugerens nye opholdskommune betaler udgifterne ved tilbageleveringen. Forbrugsgoder, som er brugerens ejendom, skal ikke tilbageleveres.

Tilflytningskommunen har ret til refusion af udgifter, herunder reparationsudgifter vedrørende hjælpemidler fra den tidligere kommune, når en borger er flyttet til kommunen på grund af det fri valg af ældrebolig efter almenboliglovens § 58 a, jf. retssikkerhedslovens § 9 c, stk. 4, nr. 2.

Befordringsgodtgørelse

Hjælpemiddelbekendtgørelsen

§ 25. Kommunalbestyrelsen yder befordringsgodtgørelse i forbindelse med ansøgning og ydelse af hjælpemidler og forbrugsgoder, når den samlede udgift med det billigste, forsvarlige befordringsmiddel overstiger 60 kr., dog 25 kr. for personer der modtager sociale pensioner.

Stk. 2. Der kan ydes time- og dagpenge og hoteldispositionsbeløb efter laveste sats i Finansministeriets til enhver tid gældende cirkulære om time- og dagpenge mv., når der er tale om en rejse, der nødvendiggør overnatning uden for hjemmet.

Stk. 3. Der kan ydes befordringsgodtgørelse efter stk. 1 og 2 til rejseledsager, når ledsagelse er absolut påkrævet på grund af ansøgerens helbredstilstand eller alder.

Stk. 4. For personer, der vælger at benytte adgangen til frit leverandørvalg, jf. § 6, stk. 1 og stk. 5, er kommunalbestyrelsen højst forpligtet til at yde befordringsgodtgørelse svarende til afstanden til det sted, hvor udleveringen af hjælpemidlet efter kommunens sædvanlige praksis ville have fundet sted. Befordringsudgifter herudover betales af ansøgeren.

xx. Efter bekendtgørelsens § 25 ydes der godtgørelse af udgifter til befordring i forbindelse med ansøgning og ydelse af hjælpemidler og forbrugsgoder. Befordringsgodtgørelsen ydes af kommunalbestyrelsen.

Hvis befordringen sker med henblik på afprøvning som led i sagens behandling, f.eks. på Kennedy Centeret, ydes der befordringsgodtgørelse, selv om afprøvningen i den konkrete ansøgningssituation ikke fører til bevilling af et hjælpemiddel.

I tilfælde, hvor borgeren udnytter adgangen til frit leverandørvalg for hjælpemidler, jf. bekendtgørelsens § 6, stk. 1 og 5, er der efter § 25, stk. 4, kun ret til befordringsgodtgørelse svarende til afstanden til det sted, hvor udleveringen efter kommunens sædvanlige praksis ville have fundet sted.

Kapitel xx

Rådgivning og vejledning (Emneord: Den generelle rådgivningsforpligtelse, særlig rådgivningsforpligtelse med hensyn til hjælpemidler, instruktion i brug)

Generelt

xx. Kommunalbestyrelsen har i forbindelse med sagsbehandlingen en forpligtelse til at yde rådgivning og vejledning til borgeren om muligheden for at få bevilget et hjælpemiddel eller om evt. muligheder for anden hjælp i stedet for eller som supplement til et hjælpemiddel eller forbrugsgode. For en nærmere gennemgang af kommunalbestyrelsens generelle rådgivnings- og vejledningsforpligtelse henvises til vejledning nr. 1 til serviceloven.

Særlig rådgivningsforpligtelse med hensyn til hjælpemidler

Serviceloven

§ 10. ...

Stk. 4. Kommunalbestyrelsen skal tilbyde rådgivning om valg af hjælpemidler og forbrugsgoder samt instruktion i brugen heraf. Opgaven kan varetages i samarbejde med andre kommuner.

xx. Som supplement til den generelle rådgivningsforpligtelse har kommunalbestyrelsen efter servicelovens § 10, stk. 4, pligt til at tilrettelægge en særlig rådgivningsindsats i forbindelse med valg af hjælpemidler og forbrugsgoder. Kommunalbestyrelsen har yderligere en forpligtelse til at instruere i brugen af hjælpemidlet/forbrugsgodet. Opgaven kan varetages i samarbejde med andre kommuner.

Serviceloven

§ 5. ...

Stk. 2. Regionsrådet skal efter aftale med kommunalbestyrelserne i regionen medvirke

til at tilvejebringe hensigtsmæssige og sikre hjælpemidler.

Det fremgår af servicelovens § 5, stk. 2, at regionsrådet efter aftale med kommunalbestyrelserne i regionen skal medvirke til at tilvejebringe hensigtsmæssige og sikre hjælpemidler. Dette indebærer, at regionerne kan videreføre driften af de tidligere amtskommunale hjælpemiddelcentraler. Kommunalbestyrelserne kan også vælge selv at drive hjælpemiddelcentralerne. Det er bl.a. hjælpemiddelcentralernes opgave at orientere kommunerne om tekniske hjælpemidler og udøve vejledning, demonstration og tilpasning af hjælpemidler.

Kommunens sagsbehandlere samt den enkelte bruger kan rette henvendelse til hjælpemiddelcentralen med henblik på rådgivning, oversigt over produktsortiment eller afprøvning af et egnet produkt.

Endvidere indgår Hjælpemiddelinstitutet, der er en del af den nationale videns- og specialrådgivningsorganisation – VISO, som et led i kommunernes rådgivningsforpligtelse. Institutet koordinerer og deltager i prøvnings-, forsknings- og informationsvirksomhed for derigennem at tilvejebringe hensigtsmæssige og sikre hjælpemidler. Hjælpemiddelinstitutet evaluerer hjælpemidlers anvendelsesområde og funktionalitet.

Hjælpemiddelinstitutet har et samlet overblik over udvalget af hjælpemidler på markedet. Institutet udgiver 2 tidsskrifter samt Hjælpemiddelinformation med aktuelle oplysninger om hjælpemidler samt en række metodebøger. Desuden henvises til Hjælpemiddelbasen på www.hmi-basen.dk, hvor Hjælpemiddelinstitutet har oprettet en søgefunktion, hvor man kan få oplysninger om hjælpemidler.

I forbindelse med rådgivning og vejledning påhviler det kommunalbestyrelsen at informere borgeren om, hvor vedkommende kan henvende sig for at få hjælp.

Det påhviler endvidere kommunalbestyrelsen løbende at følge de enkelte sager for at sikre sig at hjælpen fortsat opfylder sit formål.

Finansiering af rådgivning

xx. Udgifterne til rådgivning afholdes af kommunalbestyrelsen, jf. servicelovens § 173.

Der henvises i øvrigt til Socialministeriets bekendtgørelse nr. 781 af 6. juli 2006 om principper for kommunernes finansiering af de mest specialiserede lands- eller landsdelsdækkende tilbud.

Kapitel xx

Sagsbehandlingen (Emneord: Vurdering af behovet, særlige hensyn til enkelte handicapgrupper, sagsoplysning)

Vurdering af behovet

xx. Afgørelsen af, om der er behov for et hjælpemiddel eller forbrugsgode, træffes på grundlag af en samlet vurdering af borgerens situation i forhold til de indhentede oplysninger, jf. også § 5 i retssikkerhedsloven om helhedsvurdering.

Det er vigtigt, at sagsbehandlingen forud for afgørelsen sker i et tæt samarbejde mellem borger og sagsbehandler. Det er borgeren, som bedst kan formulere sine behov. Gennem rådgivning kan han

eller hun således medvirke til at udrede hvilket hjælpemiddel eller forbrugsgode og af hvilken kvalitet, der er behov for. Kommunalbestyrelsen har i den forbindelse mulighed for at anvende funktionsevnetoden, jf. Vejledning nr. 5 til serviceloven. Det skal bemærkes, at udgangspunkt er, at der ydes hjælp til anskaffelse af det bedst egnede og billigste hjælpemiddel efter § 3 i hjælpemiddelbekendtgørelsen, jf. vejledningens kapitel xx, om, hvad dækker ydelsen.

I forbindelse med behandlingen af en ansøgning om et hjælpemiddel eller forbrugsgode bør et ønske fra borgeren om at klare sig selvstændigt tilgodeses. Det bør endvidere indgå i overvejelserne, om det er hensigtsmæssigt at yde personlig støtte, fx til personlig og praktisk hjælp, jf. servicelovens kapitel 16, i stedet for eller som supplement til et hjælpemiddel.

For en del hjælpemidler vil afgørelse om berettigelse straks kunne træffes på grundlag af en ansøgning og de helbredsmæssige oplysninger. Dette gælder f.eks. diabeteshjælpemidler og stomiartikler.

Ofte kan der være behov for at tilvejebringe en bred beskrivelse af, på hvilken måde og i hvilket omfang funktionsevnen er nedsat, hvordan borgeren i øvrigt klarer sin dagligdag, og hvordan den pågældende selv ønsker at indrette sin tilværelse med mulighed for at leve et så almindeligt og selvstændigt liv som muligt.

Mange aspekter kan indgå i denne beskrivelse:

Sociale forhold, f.eks. familiemæssige forhold og deltagelse i fritidsaktiviteter.

Boligforhold, f.eks. boligens indretning og forholdene omkring boligen.

Erhvervsmæssige forhold, f.eks. erhvervets art eller om ansøger deltager i skole eller dag- og klubtilbud.

Helbredsmæssige forhold, f.eks. *borgerens* nedsatte funktionsevne, særlige hensyn at tage i sygdomsbilledet, anden nedsat funktionsevne eller anden lidelse, og skal hjælpemidlet eller forbrugsgodet kombineres med behandling. Det bør heri særligt indgå, om lidelsen kan betragtes som progredierende.

Øvrige forhold, f.eks. om hjælpemidlet eller forbrugsgodet skal kombineres med anden støtte, herunder f.eks. personlig og praktisk hjælp efter § 83 i serviceloven.

Særlige hensyn til enkelte handicapgrupper

Børn med handicap

xx. Der kan gøre sig særlige hensyn gældende for enkelte handicapgruppers vedkommende. For eksempel må der ved vurdering af behov for hjælpemidler til børn lægges vægt på, at barnet i videst muligt omfang og med størst mulig selvstændighed kan udføre aktiviteter som andre børn. Det er vigtigt at sætte tidligt ind med hjælpemidler.

Tildeling af hjælpemidler og forbrugsgoder efter servicelovens §§ 112 og 113 kan eventuelt kombineres med hjælp efter servicelovens § 41 om merudgiftsydelse. Støtte til hjælpemidler, der alene anvendes til fritid/leg, f.eks. til et barn, som ikke har andre legemuligheder, ydes efter § 41.

Hvis et hjælpemiddel til et barn alene skal bruges i forbindelse med undervisning, er det skolen, som skal sørge for anskaffelsen. Dette gælder også, hvis hjælpemidlet skal bruges i hjemmet til f.eks. lektielæsning. Der henvises til punktet Grundskolen nedenfor i punkt xx.

I andre situationer end ovenfor nævnt skal hjælpemidlet eller forbrugsgodet vurderes efter servicelovens §§ 112 eller 113.

Om afgrænsning til anden lovgivning henvises til vejledningens kapitel xx.

Udviklingshæmmede

xx. For så vidt angår borgere med udviklingshæmning skal man være særlig omhyggelig med at bedømme hjælpemiddelbehovet. Denne gruppe borgere kan have en mere enkel og mere konkret forståelse af virkeligheden. Over halvdelen af borgerne med udviklingshæmning er multihandicappede, dvs. at udviklingshæmningen kan være kombineret med syns-, høre- eller bevægelseshandicap. Drejer det sig om børn med udviklingshæmning, bør forældrene så vidt muligt inddrages i bedømmelsen af behovet for hjælpemidler. Drejer det sig om voksne med udviklingshæmning, kan forældre, andre pårørende eller andre relevante personer inddrages i vurderingen af hjælpemiddelbehovet.

Borgere med progredierende (fremadskrivende) lidelser

xx. Ved progredierende sygdomme som fx leddegigt, Parkinson Plus-sygdommene, muskelsvind, dissemineret sklerose, ALS (amyotrofisk lateral sklerose) og Spielmeyer-Vogt vil der ofte være behov for en række hjælpeforanstaltninger. Det er i den forbindelse vigtigt, at der ikke alene ses på det aktuelle behov, men også tages hensyn til den forventede fremtidige udvikling.

Beboere i botilbud m.m.

xx. Vedrørende hjælpemidler, der er til fælles brug for beboere i et botilbud for voksne samt i en daginstitution, klub eller døgninstitution for børn og unge, henvises der til hjælpemiddelbekendtgørelsens § 8 og vejledningens kapitel xx om hjælpemidler i botilbud, daginstitutioner, klubber og døgninstitutioner.

Oplysninger til bedømmelse af ansøgningen

xx. Kommunalbestyrelsen skal indhente samtlige relevante oplysninger, herunder nødvendige helbredsoplysninger, for at få sagen om ansøgningen om et hjælpemiddel eller forbrugsgode oplyst. Det er kommunalbestyrelsen, der afgør, hvilke oplysninger, der er nødvendige, for at der kan træffes afgørelse, når en borger ansøger om et hjælpemiddel eller et forbrugsgode. Der henvises i øvrigt til retssikkerhedslovens § 10 og kapitel 13 i retssikkerhedsvejledningen.

Det kan f.eks. dreje sig om oplysninger om borgerens helbredsmæssige forhold, såsom lægejournaler, sygehusjournaler eller udskrifter af disse.

Kommunalbestyrelsen skal kun indhente oplysninger om borgeren, der er relevante for sagen. Det er således kun de oplysninger, der er relevante i forhold til vurdering af borgerens behov for et hjælpemiddel eller forbrugsgode, der skal indhentes.

Ved sagsbehandlingen kan det i en række tilfælde være nødvendigt at indhente relevant ekspertviden, der kan supplere eller udrede de objektive dele af behovet for et hjælpemiddel eller et forbrugsgode. Der kan således være behov for at anmode om undersøgelse hos en læge eller indlæggelse til observation og behandling. Lægelige undersøgelser eller indlæggelser bør dog kun anvendes, hvis andre mindre indgribende metoder til oplysning ikke er tilstrækkelige. Det kan desuden være relevant at dokumentere oplysninger, der forstærker og underbygger en tidligere foretaget vurdering. Det kan også være relevant at indhente vejledende oplysninger om mulige hjælpemidler til bestemte lidelser. Der henvises til retssikkerhedslovens §§ 11 og 11b om borgerens medvirken, kapitel 14 og 15 i retssikkerhedsvejledningen samt afsnittet nedenfor om borgerens medvirken.

De indhentede lægelige oplysninger kan f.eks. indeholde en beskrivelse af konsekvenserne af eller prognoserne for en sygdom, en fysioterapeutisk vurdering af funktionsevnen, en ergoterapeutisk vurdering af borgerens evne til at gennemføre enkeltaktiviteter. Endvidere kan der være behov for at indhente relevant ekspertviden, som de frivillige organisationer og videnscentre på handicapområdet rummer, f.eks. om hvor der findes viden og erfaring om liv og tilværelse med den pågældende type funktionsnedsættelse. Det kan f.eks. også være hvilket hjælpemiddel eller forbrugsgode, der er bedst egnet.

I sager hvor borgerens lidelse er stationær, bør der normalt ikke indhentes fornyede oplysninger om helbredsforhold.

I oplysningsarbejdet kan andre forvaltningsgrene, der kender ansøgerens forhold, desuden inddrages. Der henvises til retssikkerhedsvejledningens punkt 477-481 om muligheden for at indhente rent private oplysninger.

I tilfælde, hvor en helbredsattest skønnes nødvendig afholdes udgiften af kommunalbestyrelsen.

Om indhentelse af helbredsoplysninger og/eller helbredsattester henvises til aftale mellem KL og Den almindelige danske Lægeforening. Aftalen findes på KL's hjemmeside. www.kl.dk.

Ved vurderingen af en borgers funktionsevne henvises i øvrigt til bekendtgørelse nr. 765 af 24. juni 2010 om metode for god sagsbehandling ved vurdering af nedsat funktionsevne som grundlag for tildeling af handicapkompenserende ydelser efter servicelovens bestemmelser. I bekendtgørelsen og i Vejledning nr. 5 til serviceloven beskrives en metode, der kan anvendes for at få et vurderingsgrundlag set ud fra en helhedsvurdering.

Kapitel xx

Hjælpe midler (Emneord: Bedst egnet og billigst, ydelsesform, reparation, udskiftning, drift)

Hvad dækker ydelsen

Hjælpe middel bekendtgørelsen

§ 3. Hjælp ydes til anskaffelse af det bedst egnede og billigste hjælpemiddel. Hjælpen kan ydes som udlån, kontantydelse eller udleveres som naturalhjælp.

xx. I forbindelse med kommunalbestyrelsens sagsbehandling må det afklares, hvilke manglende funktioner hjælpemidlet skal afhjælpe og hvilke muligheder, der findes for at afhjælpe den nedsatte funktionsevne under hensyn til brugerens situation. Formålet med hjælpen bør være, at den enkelte kan leve et liv som andre på samme alder og i samme livssituation.

Der skal ydes det bedst egnede og billigste hjælpemiddel ud fra en samlet vurdering af brugerens situation. Ved denne vurdering kan der bl.a. indgå oplysninger om brugerens behov og helbreds-mæssige tilstand, jf. kapitel xx, vurdering af behovet. Desuden indgår oplysninger om hjælpemidlets kvalitet, driftssikkerhed, betjeningsmulighed, driftsudgifter, holdbarhed, krav til service, garanti, service- og reparationsmuligheder.

Hjælpemidlet kan være til brugerens eget brug, f.eks. protese, stok, kørestol, eller til brug for andre, der hjælper brugeren i dagligdagen, f.eks. personløfter.

Brugerens medvirken

xx. Hvor der er tale om ydelse af hjælpemidler, der skal tilpasses den enkelte, skal brugeren så vidt muligt have mulighed for selv at prøve og vurdere hjælpemidlet, evt. forskellige typer, inden han eller hun træffer beslutning om, hvilket hjælpemiddel der konkret opfylder hans eller hendes behov.

Det er vigtigt, at brugeren får god instruktion under afprøvningen, og at han eller hun får god tid, således at den pågældende kan blive fortrolig med hjælpemidlet. I særlige tilfælde kan det anbefales, at brugeren får hjælpemidlet på prøve for gennem en passende periode at opleve funktionen i dagligdagen.

Instruktionen skal også omfatte oplysninger om eventuelle sikkerhedsforskrifter og vedligeholdelse. Ligeledes må instruktionen tilrettelægges efter den enkelte hjælpemiddelbruger og hjælpemidlets art. Kun på denne måde opnås den optimale nytte af hjælpemidlet.

Foreligger der en psykisk nedsat funktionsevne, må man være indstillet på, at afprøvning og træning i brug af hjælpemidler kan strække sig over lang tid og helst skal foregå i de omgivelser, hvor hjælpemidlet senere skal anvendes.

Når der er bevilget et hjælpemiddel, er det ofte vigtigt at følge sagen op, f.eks. for at se om der er valgt det rigtige hjælpemiddel, om yderligere instruktion eller tilretning er nødvendig, om der er ændringer i helbredsforhold eller andet hos brugeren, som gør hjælpemidlet mindre egnet. Der kan også være sket en udvikling på hjælpemiddelmarkedet, som giver mulighed for at få et hjælpemiddel, der er væsentlig bedre egnet.

Der henvises i øvrigt til kommunalbestyrelsens særlige rådgivningsforpligtelse ved valg af hjælpemiddel, jf. kapitel xx, punkt xx, om servicelovens § 10, stk. 4.

Ydelsesform

xx. Hjælpen kan ydes som udlån, kontantydelse eller udleveres som naturalhjælp.

Naturalhjælp ydes især ved bevilling af hjælp til brugere, der løbende har behov for hjælpemidler, f.eks. ved inkontinens. Ved naturalhjælp må kommunens hjælpemiddeldepoter være så varieret, at den enkelte bruger får dækket sit særlige behov.

En del hjælpemidler, der ydes som naturalhjælp, betragtes som *udlån*. Det vil især dreje sig om standardiserede hjælpemidler, der ikke har et særligt personligt præg. Det kan f.eks. dreje sig om særlige senge, lifte til løft mv.

Hjælpen kan endvidere ydes som en *kontantydelse*. Dette vil bl.a. være tilfældet, hvor brugeren benytter sig af adgangen til frit valg og selv vælger en leverandør og vælger at få pengene helt eller delvist refunderet til selv at anskaffe et hjælpemiddel.

Reparation og udskiftning mv.

Hjælpemiddelbekendtgørelsen

§ 4. Hjælp til reparation og udskiftning af bevilgede hjælpemidler samt reservehjælpemidler ydes efter behov.

Stk. 2. ...

Stk. 3. Der ydes ikke hjælp til udgifter, som følger af brug af hjælpemidlet, fx. til drift, rengøring eller vedligeholdelse, jf. dog stk. 4-7.

Stk. 4. Der ydes hjælp til batterier til brug for hjælpemidler bevilliget efter § 112 i lov om social service, som ikke kan købes i almindelig handel, eller som ikke kan eller bør udskiftes af ansøgeren.

Stk. 5. Hjælp til høreapparater omfatter tillige vedligeholdelse og batterier.

Stk. 6. Der ydes hjælp til udskiftning af dæk og slanger til kørestole, hvis der er behov for mere end en årlig udskiftning. Ansøgeren betaler selv udgifterne til den første årlige udskiftning.

Stk. 7. Hjælp til førerhunde omfatter tillige et årligt beløb til dækning af løbende nødvendige udgifter til førerhunden.

Stk. 8. ...

xx. Hjælpemidler udskiftes, når der er behov for det. Der kan ikke opstilles generelle retningslinier for, hvor længe et hjælpemiddel skal holde. Der skal derfor altid foretages en individuel bedømmelse af ansøgninger om udskiftning.

I kapitel xx om de enkelte hjælpemidler er der under de enkelte hjælpemidler nævnt vejledende udskiftningsintervaller. Dette indebærer ikke, at hjælpemidlet skal udskiftes på dette tidspunkt, eller at behov for hyppigere udskiftning ikke kan forekomme. Individuel brug, legemlige forandringer og slitage kan selv efter kort tid gøre det umuligt at anvende hjælpemidlet. Et hjælpemiddel kan blive uanvendeligt af andre årsager eller gå tabt, f.eks. ved tyveri eller brand. I sidstnævnte situationer bør brugeren forsynes med et erstatningshjælpemiddel uden unødigt forsinkelse. Herudover kan brugerens behov, fx ved progredierende lidelser, have ændret sig.

Udskiftning af et hjælpemiddel kan også blive aktuel, hvis der er kommet et hjælpemiddel på markedet, der er væsentligt bedre egnet for brugeren, eller som i væsentlig grad bedre kan afhjælpe den nedsatte funktionsevne.

Reservehjælpemidler

xx. Normalt vil der ikke være behov for reservehjælpemidler. Ved personlige hjælpemidler som kompressionsstrømpe, brystprotese, støttekorset, fodtøj og andre kropsbårne hjælpemidler kan der dog af hygiejniske hensyn være behov for et reservehjælpemiddel.

Hvis et hjælpemiddel f.eks. er ydet til brug i hjemmet, kan der efter en konkret vurdering af behovet ydes reservehjælpemidler, når det pågældende hjælpemiddel er meget vanskeligt at medbringe uden for hjemmet. Dette er især aktuelt, hvor børn er optaget i dagtilbud, skole eller lignende, som

ikke er forpligtet til at stille hjælpemidlet til rådighed, eller hvor en voksen bruger er optaget på et dagcenter, beskyttet værksted, skole eller lignende, som ikke er forpligtet til at stille hjælpemidlet til rådighed i arbejds- eller skolesituationen. Se kapitel xx om afgrænsning til anden lovgivning.

Reparation

xx. Der ydes hjælp til nødvendige reparationer af hjælpemidler.

Kommunalbestyrelsen må være opmærksom på købelovens reklamationsregler (den toårige reklamationsfrist eller eventuel løfte/aftale om garanti eller fri service).

Kommunalbestyrelsen må sikre sig, at hjælpemidler repareres på forsvarlig måde, og at brugeren lider mindst muligt afsavn. Under reparationen udlånes eventuelt et andet egnet hjælpemiddel.

Drift

xx. Der ydes, jf. hjælpemiddelbekendtgørelsens § 4, stk. 3, normalt ikke hjælp til dækning af udgifter, der følger af brug af hjælpemidlet, fx til drift (alm. batterier, kasettebånd), rengøringsmidler og almindelig vedligeholdelse.

Brugeren må allerede inden eller ved bevilling af et hjælpemiddel orienteres om, at der påløber udgifter og om disses forventede størrelse. Eventuelt kan det overvejes, om der kan ydes tilskud til udgifterne efter servicelovens §§ 41 eller 100, eller som et personligt tillæg efter pensionslovgivningen.

Der kan dog ydes hjælp til enkelte driftsudgifter. F.eks. yder kommunalbestyrelsen efter bekendtgørelsens § 4, stk. 4, hjælp til batterier til brug for hjælpemidler bevilget efter servicelovens § 112, som ikke kan købes i almindelig handel, eller som ikke kan eller bør udskiftes af brugeren. Der ydes således hjælp til batterier, akkumulatorer eller lignende, som ikke uden videre kan anskaffes i dagligvareforretninger, og hvor selve installationen kræver en ekspertise, viden eller omhu, som det ikke nødvendigvis kan forventes, at brugeren er i besiddelse af. Batterier til formål som f.eks. alarmer og lygter, der kan købes i almindelige dagligvareforretninger, kiosker mv., og som det ikke kræver særlig viden eller omhu at udskifte, falder således uden for ydelsesområdet for hjælp.

Desuden yder kommunalbestyrelsen, jf. bekendtgørelsens § 4, stk. 6, hjælp til udskiftning af dæk og slanger til kørestole, hvis der er behov for mere end en årlig udskiftning, mens brugeren selv betaler udgifterne til den første årlige udskiftning.

En kørestolsbruger skal alene betale udgifterne til en årlig udskiftning af dæk og slanger, uanset antallet af kørestole, brugeren har. Der henvises til Ankestyrelsens principafgørelse C-61-01. Det fremgår heraf, at Ankestyrelsen har truffet afgørelse om, at en kørestolsbruger kun skal betale udgifterne til én årlig udskiftning af dæk og slanger, uanset antallet af kørestole. Der er således ikke grundlag for at pålægge kørestolsbrugere at betale for den første årlige udskiftning af dæk og slanger på hver kørestol, der er ydet som et hjælpemiddel.

Ved bevilling til en trehjulet knallert er det en betingelse, at brugeren tegner den lovpligtige ansvarsforsikring og afholder udgiften dertil.

Hjælp til høreapparater omfatter efter hjælpemiddelbekendtgørelsens § 4, stk. 5, også vedligeholdelse og batterier. Der henvises i øvrigt til kapitel xx om tilskud til høreapparater.

Hjælp til førerhunde omfatter, jf. hjælpemiddelbekendtgørelsens § 4, stk. 7, tillige et årligt beløb til dækning af løbende nødvendige udgifter til førerhunden.

Der kan ikke stilles krav om, at brugeren skal holde hjælpemidlet særskilt forsikret. Brugeren er forpligtet til at passe på hjælpemidler som på sine egne ting. Beskadiges hjælpemidlet eller går hjælpemidlet til grunde, kan kommunalbestyrelsen, hvis brugeren eller skadevolderen har en familieforsikring, undersøge om skaden kan dækkes. Brugeren er forpligtet til at medvirke hertil.

Kommunalbestyrelsen vil ved hyppige skadesforløb kunne tage disse i betragtning ved vurderingen af, hvorledes hjælpemiddelbehovet kan løses og hvilket hjælpemiddel, der i den konkrete situation skal stilles til rådighed.

Kapitel xx

Leverandørvalg – Hjælpemidler (Emneord: Leverandøraftaler, kravspecifikationer)

Generelt

Serviceoven

§ 112. ...

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen kan bestemme, at et hjælpemiddel skal leveres af bestemte leverandører. I forbindelse med kommunalbestyrelsens indgåelse af leverandøraftaler inddrages repræsentanter for brugerne ved udarbejdelse af kravspecifikationerne.

Stk. 3. ...

xx. Kommunalbestyrelsen kan bestemme, at et hjælpemiddel skal leveres af en bestemt leverandør.

Med leverandøraftaler sigtes der til alle aftaler, som regulerer en kommunes hjælpemiddelsortiment eller antal af leverandører. Bestemmelsen omfatter hjælpemiddelområdet generelt og ikke alene de situationer, hvor hjælpemidlet udleveres til brugeren direkte af leverandøren.

Kommunalbestyrelsen skal ved indgåelse af leverandøraftaler inddrage repræsentanter for brugerne ved udarbejdelse af kravspecifikationerne.

Reglen om brugerrepræsentation har til formål at inddrage brugernes viden og erfaring om produkterne og den service, der bør knytte sig dertil. Brugerrepræsentanterne skal således sikres indflydelse på, hvilke krav kommunalbestyrelserne skal stille til indholdet i leverandøraftaler, herunder krav til kvalitet, forsyningsikkerhed, sortiment, forhandlernet mv.

Desuden vil brugernes medvirken ved formulering af kravene i og forudsætningerne bag de indgåede aftaler være medvirkende til at tydeliggøre, hvad brugerne kan forvente af det offentlige system på hjælpemiddelområdet.

Den enkelte kommunalbestyrelse tilrettelægger brugerindflydelsen i forbindelse med udarbejdelse af kravspecifikationerne. Det bør i den forbindelse sikres, at processen med udarbejdelse af aftalegrundlaget tilrettelægges på en sådan måde, at brugerne får den nødvendige tid til at gøre deres indflydelse gældende.

Efter princippet om meroffentlighed i offentlighedslovens § 4 er der ikke noget til hinder for, at brugerne gennem aktindsigt får mulighed for se de indkomne tilbud. Det anbefales, at brugerne får denne mulighed som led i brugerinddragelsen ved kommunalbestyrelsens indgåelse af leverandøraf-

taler. Muligheden for aktindsigt bør dog vurderes i forhold til de involverede tilbudsgiveres private kommercielle interesse. Det skal endvidere bemærkes, at brugernes inddragelse i henhold til EU's udbudsregler ikke må være egnet til at udelukke konkurrencen.

Som repræsentanter for brugere anbefales det at inddrage personer fra de relevante handicaporganisationer. Kommunalbestyrelsen er forpligtet til at høre handicaprådet om kravspecifikationerne, jf. retssikkerhedslovens § 37 a, stk. 2, hvoraf fremgår, at kommunalbestyrelsen skal høre handicaprådet over alle initiativer, som har betydning for mennesker med handicap. Høringspligten gælder uanset om handicaprådet har været inddraget i arbejdet. Det kan også være relevant at inddrage øvrige brugere eller andre, der har en særlig ekspertise på området.

Hjælpe midler dækker over et meget bredt spektrum af produkter, som benyttes af vidt forskellige brugergrupper. Derfor kan det ikke generelt siges, hvilke forhold der bør specificeres i de krav, der danner grundlag for leverandøraftalerne. Dette kan fx være spørgsmål om kvalitet, produktsortiment, forsyningssikkerhed, leveringstid, garanti, reklamation, reparation mv.

Med hensyn til kravene til produkternes kvalitet findes der på specifikke produktområder ISO-standarder, som kan indgå ved udarbejdelse af kravspecifikationer. Der er mulighed for at få sagkyndig bistand ved hjælpemiddelcentralerne og eventuelt Hjælpe middelinstituttet.

Når hjælpemidlet udleveres direkte fra leverandøren, vil det kunne være hensigtsmæssigt i aftalegrundlaget at præcisere nogle fagmæssige krav, f.eks. at leverandøren har en specifik uddannelsesmæssig baggrund, og at leverandøren skal kunne tilbyde løbende kontrol og hjemmebesøg. Der vil endvidere kunne fastlægges procedurer vedrørende f.eks. ansøgning og udskiftning eller reparation af udleverede hjælpemidler.

Afhængig af de lokale forhold vil det kunne være hensigtsmæssigt med fælleskommunale leverandøraftaler, der vil kunne bidrage til at sikre et bredt udvalg af hjælpemidler og dermed i så høj grad som muligt sikre leverance af hjælpemidler til den rigtige pris, hvor hjælpemidlerne kan imødekomme brugerens behov. Dette kan ligeledes opnås ved, at kommunalbestyrelsen indgår aftaler med et konsortium af flere leverandører. Endelig kan kommunalbestyrelsens kompetence til at indgå leverandøraftaler efter servicelovens § 112, stk. 2, overlades til regionen. Hvis en kommunalbestyrelse ønsker at overlade kompetencen til at indgå leverandøraftaler til regionen, skal handicaprådet høres. Overlades kompetencen herefter til regionen, skal kommunalbestyrelsen sikre sig, at repræsentanter for brugere inddrages ved udarbejdelsen af kravspecifikationerne.

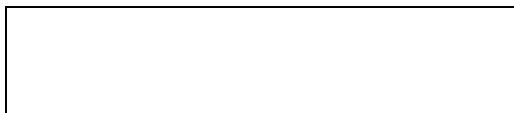
Det bemærkes, at en leverandøraftale ikke må være til hinder for, at brugere med et særligt behov får stillet et egnet hjælpemiddel til rådighed, selv om hjælpemidlet ikke er omfattet af leverandøraftalen.

Udbud

xx. Det bemærkes, at indgåelse af leverandøraftaler skal ske i overensstemmelse med gældende udbudsretlige regler.

Ved indkøb af hjælpemidler, hvor kontraktsummen overstiger EU's fastsatte tærskelværdi for indkøb af varer, er kommunalbestyrelsen således forpligtet til at foretage EU-udbud.

Ved indkøb af hjælpemidler under EU's tærskelværdi skal udbuddet følge nationale retningslinier, samt EF-traktatens almindelige regler om ligebehandling, gennemsigtighed og proportionalitet.

Kapitel xx

Frit valg af hjælpemidler (Emneord: Frit valgsordningen, undtagelser i adgangen til frit valg af hjælpemidler, refusion af egenbetaling, reparation, administration af frit valgsordningen)

Indledning

xx. I dette kapitel beskrives reglerne om frit valg af hjælpemidler.

Kapitlet beskriver formålet med frit valgs-ordningen og det nærmere indhold i ordningen. Endvidere beskrives kommunalbestyrelsens rådgivnings- og vejledningsforpligtelse i forbindelse med frit valgsordningen, og der gives nogle anvisninger på, hvorledes kommunerne kan administrere ordningen i praksis.

Reglerne om frit valg af hjælpemidler, som blev indført med lov nr. 407 af 21. april 2010, findes i servicelovens § 112, stk. 3-4, og i hjælpemiddelbekendtgørelsen – særligt i §§ 6 og 7.

Formål

<i>Serviceoven</i>
§ 112. ...
<i>Stk. 2.</i> ...
<p><i>Stk. 3.</i> Ansøgeren kan vælge leverandør af hjælpemidler, jf. dog stk. 4. Hvis kommunalbestyrelsen har indgået en leverandøraftale, og ansøgeren ønsker at benytte en anden leverandør end den, som kommunalbestyrelsen har indgået leverandøraftale med, indkøber ansøgeren selv hjælpemidlet og får udgifterne hertil refunderet, dog højst med et beløb svarende til den pris, kommunen kunne have erhvervet hjælpemidlet til hos sin leverandør. Har kommunalbestyrelsen ikke indgået leverandøraftale, kan ansøgeren vælge leverandør, og støtten ydes efter regning, dog højst med et beløb svarende til prisen på det bedst egnede og billigste hjælpemiddel.</p> <p><i>Stk. 4.</i> Ansøgerens ret til at vælge leverandør af hjælpemidler efter stk. 3 gælder ikke, hvis kommunalbestyrelsen kan stille et hjælpemiddel til rådighed, som er fuldstændig identisk</p>

med det hjælpemiddel, som ansøgeren ønsker at anskaffe fra en anden leverandør.

Stk. 5. ...

xx. Efter servicelovens § 112, stk. 3 kan brugeren vælge leverandør af hjælpemidler.

Endvidere kan brugeren mod betaling af prisdifferencen vælge et dyrere hjælpemiddel end det, som kommunalbestyrelsen vil yde støtte til. Det forudsættes her, at det valgte hjælpemiddel stadig kompenserer for den nedsatte funktionsevne.

Formålet med frit valgsordningen er at give borgere med nedsat funktionsevne adgang til frit valg af hjælpemidler. Hermed ønskes det at forbedre vilkårene for denne gruppe borgere gennem øgede og bedre valgmuligheder for den enkelte.

Borgernes adgang til frit valg ændrer ikke på det generelt gældende kompensationsprincip, hvorefter borgere med nedsat funktionsevne tilbydes ydelser og hjælpeforanstaltninger for i videst muligt omfang at kompensere for og minimere konsekvenserne af deres funktionsnedsættelse. Kommunalbestyrelsen skal således fortsat yde den hjælp, som borgerne efter lovgivningen har krav på, uden at det får økonomiske konsekvenser for den enkelte.

Indholdet i frit valgsordningen

Hjælpemiddelbekendtgørelsen

§ 6. Ansøgeren kan vælge leverandør af hjælpemidler, jf. dog stk. 2. Hvis kommunalbestyrelsen har indgået en leverandøraftale, og ansøgeren ønsker at benytte en anden leverandør end den, som kommunalbestyrelsen har indgået leverandøraftale med, indkøber ansøgeren selv hjælpemidlet og får udgifterne hertil refunderet, dog højst med et beløb svarende til den pris, kommunen kunne have erhvervet hjælpemidlet til hos sin leverandør. Har kommunalbestyrelsen ikke indgået leverandøraftale, kan ansøgeren vælge leverandør, og støtten ydes efter regning, dog højst med et beløb svarende til prisen på det bedst egnede og billigste hjælpe-

middel.
<i>Stk. 2. ...</i>

xx. Efter hjælpemiddelbekendtgørelsens § 6, stk. 1, kan brugeren vælge leverandør af hjælpemidler. Brugeren kan endvidere mod betaling af prisdifferencen vælge et dyrere hjælpemiddel end det, som er omfattet af kommunalbestyrelsens bevilling. Adgangen til frit valg gælder således alle typer af hjælpemidler.

Hvis brugeren, når den pågældende er blevet bevilget et hjælpemiddel, ønsker at benytte adgangen til frit valg, er det brugeren selv, der indkøber hjælpemidlet, hvorefter udgifterne refunderes af kommunalbestyrelsen. Hvis der er tale om et hjælpemiddel, der er omfattet af en af kommunalbestyrelsen indgået leverandøraftale, kan der højst refunderes udgifter med et beløb svarende til den pris, som kommunalbestyrelsen kunne have erhvervet hjælpemidlet for hos sin leverandør. Hvis der er tale om et hjælpemiddel, der ikke er omfattet af en leverandøraftale, kan brugeren vælge leverandør, og støtten ydes efter regning, dog højst med et beløb svarende til prisen på det bedst egnede og billigste hjælpemiddel.

Brugerens ret til frit valg ændrer ikke på reglen om, at kommunalbestyrelsen skal yde støtte til det bedst egnede og billigste hjælpemiddel. Det er kommunalbestyrelsen, der ud fra en konkret og individuel vurdering af brugerens samlede funktionsnedsættelse og de deraf affødte behov for kompensation i hver enkelt sag afgør, hvilket hjælpemiddel der er bedst egnet og billigst. Kommunalbestyrelsens afgørelse herom kan påklages til det sociale nævn og Ankestyrelsen efter reglerne herom i retssikkerhedslovens kapitel 10.

Undtagelser i retten til frit valg

<i>Hjælpemiddelbekendtgørelsen</i>
§ 6. ...
<i>Stk. 2.</i> Ansøgerens ret til at vælge leverandør af hjælpemidler efter stk. 1 gælder ikke, hvis kommunalbestyrelsen kan stille et hjælpemiddel til rådighed, som er fuldstændig identisk med det hjælpemiddel, som ansøgeren ønsker at anskaffe fra en anden leverandør.
<i>Stk. 3. ...</i>

xx. Brugerens ret til frit at vælge leverandør gælder ikke, hvis kommunalbestyrelsen kan stille et hjælpemiddel til rådighed, der er fuldstændig identisk med det hjælpemiddel, som brugeren ønsker at anskaffe fra en anden leverandør, jf. hjælpemiddelbekendtgørelsens § 6, stk. 2. Reglen vedrører kun brugerens ret til frit leverandørvalg, hvorimod retten til at vælge et dyrere hjælpemiddel end det, som er omfattet af kommunalbestyrelsens bevilling, ikke begrænses.

Undtagelsen skal ifølge lovforarbejderne, jf. L 114 2009/2010, forstås snævert, således at retten til frit leverandørvalg alene afskæres i de tilfælde, hvor brugeren ønsker at indkøbe et hjælpemiddel, som er fuldstændig identisk med det, som kommunalbestyrelsen kan stille til rådighed. Som et eksempel kan nævnes, at brugeren har fået bevilget en rollator af mærket xx. På kommunens hjælpemiddellager findes en brugt rollator af dette mærke. Men brugeren ønsker en fuldstændig identisk rollator af samme mærke, men en ny. I denne situation vil brugeren ikke kunne benytte sig af retten til frit at vælge leverandør. Noget tilsvarende vil gælde, hvis brugeren ønsker et fuldstændig identisk hjælpemiddel i en anden farve end det, som kommunalbestyrelsen kan stille til rådighed.

Undtagelsen skal sikre, at der ikke indkøbes nye hjælpemidler, som er fuldstændig identiske med dem, som kommunalbestyrelsen kan stille til rådighed. Dette skal ses i sammenhæng med, at mange hjælpemidler er udlån, samt med kommunernes muligheder for at genanvende returnerede hjælpemidler, som fortsat er tidssvarende.

xx. Retten til frit valg vil ikke gælde for redskaber, der er til fælles brug for beboere i et botilbud efter servicelovens kapitel 20, eller i en daginstitution, en klub eller en døgninstitution efter servicelovens kapitel 7, 8 og 11. Dette hænger sammen med, at sådanne redskaber ikke er hjælpemidler i servicelovens forstand, men stilles til rådighed af botilbuddet, daginstitutionen, klubben eller døgninstitutionen.

På samme måde er redskaber såsom plejesenge eller lifte, som kommunen af hensyn til f.eks. medarbejdernes arbejdsmiljø skal kunne vælge, heller ikke omfattet af retten til frit valg. Sådanne redskaber betragtes ligeledes ikke som hjælpemidler i servicelovens forstand, men er derimod omfattet af arbejdsmiljølovgivningen.

Krav til hjælpemidler indkøbt under frit valgsordningen

Hjælpemiddelbekendtgørelsen
§ 6. ...
<i>Stk. 2. ...</i>
<i>Stk. 3. ...</i>

Stk. 4. Det er en betingelse for, at kommunalbestyrelsen kan yde støtte til hjælpemidler indkøbt efter reglerne i § 112, stk. 3, i lov om social service, at det hjælpemiddel, som ansøgeren har valgt, opfylder de faglige specifikationer og krav til egnethed, som kommunalbestyrelsen har opstillet. Det er ansøgerens ansvar at sikre dette.

Stk. 5. ...

xx. Det er efter hjælpemiddelbekendtgørelsens § 6, stk. 4, en betingelse for, at kommunalbestyrelsen kan yde støtte til et hjælpemiddel indkøbt under frit valgsordningen, at det hjælpemiddel, som brugeren har valgt, opfylder de faglige specifikationer og krav til egnethed, som kommunalbestyrelsen har opstillet i forbindelse med bevillingen. Det er brugerens ansvar at sikre dette. Hvis brugeren har indkøbt et hjælpemiddel, som ikke opfylder de opstillede faglige specifikationer og krav til egnethed, vil brugeren ikke have krav på støtte til hjælpemidlet fra kommunalbestyrelsen.

For at sikre, at brugerne ikke indkøber hjælpemidler under frit valgsordningen, som ikke opfylder faglige specifikationer og krav til egnethed, kan kommunalbestyrelsen f.eks. kræve, at hjælpemidlerne skal være CE-mærkede.

Tilbagelevering og refusion af egenbetaling

Hjælpemiddelbekendtgørelsen

§ 7. Hjælpemidler, hvortil der er ydet støtte efter reglerne i § 112, stk. 3, i lov om social service, betragtes som udlån og skal tilbageleveres til kommunen, når ansøgeren ikke har brug for den mere. Ansøgeren opnår dermed ikke ejendomsret til hjælpemidlet.

Stk. 2. Ansøgerens eventuelle egenbetaling ved frit leverandørvalg, jf. § 6, stk. 1, skal ved tilbagelevering af hjælpemidlet til kommunen inden 4 år regnet fra købstidspunktet, udbetales til ansøgeren efter fradrag af 2500 kr. inkl. moms og nedskrivning med 1/48 for hver måned, der er gået, fra den dag kvittering forelå. Det er en betingelse, at hjælpemidlet har fået en generelt forøget anvendelighed også for andre end ansøgeren. Egenbetaling på op til 2.500 kr. udbetales ikke ved tilbagelevering af hjælpemidlet.

xx. Hjælpemidler, som kommunalbestyrelsen har ydet støtte til under frit valgsordningen, betragtes som udlån, og de skal derfor leveres tilbage til kommunen, når brugeren ikke længere har brug for dem. Brugeren opnår dermed ikke ejendomsretten til hjælpemidlerne. Dette gælder også i de tilfælde, hvor brugeren har indkøbt et dyrere hjælpemiddel end det, som er omfattet af kommunalbestyrelsens bevilling.

Hvis hjælpemidlet på grund af brugerens egenbetaling har fået en generelt forøget anvendelighed også for andre borgere, skal kommunalbestyrelsen ved brugerens tilbagelevering af hjælpemidlet, refundere brugeren dennes egenbetaling. Et eksempel, hvor hjælpemidlet har fået en generelt forøget anvendelighed, er, hvor hjælpemidlet på grund af brugerens merkøb har fået yderligere funktioner, som andre borgere også kan have glæde af. Som eksempel herpå kan nævnes en stol, der ved brugerens merkøb har fået den yderligere funktion, at den kan hjælpe brugeren til at komme op at stå. Et andet eksempel kan være særligt IT-udstyr, hvor brugerens merkøb har givet øget kapacitet.

Muligheden for refusion af egenbetaling bortfalder efter 4 år regnet fra købstidspunktet, og egenbetaling på op til 2.500 kr. inkl. moms refunderes ikke.

Hvis betingelserne for refusion ved tilbagelevering er opfyldt, beregnes det beløb, som brugeren skal have refunderet således: Først fratrækkes 2.500 kr. Dernæst nedskrives beløbet med 1/48 for hver måned, der er gået, siden kvittering forelå.

Eksempel:

Per opfylder betingelserne for refusion af egenbetaling ved tilbagelevering af et hjælpemiddel, som han har købt efter reglerne om frit valg. Pers samlede egenbetaling udgør 7.000 kr. Først fratrækkes 2.500 kr. Det tilbageværende beløb på 4.500 kr. skal derefter nedskrives med 1/48 for hver måned, der er gået, siden kvittering forelå. Hvis Per tilbageleverer hjælpemidlet efter 2 år, skal de 4.500 kr. således nedskrives med 24/48, og Per skal derfor have refunderet 2.250 kr.

Det er kommunalbestyrelsen, der træffer afgørelse om refusion af egenbetaling ved tilbagelevering, og afgørelsen kan påklages til det sociale nævn og Ankestyrelsen efter reglerne herom i retssikkerhedslovens kapitel 10.

Reparation og udskiftning af hjælpemidler indkøbt under frit valgordningen

<i>Hjælpemiddelbekendtgørelse</i>
§ 4. ...
<i>Stk. 2. Hvis ansøgeren har benyttet sig af retten til frit valg af hjælpemiddel, jf. § 112, stk. 3, i lov om social service, og hvis der på grund af ansøgerens frie valg undtagelsesvist skulle blive tale om ekstraordinært dyre eller hyppige reparationer eller hyppigere udskiftninger, skal udgifterne hertil afholdes af ansøgeren selv.</i>
<i>Stk. 3. ...</i>

xx. Der ydes hjælp til reparation og udskiftning af hjælpemidler efter behov. Dette gælder også for hjælpemidler, som kommunalbestyrelsen har ydet støtte til under frit valgordningen.

Hvis brugeren har benyttet sig af retten til frit valg, og hvis der på grund af brugerens frie valg af hjælpemiddel undtagelsesvist skulle blive tale om ekstraordinært dyre eller hyppige reparationer eller hyppigere udskiftninger, skal udgifterne hertil afholdes af brugeren selv. Som et eksempel, hvor det kan overvejes at lade udgifterne til reparation påhvile brugeren, kan nævnes, at brugeren har valgt et hjælpemiddel med yderligere funktioner i forhold til det, som er omfattet af kommunalbestyrelsens bevilling, og det er tilstedeværelsen af disse funktioner, som gør, at hjælpemidlet skal repareres ekstraordinært hyppigt.

Det er kommunalbestyrelsen, der træffer afgørelse om støtte til reparation og udskiftning af hjælpemidler, og kommunalbestyrelsens afgørelser kan påklages til det sociale nævn og Ankestyrelsen efter reglerne herom i retssikkerhedslovens kapitel 10.

Kommunalbestyrelsens vejledningspligt i forbindelse med frit valgordningen

xx. Kommunalbestyrelsen skal som en del af sin generelle rådgivnings- og vejledningsforpligtelse yde rådgivning om adgangen til frit valg af hjælpemidler, herunder om konsekvenserne af at have benyttet retten til frit valg, f.eks. i forhold til tilbagelevering efter endt brug og reglerne om refusion af egenbetaling.

Herudover sker der ingen ændringer i kommunalbestyrelsens rådgivnings- og vejledningsforpligtelse som følge af adgangen til frit valg. Det vil sige, at borgerne i hjælpemiddelsager skal tilbydes rådgivning og vejledning fra kommunalbestyrelsen i samme omfang som hidtil. Det kan f.eks. dreje sig om vejledning i valg af hjælpemiddel.

Derimod har kommunalbestyrelsen ikke nogen udvidet vejledningsforpligtelse i de tilfælde, hvor brugeren har benyttet frit valg og har købt et hjælpemiddel, som har funktioner, der rækker ud over de funktioner, der er i det hjælpemiddel, som kommunalbestyrelsen vurderer som værende bedst egnet og billigst. Det påhviler således ikke kommunalbestyrelsen at yde ekstra vejledning, som er en konsekvens af brugerens benyttelse af frit valgs-ordningen, ligesom det ikke påhviler kommunalbestyrelsen at yde vejledning om leverandører af hjælpemidler som et led i brugerens frie valg.

Kommunalbestyrelsens administration af frit valgsordningen

xx. Frem til kommunalbestyrelsens bevilling foreligger, medfører brugerens adgang til frit valg ingen administrative ændringer på hjælpemiddelområdet.

I tilknytning til bevillingsskrivelsen bør kommunalbestyrelsen vejlede brugeren om retten til frit valg, jf. punkt xx. Hvis brugeren herefter beslutter sig for at benytte sin ret til frit valg, skal den pågældende underrette kommunalbestyrelsen herom, hvorefter kommunalbestyrelsen skal oplyse om prisen på det hjælpemiddel, som kommunalbestyrelsen kan stille til rådighed, og som opfylder de krav til egnethed, som er opstillet i forbindelse med bevillingen.

Brugeren har herefter mulighed for at afsøge markedet og finde frem til det hjælpemiddel, som den pågældende ønsker at anskaffe, hvorefter brugeren bør underrette kommunalbestyrelsen, som så må vurdere, om betingelserne for at yde støtte til hjælpemidlet er opfyldt, herunder også, om kommunalbestyrelsen kan stille et fuldstændig identisk hjælpemiddel til rådighed. Det er herefter brugeren selv, der indkøber hjælpemidlet.

Når brugeren har indkøbt sit hjælpemiddel, skal afregningen mellem brugeren, kommunalbestyrelsen og leverandøren ske efter reglerne i hjælpemiddelbekendtgørelsens § 6, stk. 3. Efter denne bestemmelse skal fakturaen fra den leverandør, som brugeren vælger, sendes og afregnes direkte med kommunalbestyrelsen. Brugeren hæfter selv for egenandelen, som brugeren betaler direkte til leverandøren. Det skal fremgå af fakturaen, som sendes til kommunalbestyrelsen, om brugerens eventuelle egenandel er fratrukket.

Ved denne afregningsform sikres det, at det ikke indebærer en unødigt belastning af brugerens økonomi, hvis adgangen til frit valg benyttes. Endvidere vil det være muligt for kommunalbestyrelserne at afløfte moms af regningen gennem momsrefusionsordningen for kommuner og regioner. Det er en forudsætning, at kommunalbestyrelsen modtager en faktura, hvorpå momsen er anført.«

Kapitel xx

Forbrugsgoder (Emneord: Standardprodukt, sædvanligt indbo, særlig indretning eller kapacitet, udelukkende funktion som hjælpemiddel, reparation, udskiftning)

Generelt om forbrugsgoder

Serviceoven

§ 113. Kommunalbestyrelsen skal yde hjælp til køb af forbrugsgoder, når betingelserne i § 112, stk. 1, er opfyldt. Der kan dog ikke ydes hjælp til forbrugsgoder, der normalt indgår i sædvanligt indbo.

Stk. 2. Der kan kun ydes hjælp, når udgiften er over 500 kr.

Stk. 3. Hjælpen udgør 50 pct. af prisen på et almindeligt standardprodukt af den pågældende art.

Stk. 4. Hvis det på grund af den nedsatte funktionsevne er nødvendigt med et forbrugsgode, der er dyrere end et almindeligt standardprodukt, eller hvis den nedsatte funktionsevne nødvendiggør særlig indretning af forbrugsgodet, betaler kommunen, jf. stk. 1, de nødvendige merudgifter.

Stk. 5. Hvis forbrugsgodet udelukkende fungerer som et hjælpemiddel til at afhjælpe den nedsatte funktionsevne, betaler kommunen, jf. stk. 1, de fulde anskaffelsesudgifter. Hjælpen kan ydes som udlån.

Stk. 6. Socialministeren kan i en bekendtgørelse fastsætte nærmere regler om

- 1) afgrænsningen af de forbrugsgoder, der kan ydes hjælp til, og adgangen til genskaffelse, og
- 2) i hvilket omfang modtageren selv skal betale en del af udgiften til reparation og drift af et forbrugsgode.

xx. Kommunalbestyrelsen skal yde støtte til forbrugsgoder til borgere med en varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, når forbrugsgodet i væsentlig grad kan afhjælpe de varige følger af den nedsatte funktionsevne, eller i væsentlig grad kan lette den daglige tilværelse eller er nødvendigt for at borgeren kan udøve et erhverv.

Betingelserne svarer til betingelserne for at få hjælpemidler efter servicelovens § 112, stk. 1. Der henvises til kapitel xx.

Forbrugsgoder omfatter produkter, der er fremstillet og forhandles bredt med henblik på sædvanligt forbrug med den almindelige befolkning som målgruppe.

Sådanne produkter er således ikke fremstillet specielt med henblik på at afhjælpe en nedsat funktionsevne, men kan dog i en række tilfælde udgøre den kompensation, som borgere med nedsat funktionsevne har behov for.

Det gælder f.eks. situationer, hvor husholdningsredskaber, køkkenmaskiner og andre hårde hvidevarer så som tørretumblere, opvaskemaskiner o.l. bevirker, at den pågældende kan udføre dagligdags funktioner, som han eller hun ellers ikke ville være i stand til uden hjælp, og hvor der ikke i øvrigt er andre personer i husstanden, der med rimelighed kan påtage sig opgaverne. Det bør i denne forbindelse bemærkes, at børn af forældre med nedsat funktionsevne ikke af det offentlige kan pålægges mere arbejde i hjemmet, end deres jævnaldrende kammerater udfører.

Med den stigende vægt på tilgængelighed for borgere med nedsat funktionsevne må det forventes, at stadigt flere forbrugsgoder vil blive fremstillet med indbyggede handicapegnede funktioner, således at de i en konkret situation kan virke handicapkompenserende.

Støtten ydes til køb af et forbrugsgode. I modsætning til det egentlige hjælpemiddelområde får brugeren således ejendomsretten til produktet, og kan efter eget valg af leverandør købe det produkt, han eller hun ønsker. Der er også mulighed for, at brugeren kan købe et dyrere produkt mod selv at betale ekstraudgifterne.

Hvis betingelserne for støtte til køb af forbrugsgoder er opfyldt, ydes der hjælp, uanset om brugeren selv tidligere har anskaffet sig et lignende forbrugsgode.

Bundgrænse for ydelserne

Hjælpemiddelbekendtgørelsen

§ 21. ...

Stk. 5. Der ydes kun hjælp efter denne bestemmelse, når udgiften i den enkelte ydelsessituation overstiger 500 kr.

Stk. 6. ...

xx. Støtten omfatter kun udgifter til køb af forbrugsgoder, der koster mere end 500 kr.

Hvis der i den enkelte ydelsessituation er behov for mere end ét forbrugsgode, lægges den samlede udgift til grund.

Sædvanligt indbo

Hjælpemiddelbekendtgørelsen

§ 21. ...

Stk. 6. Der ydes ikke hjælp efter denne bestemmelse til forbrugsgoder, der normalt indgår i sædvanligt indbo, fx. almindelige stole, borde, senge, telefoner, TV-apparater, videomaskiner, båndoptagere, mv., som normalt findes i ethvert hjem, der måtte ønske det.

xx. Der kan ikke ydes hjælp til forbrugsgoder, der normalt indgår i sædvanligt indbo, f.eks. almindelige stole, borde, senge, telefoner, TV-apparater, videomaskiner, båndoptagere, standard computere, vaskemaskiner mv., og som normalt findes i ethvert hjem, der måtte ønske det.

Der ydes således ikke støtte til almindelige båndoptagere til blinde, der f.eks. har behov for afspilning af lydbøger eller lydbreve. Ligeledes ydes der ikke støtte til almindelige videomaskiner til døve.

Hvilke forbrugsgoder, der indgår i sædvanligt indbo, vil løbende ændres i takt med den almindelige samfundsudvikling. Ved bedømmelsen af, om et forbrugsgode er så almindeligt, at der ikke kan ydes hjælp til anskaffelsen efter reglerne om forbrugsgoder, må der tages hensyn til udviklingen i den almindelige levestandard og borgernes forbrugs- og levevaner. Således vil flere forbrugsgoder med tiden blive mere almindeligt udbredt og efterhånden blive betragtet som sædvanligt indbo.

Det forudsættes, at niveauet i det mindste svarer til praksis vedrørende transbeneficiet, hvorefter der skal være tale om »et beskedent hjem«, jf. Retsplejelovens § 509. Som supplement hertil skal der foretages en vurdering af, hvor udbredt et givet forbrugsgode er på landsplan. Til brug for denne vurdering kan oplysninger fra Danmarks Statistik anvendes som retningsgivende standard.

Der henvises i øvrigt til Ankestyrelsens praksis for, hvad der betragtes som sædvanlig indbo. Der kan f.eks. henvises til Principafgørelse C-35-02 om en faconhovedpude, som var sædvanligt indbo), C-31-02, som fastsatte at en vaskemaskine ikke kunne udskiftes, da den var sædvanligt indbo og C-23-01 som hjemviste en afgørelse til kommunen, idet det blev fundet at være uden betydning for afgørelsen, at en hvilestol kunne købes hos en almindelig møbelforhandler.

Almindeligt standardprodukt

Hjælpemiddelbekendtgørelsen

§ 21. Hjælp til anskaffelse af øvrige forbrugsgoder ydes, når betingelserne i § 1 er opfyldt, med et beløb svarende til 50 pct. af prisen på et almindeligt standardprodukt af den pågældende art.

xx. Hjælpen ydes som udgangspunkt med et kontant beløb svarende til 50 pct. af prisen på et almindeligt standardprodukt af den type, der er behov for til at afhjælpe den nedsatte funktionsevne. Ved fastlæggelsen af et almindeligt standardprodukt må prisen på et gennemsnitsprodukt af den pågældende type lægges til grund.

Til forskel fra egentlige hjælpemidler vil et forbrugsgode, der bevilges med henblik på at kompensere for en nedsat funktionsevne, normalt også indebære en lettelse i dagligdagen på samme måde som for borgere uden nedsat funktionsevne. Egenbetalingen på 50 pct. har således baggrund i, at der ville være tale om overkompensation, hvis brugeren fik de fulde anskaffelsesudgifter dækket.

Forbrugsgoder med en særlig kvalitet eller indretning

Hjælpemiddelbekendtgørelsen

§ 21. ...

Stk. 2. Der kan ud over støtte efter stk. 1 ydes hjælp til betaling af forskellen mellem prisen på et almindeligt standardprodukt og

prisen på det bedste egnede og billigste produkt. Hjælpen ydes, hvis der foreligger ganske særlige forhold ved den nedsatte funktionsevne, som nødvendiggør anskaffelse af et forbrugsgode, der

- 1) er dyrere end et almindeligt standardprodukt, eller
- 2) nødvendiggør særlig indretning.

Stk. 3. ...

xx. I nogle situationer vil borgerens nedsatte funktionsevne nødvendiggøre et produkt med en særlig kvalitet eller kapacitet, som andre ikke behøver. Det kan ligeledes være nødvendigt at tilpasse forbrugsgodet gennem en særlig indretning, for at det kan betjenes af borgeren.

For at undgå at borgeren påføres merudgifter som følge af den nedsatte funktionsevne, ydes der foruden støtten på 50 pct. af prisen på et almindeligt standardprodukt - hjælp til betaling af de nødvendige merudgifter i form af betaling af forskellen mellem prisen på et almindeligt standardprodukt og prisen på det bedst egnede og billigste produkt med særlig kvalitet eller kapacitet og/eller med særlig indretning.

Det forudsættes, at brugeren oplyses om, hvilket produkt kommunalbestyrelsen finder velegnet og vil yde støtte til.

Forbrugsgoder, der udelukkende fungerer som hjælpemiddel

Hjælpemiddelbekendtgørelsen

§ 21. ...

Stk. 3. Hvis forbrugsgodet på grund af den nedsatte funktionsevne udelukkende fungerer som et hjælpemiddel, således at ansøgeren ikke kan benytte produktet efter sit formål som forbrugsgode, omfatter hjælpen den fulde anskaffelsespris på det bedst egnede og billigste produkt. Hjælpen kan ydes som udlån.

Stk. 4. ...

xx. I ganske særlige tilfælde kan et almindeligt forbrugsgode have en så specifik funktion til at kompensere for en nedsat funktionsevne, at forbrugsgodet reelt ikke har anden funktion end at fungere som hjælpemiddel på linie med de egentlige hjælpemidler.

Det drejer sig især om forbrugsgoder i form af elektronisk udstyr i tilfælde, hvor udstyret i væsentlig grad kan afhjælpe en nedsat kommunikationsevne, og hvor brugeren på grund af den nedsatte funktionsevne ikke har nogen mulighed for at udnytte de øvrige anvendelsesmuligheder og fordele, der ligger i udstyret. Som eksempel kan nævnes el-scootere, hvor det med Principafgørelse C-42-08 er fastslået, at en el-scooter er et forbrugsgode. Med Principafgørelserne 82-10 og 121-10 bliver det afgjort, at en el-scooter i de konkrete tilfælde alene fungerer som et hjælpemiddel for brugeren, og derfor skal hjælpen ydes med den fulde anskaffelsespris. Endvidere kan henvises til principafgørelse 89-09 om en GPS.

I denne situation omfatter støtten de fulde anskaffelsesudgifter til det bedst egnede og billigste produkt. Da der normalt vil være tale om ganske betragtelige udgifter, kan kommunalbestyrelsen i sådanne tilfælde vælge at yde støtten som udlån.

Efter hjælpemiddelbekendtgørelsens § 19 ydes der normalt ikke støtte til forbrugsgoder, som borgeren selv har anskaffet, inden bevilling er givet. Der henvises i øvrigt til kapitel xx.

Computere til blinde og svagsynede

Hjælpemiddelbekendtgørelsen

§ 21. ..

Stk. 4. Computere med standardsoftware, der understøtter hjælpemidler til blinde og svagsynede, dækkes med den fulde anskaffelsespris til det bedst egnede og billigste produkt. Hjælpen kan ydes som udlån.

Stk. 5. ...

xx. Computere med standardsoftware, der understøtter programmer og øvrige hjælpemidler, der anvendes af blinde og svagsynede til at afhjælpe deres kommunikationshandicap, dækkes med den fulde anskaffelsespris til det bedst egnede og billigste produkt. Det skal ses på baggrund af, at computerne må ses som et led i en samlet teknisk løsning for blinde og svagsynede og derfor ikke derudover kan anses for at have sædvanlig forbrugsgodeværdi.

Der henvises til punkt xx om særlige informationsteknologiske hjælpemidler, for eksempler på de nævnte programmer og øvrige hjælpemidler.

Ved standardsoftware forstås den software og de programmer, der normalt følger med ved køb af en computer.

Udskiftning og reparation af computere efter bekendtgørelsens § 21, stk. 4, dækkes af kommunalbestyrelsen.

Hjælpen kan ydes som udlån.

Ud over til gruppen af blinde og svagsynede kan der ikke ydes støtte til computere efter servicelovens regler om hjælpemidler og forbrugsgoder. Ankestyrelsen har i en afgørelse fastslået, at en standard computer er et forbrugsgode, der normalt indgår i sædvanligt indbo, og som findes i ethvert hjem, der måtte ønske det, jf. Principafgørelse C-9-06. Der kan dog fortsat ydes støtte til bærbare computere, jf. Principafgørelse C-17-07, hvor det blev fastslået, at der kan ydes støtte til køb af en bærbar computer som et forbrugsgode til en borger med cerebral parese.

Hvad dækker ydelsen

xx. Det er brugeren selv, der køber produktet, men kommunalbestyrelsen har en forpligtelse til at yde rådgivning og vejledning om egnede produkter, jf. kapitel xx.

Der er ikke fastsat regler om den praktiske gennemførelse af bevillinger. Det er således op til den enkelte kommunalbestyrelse at tilrettelægge administrationen, så der så vidt muligt kan tages hensyn til den enkelte brugers ønsker. Det forudsættes, at det ved fastlæggelse af arbejdsgange sikres, at brugerens økonomi ikke belastes unødigt i forbindelse med købet. Det beløb, som brugeren er berettiget til i henhold til bevillingen, bør derfor refunderes straks ved forevisning af fakturaen. I forbindelse med større beløb bør kommunalbestyrelsen aftale med leverandøren, at kommunens andel af købesummen afregnes direkte med leverandøren.

Det forudsættes, at leverandøren er en momsregistreret virksomhed.

Udskiftning og reparation

Hjælpemiddelbekendtgørelsen

§ 22. Der ydes ikke hjælp til udskiftning og reparation af forbrugsgoder, der er anskaffet med hjælp efter § 21, stk. 1.

§ 23. Til forbrugsgoder, der er anskaffet med hjælp efter § 21, stk. 2, ydes der hjælp til udskiftning og reparation efter behov.

Stk. 2. Hjælp til udskiftning, jf. § 21, stk. 2, ydes ved betaling af forskellen mellem prisen på et almindeligt standardprodukt og prisen på det bedst egnede og billigste produkt.

Stk. 3. Hjælp til reparation af forbrugsgoder, der er anskaffet med hjælp efter § 21, stk. 2, nr. 1, ydes med halvdelen af udgiften.

Stk. 4. Hjælp til reparation af forbrugsgoder, der er anskaffet med hjælp efter § 21, stk. 2, nr. 2, omfatter alene reparationsudgifter vedrørende den særlige indretning.

§ 24. Til forbrugsgoder, der er anskaffet efter § 21, stk. 3 og stk. 4, ydes der hjælp til udskiftning og reparation efter behov.

xx. Der ydes ikke støtte til drift af forbrugsgoder. Der ydes som udgangspunkt heller ikke støtte til udskiftning eller reparation af forbrugsgoder.

Dog vil der efter behov kunne ydes støtte til udskiftning og reparation af forbrugsgoder med en særlig kvalitet eller kapacitet og/eller med en særlig indretning.

For så vidt angår støtte til udskiftning af forbrugsgoder med en særlig kvalitet eller kapacitet og/eller med en særlig indretning, ydes denne ved betaling af forskellen mellem prisen på et almindeligt standardprodukt og prisen på det bedst egnede og billigste produkt.

Der ydes støtte til reparation af forbrugsgoder med en særlig indretning ved betaling af reparationsudgiften vedrørende den særlige indretning. Støtte til reparation af forbrugsgoder med en særlig kvalitet eller kapacitet ydes dog med halvdelen af udgiften.

Støtte til udskiftning af forbrugsgoder, der udelukkende fungerer som et hjælpemiddel, og støtte til udskiftning af computere til blinde eller stærkt svagsynede, ydes ved betaling af den fulde anskaffelsespris på det bedst egnede og billigste produkt. Ved reparation ydes der støtte til betaling af den fulde reparationsudgift.

Kapitel xx

Udland (Emneord: Lovligt ophold i Danmark, udlandsbekendtgørelsen, EU-retten)

Lovligt ophold i Danmark

xx. Enhver, der har lovligt ophold i Danmark, har ret til hjælp efter lov om social service, jf. servicelovens § 2. Udlændinge med lovligt ophold i Danmark har således samme ret til at få tildelt hjælpemidler som danskere med bopæl i Danmark. Det gælder uanset, om de er på ferie eller bor her.

Ved tildeling af hjælpemidler eller forbrugsgoder kan der ikke stilles krav om CPR-registrering, dansk pas eller andre former for bevis for nationalitet.

For borgere, der er omfattet af internationale aftaler eller regler, som f.eks. regler om social sikring inden for EU gælder det, der følger af disse aftaler, jf. afsnittet nedenfor om EU/EØS-borgere eller reglerne om FN-flygtninge.

Midlertidige ophold i lande uden for EU/EØS

xx. Efter udlandsbekendtgørelsen bevares retten til hjælpemidler og forbrugsgoder under midlertidige ophold i udlandet efter reglerne i bekendtgørelsen, jf. udlandsbekendtgørelsens § 1, stk. 2.

Ifølge udlandsbekendtgørelsens § 2 er det en betingelse for at bevare hjælpen i udlandet, at modtageren inden udrejsen opfylder betingelserne for at modtage hjælp, samt at kommunalbestyrelsen løbende kan holdes orienteret om, at opholdet sker, uden at de almindelige regler for hjælpen tilsidesættes, jf. § 11 i retssikkerhedsloven.

Hvis det midlertidige udlandsophold ikke overstiger en måned, kan brugeren af et hjælpemiddel eller et forbrugsgode medtage hjælpemidlet eller forbrugsgodet uden at ansøge kommunalbestyrelsen herom. Hvis udlandsopholdet overstiger en måned, skal brugeren af hjælpemidlet eller forbrugsgodet ansøge kommunalbestyrelsen om at måtte medtage det, inden udlandsopholdet påbegyndes. Om varigheden af hjælpen under det midlertidige ophold i udlandet, henvises i øvrigt til udlandsbekendtgørelsens § 3.

Herudover kan der efter udlandsbekendtgørelsens § 4 i særlige tilfælde efter en konkret vurdering ydes tilskud til dækning af ekstra omkostninger, som er forbundet med en kortvarig ferie i udlandet.

Ophold i andre EU-/EØS-lande

xx. Om muligheden for at medtage/få hjælpemidler eller forbrugsgoder under ophold i andre EU-/EØS-lande henvises i det hele til Indenrigs- og Sundhedsministeriets vejledning om koordinering af sundheds-ydelser og visse sociale ydelser for borgere, der rejser mellem EU-landene. Vejledningen kan ses på ministeriets hjemmeside www.sum.dk.

Kapitel xx

Afgrænsning til anden lovgivning (emneord: Sundhedssektoren, undervisningssektoren, beskæftigelsessektoren,

Generelt om forholdet til anden lovgivning

xx. Der findes i lovgivningen andre regler om ydelse af hjælpemidler inden for følgende områder:

Sygehussektoren.

- Hjemmesygeplejen.
- Praksissektoren.
- Tandplejen.
- Uddannelsessektoren.
- Beskæftigelsessektoren.
- Anden lovgivning i øvrigt.

Kun hvor det ansøgte hjælpemiddel ikke kan henføres til disse bestemmelser, behandles ansøgningen efter regler i den sociale lovgivning, jf. servicelovens § 115. Se denne vejlednings kapitel xx.

Foruden servicelovens §§ 112 og 113 indeholder den sociale lovgivning muligheder for hjælp i servicelovens §§ 41, 100 og 116. Med hensyn til hjælpemidler mv. i botilbud samt daginstitutioner, klubber og døgninstitutioner henvises der til punkt. xx nedenfor.

Da en række sektorer hver for sig administrerer hjælpemidler, kan der opstå problemer for brugeren i forbindelse med ydelse af hjælpemidlet, idet der kan opstå tvivl om hvilken sektor, der skal yde hjælpemidlet. Der kan også opstå problemer i forbindelse med sektorskifte. Det er derfor nødvendigt, at sagsgangen sektorerne imellem lettes, og at samarbejdet mellem sektorerne smidiggøres og udbygges mest muligt, således at brugeren altid er sikret de nødvendige hjælpemidler.

Sygehussektoren

xx. Indenrigs- og Sundhedsministeriets cirkulære om afgrænsningen af behandlingsredskaber, hvortil udgiften afholdes af sygehusvæsnet, angiver retningslinjer for afgrænsning af behandlingsredskaber, hvor udgifterne afholdes af sygehusvæsnet.

Som behandlingsredskaber, hvortil udgiften afholdes af sygehusvæsnet, anses apparatur og hjælpemidler, som patienten forsynes med som led i eller som fastsættelse af den behandling, der er påbegyndt på sygehuset. Formålet er enten at tilvejebringe yderligere forbedring af det resultat, der er opnået ved sygehusbehandlingen eller at forhindre forringelse af dette resultat. Følgende grupper af hjælpemidler/apparatur anses herefter for at være behandlingsredskaber:

- 1) Hjælpemidler og apparatur, som ordineres som led i behandling på sygehus, og som i reglen anvendes under kontrol af sygehuset, inden tilstanden er stationær.
- 2) Hjælpemidler og apparatur som indopereres under indlæggelse på sygehus.
- 3) Apparatur, som ordineres af sygehuset og anskaffes til mere eller mindre permanent brug i hjemmet, men hvor patienten har fået undervisning i brugen på sygehuset eller er under en vis kontrol på sygehuset.

Cirkulæret er vejledende, og det kan ikke udelukkes, at de i cirkulæret nævnte eksempler på hjælpemidler i nogle tilfælde må betragtes som behandlingsredskaber, hvortil sygehusvæsnet afholder udgiften. Der kan som eksempel henvises til principafgørelse C-33-02, hvorefter et karter til brug ved medicinering måtte anses for et behandlingsredskab.

For visse hjælpemidler afhænger afgrænsningen af, om der er tale om et hjælpemiddel eller forbrugsgode efter servicelovens §§ 112 eller 113 eller et behandlingsredskab efter sygehusreglerne, af en vurdering i det konkrete tilfælde af lidelsens karakter og omfang, samt hvilke behov brugen af hjælpemidlet eller behandlingsredskabet skal afhjælpe.

Som eksempel kan nævnes principafgørelse C-58-01, hvorefter et Duoderm-plaster i det konkrete tilfælde blev anset for et forbrugsgode og ikke et behandlingsredskab. Det var nødvendigt at benytte plasteret permanent sammen med en benprotese for at undgå at protesen gnavede og gav sår.

Hjemmesygeplejen

xx. Ifølge Indenrigs- og Sundhedsministeriets bekendtgørelse nr. 469 af 16. juni 2002 om hjemmesygepleje skal den enkelte kommunalbestyrelse sikre, at udøverne af hjemmesygeplejen har adgang til almindeligt anvendte plejehjælpemidler, således at den behandling, som lægen har ordineret, umiddelbart kan iværksættes.

Det er kommunalbestyrelsen, der træffer afgørelse om tildeling og omfang af hjemmesygeplejen.

Anmodningen om ydelser fra hjemmesygeplejeordningen kan komme fra praktiserende læger, sygehuse, den enkelte borger, dennes familie og samarbejdspartnere i og udenfor den kommunale forvaltning.

Den kommunale hjemmesygepleje omfatter borgere, der opholder sig i kommunen.

Hjemmesygeplejen omfatter i henhold til Indenrigs- og Sundhedsministeriets bekendtgørelse:

- Sygepleje, herunder omsorg og almen sundhedsvejledning, afpasset efter patientens behov.
- Vejledning og bistand, herunder opsøgende arbejde i samarbejde med lægelig og social sagskundskab til borgere eller familier, der har særlig behov herfor.

Den kommunale hjemmesygepleje retter sig mod alle borgere uanset alder med behov for sygepleje, f.eks.:

- Borgere med akut eller kronisk funktionssvigt.
- Borgere som er alvorligt syge/ i terminalstadiet.
- Borgere med demens.
- Borgere med psykiske sygdomme.
- Borgere med almindelig alderdomssvækkelse.
- Borgere med nedsat fysisk og psykisk funktionsevne.
- Borgere med nedsat egenomsorg.

Praksissektoren

xx. Efter sundhedslovens bestemmelser om tilskud til lægemidler gradueres der hverken mellem sygdomme eller lægemidler. I det behovsafhengige medicintilskudssystem anvendes de offentlige tilskudsmidler især til borgere, der har store udgifter til medicin og dermed et stort medicinbehov. Det sker ved at lade tilskuddets størrelse afhænge af den enkelte borgers behov for tilskudsberettiget medicin. Insulinbrugere har således en egenbetaling på samme måde som alle andre medicinbrugere. Insulinbrugere modtager tilskud ved køb af insulinsprøjter, som indeholder insulin som en færdig løsning.

Der ydes et 60 procents tilskud til ernæringspræparater, som er ordineret af en læge i forbindelse med sygdom eller alvorlig svækkelse. For patienter, der ikke er i kontakt med hjemmesygeplejen, gives tilskuddet også til de nødvendige remedier i forbindelse med sondeernæring.

Tandplejen

xx. Støtte til tandbehandling ydes med hjemmel i sundhedsloven. Det drejer sig dels om kommunal støtte til tandproteser i tilfælde af funktionelt ødelæggende eller vansirende følger af ulykkesbetingede tandskader, jf. sundhedslovens § 135, dels om regional støtte til visse patienter med odontologiske lidelser, der ubehandlede medfører varig funktionsnedsættelse, jf. § 162, visse patienter med sjældne sygdomme og handicaps, jf. § 163, samt visse strålebehandlede kræftpatienter, jf. § 166.

Der er oprettet 2 odontologiske landsdels- og Videnscentre på henholdsvis Århus Kommunehospital og Rigshospitalet. Centrene skal bl.a. tilbyde højt specialiseret odontologisk rådgivning, udredning og behandling af borgere med sjældne sygdomme og handicaps, hvor den tilgrundliggende diagnose giver anledning til vidtgående odontologiske problemer i tand, mund og kæber.

Uddannelsessektoren

Grundskolen

xx. Specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand kan efter bekendtgørelse nr. 1373 af 15. december 2005 om folkeskolens specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand gives til elever i folkeskolen (børnehaveklassen samt 1.-10. klassetrin), hvis udvikling kræver særlig hensyntagen eller støtte, som ikke kan ydes inden for rammerne af den almindelige undervisning. Specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand omfatter foranstaltninger, som er nødvendige for elevens deltagelse i undervisningen, eller som medvirker til at fremme formålet med undervisningen. Som det fremgår nedenfor, er hjælpemidler en del af den specialpædagogiske bistand.

Specialpædagogisk bistand omfatter:

- 1) Specialpædagogisk rådgivning til forældre, lærere eller andre, hvis indsats har væsentlig betydning for elevens udvikling.
- 2) Særlige undervisningsmaterialer og tekniske hjælpemidler, som er nødvendige i forbindelse med undervisningen af eleven.
- 3) Undervisning i folkeskolens fag og fagområder tilrettelagt under særlig hensyntagen til de pågældende elevers indlæringsforudsætninger. For elever i børnehaveklassen omfatter specialpædagogisk bistand undervisning og træning, der tilrettelægges efter elevens særlige behov.
- 4) Undervisning og træning i funktionsmåder og arbejdsmetoder, der tager sigte på at afhjælpe eller begrænse virkningerne af psykiske, fysiske, sproglige eller sensoriske funktionsvanskeligheder.
- 5) Personlig assistance, der kan hjælpe eleven til at overvinde praktiske vanskeligheder i forbindelse med skolegangen.
- 6) Særligt tilrettelagte aktiviteter, der kan gives i tilslutning til elevens specialundervisning.

Iværksættelse af specialundervisning forudsætter en individuel pædagogisk-psykologisk vurdering og udtalelse om, hvorvidt den enkelte elev har brug for specialundervisning. Denne vurdering har til formål at belyse elevens faglige, personlige og sociale kompetencer for at yde skolen samt eleven og forældre rådgivning om relevante tilbud, herunder om konkrete hjælpemidler eller tilrettelæggelse af den almindelige undervisning eller af specialundervisningen, der kan tilgodese elevens særlige behov og forudsætninger.

Til børn i folkeskolen skal de nødvendige undervisningsmidler stilles vederlagsfrit til rådighed. For børn med særlige behov kan det f.eks. være teleslynge til hørehæmmede, punktskriftmaskine til blinde og svagsynede og hjælpemidler til undervisning af ordblinde.

Til børn, der endnu ikke har påbegyndt skolegangen, tilbydes specialpædagogisk bistand, hvis børnenes udvikling kræver en særlig hensyntagen eller støtte. Den specialpædagogiske bistand tilbydes efter bekendtgørelse nr. 356 af 24. april 2006 om folkeskolens specialpædagogiske bistand til børn, der endnu ikke har påbegyndt skolegangen.

Formålet med den specialpædagogiske bistand er så tidligt som muligt at fremme udviklingen hos børn med særlige behov, således at de på lige fod med andre børn kan påbegynde skolegangen. Den specialpædagogiske bistand kan omfatte undervisning og træning af barnet tilrettelagt efter dets særlige forudsætninger og behov samt specialpædagogisk rådgivning til forældrene eller andre, der udøver daglig omsorg for barnet. Der kan endvidere stilles særlige pædagogiske hjælpemidler til rådighed.

Frie Grundskoler

xx. Elever på frie grundskoler har mulighed for at få specialpædagogisk bistand på linje med elever i folkeskolen. Det fremgår bl.a. af friskoleloven (lovbekendtgørelse nr. 755 af 24. juni 2010) og tilskudsbekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 702 af 30. juni 2008). Skolerne kan ansøge om tilskud til specialundervisning, ekstraudgifter til undervisning af svært handicappede elever, herunder hjælpemidler samt støtteundervisning i dansk af tosprogede elever. Tilskuddet administreres af Styrelsen for Statens Uddannelsesstøtte.

Tilskuddet ydes til skolen efter en konkret ansøgning bilagt en veldokumenteret udtalelse fra skolen og en pædagogisk-psykologisk vurdering. Når der søges om hjælpemidler til en elev, kan PPR-udtalelsen (Pædagogisk Psykologisk Rådgivning), når det er relevant, erstattes af en udtalelse fra en særlig sagkyndig, der dokumenterer behovet og vejleder om anskaffelse af det mest relevante understyr.

Styrelsen for Statens Uddannelsesstøtte har uddybet de eksisterende muligheder for tilskud til specialpædagogisk bistand på netstedet www.spsu.dk.

Frie Kostskoler

xx. Ifølge § 25, stk. 1, i kostskoleloven (lovbekendtgørelse nr. 662 af 14. juni 2010) yder staten tilskud til specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand for elever med særlige behov. Tilskuddet ydes med en fast takst pr. årselev. Derudover yder staten, efter § 25, stk. 2, tilskud til dækning af ekstraudgifter, der er godkendt af Styrelsen for Statens Uddannelsesstøtte, til lærertimer, praktisk medhjælp og hjælpemidler til elever med svære handicap. Midlerne administreres af Styrelsen for Statens Uddannelsesstøtte.

Tilskuddet ydes til skolen efter en konkret ansøgning bilagt en veldokumenteret udtalelse fra skolen og en pædagogisk-psykologisk vurdering. Søger der tilskud efter § 25, stk. 1, skal der kun indsendes udtalelse fra PPR. Loven giver mulighed for at yde tilskud til praktisk medhjælp som f.eks. personlig assistance til elever, der skal have hjælp for at overvinde praktiske vanskeligheder i forbindelse med selve undervisningen. Der ydes ikke tilskud til f.eks. hjemmehjælp, personlig assistance og rådgivning, som ikke er undervisningsrelateret eller til befordring til og fra skole. Bygningsmæssige foranstaltninger, herunder køreramper o.l. godkendes ikke som hjælpemiddel.

Styrelsen for Statens Uddannelsesstøtte har uddybet de eksisterende muligheder for tilskud til specialpædagogisk bistand på netstedet www.spsu.dk.

Gymnasiet, studenterkursus og hf

xx. Handicappede elever, der har behov for specialundervisning eller anden specialpædagogisk bistand, skal have tilbud herom, jf. uddannelseslovene (§ 40 i gymnasieloven og § 36 i hf-loven). Institutionerne kan søge om særlige tilskud til institutionens udgifter til specialpædagogisk støtte efter bekendtgørelse nr. 873 af 1. september 2008. Tilskuddet administreres af Styrelsen for Statens Uddannelsesstøtte. Tilskud kan normalt ydes til støtte i form af hjælpemidler og instruktion i brugen heraf, støttetimer, tegnsprogstolkning mv. jf. § 5.

Det fremgår af lov nr. 574 af 9. juni 2006, at elever på private gymnasieskoler, studenterkurser og kurser til højere forberedelseseksamen mv. har mulighed for at ansøge om tilskud til dækning af ekstraudgifter til lærertimer, hjælpemidler og befordring for elever med svære handicap. Skolerne kan ansøge om dette tilskud ved indsendelse af konkret ansøgning til Styrelsen for Statens Uddannelsesstøtte.

Styrelsen for Statens Uddannelsesstøtte har uddybet de eksisterende muligheder for tilskud til specialpædagogisk bistand på netstedet www.spsu.dk.

Erhvervsuddannelser og erhvervsgrunduddannelsen (egu)

xx. Elever under erhvervsuddannelser der har behov for det, tilbydes specialpædagogisk støtte, som imødekommer deres særlige uddannelsesforudsætninger, hvis de har et handicap eller andre vanskeligheder, der kan sidestilles hermed, jf. bekendtgørelse nr. 873 af 1. september 2008 om særlige tilskud til specialpædagogisk bistand ved ungdomsuddannelser mv.

Erhvervsuddannelsesinstitutioner kan søge om særlige tilskud til institutionens udgifter til specialpædagogisk støtte efter bekendtgørelse nr. 873 af 1. september 2008. Tilskuddet administreres af Styrelsen for Statens Uddannelsesstøtte.

Styrelsen for Statens Uddannelsesstøtte har uddybet de eksisterende muligheder for tilskud til specialpædagogisk bistand på netstedet www.spsu.dk.

Tilskud kan jf. § 5 normalt ydes til støtte i form af hjælpemidler og instruktion i brugen heraf, særligt udformede undervisningsmaterialer, støttetimer med henblik på kompensation af handicap, tegnsprogstolkning mv.

Elever i egu-forløb har krav på specialpædagogisk støtte i det omfang, som følger af de regler, som gælder for de uddannelsesaktiviteter, som de enkelte uddannelseselementer er hentet fra (jf. § 9 a i bekendtgørelse af lov nr. 1321 af 27. november 2007 om erhvervsgrunduddannelse mv.). Da egu er en kommunal forpligtelse finansierer kommunalbestyrelsen den specialpædagogiske støtte i de tilfælde, hvor andet ikke følger af anden lovgivning.

Arbejdsmarkedsuddannelse (AMU)

xx. På AMU-området er der afsat midler til en forsøgsordning vedrørende forbedring af handicappedes vilkår på AMU-uddannelser til godkendte udbydere. Midlerne administreres af styrelsen for Statens Uddannelsesstøtte.

Bevillingen kan anvendes til fortsat at forbedre de handicappedes mulighed for at deltage i undervisningen ved udvikling og anskaffelse af kompenserende undervisningsmaterialer og –udstyr samt til forbedring af tilgangsforhold mv. på institutionerne.

Specialundervisning for voksne

xx. Specialundervisning for voksne gives i henhold til lov om specialundervisning for voksne, jf. lovbekendtgørelse nr. 658 af 3. juli 2000, som ændret § 62 i lov nr. 145 af 25. marts 2002 og § 2 i lov nr. 592 af 24. juni 2005, samt reglerne i bekendtgørelse nr. 378 af 28. april 2006 om specialundervisning for voksne til borgere med fysiske eller psykiske handicap. Kommunalbestyrelsen afholder udgifterne hertil.

Voksne med fysiske eller psykiske handicap kan efter undervisningspligtens ophør få specialundervisning og specialpædagogisk bistand, der tager sigte på at afhjælpe eller begrænse virkningerne af disse handicap (kompenserende specialundervisning). I tilknytning hertil kan der etableres undervisning, som er tilrettelagt under hensyntagen til deltagerens handicap. Specialundervisning for voksne tilbydes til f.eks. voksne med bevægevanskeligheder, voksne med synsnedsættelse, voksne med tale-, stemme- og sprogsvanskeligheder, voksne med hørenedsættelse, voksne med erhvervet hjerneskade, voksne med psykisk udviklingshæmning eller generelle indlæringsvanskeligheder, samt voksne med personlighedsmæssige, psykiatriske, psykiske og sociale vanskeligheder.

De nødvendige undervisningsmidler til gennemførelsen af specialundervisningen skal stilles vederlagsfrit til rådighed for deltagerne. Det gælder både læremidler, undervisningsmaterialer og teknologiske hjælpemidler.

Folkeoplysning

xx. Kommunalbestyrelsen skal efter folkeoplysningsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 535 af 14. juni 2004, sikre rammerne for, at børn, unge og voksne kan etablere og tage del i den frie folkeoplysende virksomhed (folkeoplysende voksenundervisning og frivilligt folkeoplysende foreningsarbejde). Kommunalbestyrelsen yder tilskud til undervisning, studiekredse, foredragsvirksomhed og debatskabende aktiviteter for voksne og for børn og voksne sammen samt til aktiviteter for børn og unge, herunder fritids- og ungdomsklubber, og eventuelt til aktiviteter for voksne. Kommunalbestyrelsen stiller lokaler til rådighed og yder tilskud til private lokaler. Virksomheden skal være etableret af en folkeoplysende forening (aftenskoler, idrætsforeninger m.fl.), der er godkendt af kommunalbestyrelsen som sådan.

Det fremgår af folkeoplysningslovens § 44, stk. 2, at undervisningsministeren yder tilskud til handicappedes deltagelse i folkeoplysende virksomhed. Tilskuddet ydes ifølge bemærkningerne til bestemmelsen f.eks. som tilskud til befordringsudgifter, tolkebistand og til udstyr med handicapkompenenserende formål i forbindelse med deltagelse i den frie folkeoplysende virksomhed.

Videregående uddannelser

xx. Efter lovbekendtgørelse nr. 210 af 1. marts 2007 om specialpædagogisk støtte ved videregående uddannelser, kan der ydes specialpædagogisk støtte til studerende med funktionsnedsættelse, som er optaget på en videregående uddannelse. Støtten ydes af uddannelsesstedet efter konkret ansøgning fra den studerende. Ordningen administreres af Styrelsen for Statens Uddannelsesstøtte.

Støtten, der søges gennem uddannelsesstedet, kan bl.a. bestå af hjælpemidler. Hjælpemidlerne ydes til helt specifikke uddannelsesmæssige formål, således at funktionshæmmede studerende så vidt muligt kan deltage i de samme studieaktiviteter (undervisning, gruppearbejde, individuelle studier mv.) som andre studerende. Støtten gives for at kompensere for følgerne af såvel fysiske som psykiske funktionsnedsættelser.

Der kan efter bekendtgørelsen ikke tildeles hjælpemidler til afhjælpning af den studerendes samlede situation, f.eks. transportmidler til og fra uddannelsesstedet, særligt indrettede hvilerum eller lignende, eller til bygningsmæssige ændringer.

Styrelsen for Statens Uddannelsesstøtte har uddybet de eksisterende muligheder for tilskud til specialpædagogisk bistand på netstedet www.spsu.dk

Beskæftigelsessektoren

Generelt

xx. Med lov om en aktiv beskæftigelsesindsats, jf. lovbekendtgørelse nr. 1428 af 14. december 2009 med senere ændringer og bekendtgørelse nr. 432 af 28. april 2010 om en aktiv beskæftigelsesindsats, er der skabt et lovgrundlag for ydelse af hjælp til hjælpemidler for borgere på arbejdsmarkedet eller for borgere, der skal ind på arbejdsmarkedet. Hjælpemidlerne skal kompensere for begrænsninger i arbejdsevnen.

Ifølge nævnte lovs §§ 74, 76, 77 og 100 kan der til borgere med begrænsninger i arbejdsevnen ydes tilskud til hjælpemidler i form af undervisningsmaterialer, arbejdsredskaber og arbejdspladsindretning.

Lov om en aktiv beskæftigelsesindsats § 74 - borgere i fleksjob

xx. Efter § 74 i lov om en aktiv beskæftigelsesindsats, kan kommunalbestyrelsen give en borger, der er ansat eller som skal ansættes i fleksjob, hjælp til arbejdsredskaber og mindre arbejdspladsindretninger samt hjælp til kortvarige kurser, når hjælpen har afgørende betydning for, at den pågældende kan fastholde eller opnå ansættelse i fleksjob

Det er endvidere en forudsætning, at arbejdsredskabet eller arbejdspladsindretningen kompenserer for den pågældendes begrænsninger i arbejdsevnen. Kommunalbestyrelsen giver hjælp, når hjælp efter anden lovgivning ikke er tilstrækkelig til at kompensere for den pågældendes begrænsninger i arbejdsevnen.

Lov om en aktiv beskæftigelsesindsats §§ 76 og 77 - Borgere der deltager i vejledning, opkvalificering, virksomhedspraktik eller ansættelse med løntilskud

xx. Efter §§ 76 og 77 i lov om en aktiv beskæftigelsesindsats kan der i forbindelse med deltagelse i tilbud efter lovens kapitel 10-12, der vedrører henholdsvis vejledning og opkvalificering, virksomhedspraktik og ansættelse med løntilskud, ydes tilskud til hjælpemidler med henblik på at understøtte, at borgeren kan få og deltage i tilbuddet.

Tilskud til hjælpemidler kan i disse tilfælde gives som tilskud til undervisningsmateriale, arbejdsredskaber og mindre arbejdspladsindretninger. Hjælpemidler kan i stedet for tilskud gives som udlån under forudsætning af, at det udlånte i fuldt omfang tilgodeser behovet. Til borgere omfattet af lovens § 2, nr. 4 - dvs. revalidender - kan der gives støtte til særlige udgifter, der er en nødvendig følge af uddannelsen eller af en nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne. Det samme gælder for borgere, der er omfattet af § 2, nr. 5, og som, jf. kapitel 6 i lov om aktiv socialpolitik, deltager i tilbud som led i afklaringen af den enkeltes arbejdsevne. Til borgere, der er omfattet af § 2, nr. 4, kan tilskud til hjælpemidler også gives som tilskud til personlig assistance.

Om tilskud til undervisningsmateriale mv. følger det af lovens § 77, at det er en betingelse for tilskud til undervisningsmateriale mv., at udgiften er en nødvendig følge af et tilbud om opkvalificering og vejledning eller en nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne.

Som eksempel på udgifter, der er en nødvendig følge af borgerens nedsatte fysiske eller psykiske funktionsevne, kan nævnes bøger med punktskrift eller særligt store bogstaver. Kommunalbestyrelsen kan beregne støtte til udgifter i form af bøger og andet undervisningsmateriale på grundlag af de gennemsnitlige udgifter ved uddannelse på den enkelte uddannelsesinstitution.

Lov om en aktiv beskæftigelsesindsats § 100 – Borgere der er eller skal i ordinær ansættelse

xx. Med henblik på at fremme, at borgere opnår eller fastholder ordinær ansættelse, kan der ydes hjælpemidler i form af arbejdsredskaber og mindre arbejdspladsindretninger.

Det er en betingelse for at give tilskud til arbejdsredskaber og mindre arbejdspladsindretninger, at tilskuddet er af afgørende betydning for, at borgeren kan fastholde eller opnå ansættelse, eller at redskabet eller indretningen kompenserer for borgerens eventuelle begrænsninger i arbejdsevnen.

Generelle retningslinier for hjælp efter lov om en aktiv beskæftigelsesindsats

xx. Udgangspunktet for hjælpen er, at hjælpemidlet skal kompensere for begrænsninger i arbejdsevnen. Arbejdsevnen kan være nedsat på baggrund af fysisk eller psykisk nedsat funktionsevne.

Det er en betingelse for at give tilskud til hjælpemidler efter lov om en aktiv beskæftigelsesindsats, at udgiften ligger ud over, hvad arbejdsgiveren henholdsvis uddannelsesinstitutionen forudsættes at afholde, og at hjælpemidlerne ikke er sædvanligt forekommende på arbejdspladsen eller uddannelsesinstitutionen. Det skal således ved bevillingen afgøres, hvorvidt et hjælpemiddel betragtes som et sædvanligt inventar hos arbejdsgiveren eller på uddannelsesinstitutionen. Se i øvrigt afsnittet om andre nyttige informationer om en guide med yderligere eksempler.

Det er vigtigt at være opmærksom på, at der ikke kan ydes hjælp til kontorinventar og arbejdspladsindretning, som arbejdsgiveren normalt afholder for at opfylde kravene i arbejdsmiljølovgivningen.

Tilskud til undervisningsmaterialer kan kommunalbestyrelsen beregne på grundlag af de gennemsnitlige udgifter ved uddannelsen på den enkelte uddannelsesinstitution.

Arbejdsredskaber og arbejdspladsindretning

xx. Der kan i princippet gives hjælp til alle former for hjælpemidler i form af arbejdsredskaber og arbejdspladsindretninger, der kompenserer for borgerens begrænsninger i arbejdsevnen, samt har afgørende betydning for, at borgeren kan fastholde eller opnå beskæftigelse.

En bil betragtes ikke som et arbejdsredskab. Som eksempler på hjælp til arbejdsredskaber kan nævnes: Værktøj og mindre arbejdsmaskiner til personlig brug, særlige arbejdsstole, specialtelefon, teleslynge, diktafon, læseapparat, ergonomisk stol, talesyntese, læseprogrammer, ordbank og ordbøger, specialsæde og automatgear til traktor og varebil.

Afgrænsningen svarer til, hvad der var gældende for værktøj og arbejdsredskaber efter aktivlovens § 78.

Afgrænsning i forhold til hjælpemidler efter serviceloven

xx. Hjælpemidlet ydes efter lov om en aktiv beskæftigelsesindsats, hvis hjælpemidlet er direkte arbejdsrelateret. Derimod kan der ikke efter denne lov ydes støtte til hjælpemidler til brug i forbindelse med transport til og fra arbejde.

Hjælp ydes efter servicelovens §§ 112 og 113, hvis hjælpemidlet eller forbrugsgodet er en forudsætning for, at borgeren overhovedet kan være i erhverv. Det fremgår således af servicelovens §§ 112 og 113, at der kan ydes hjælpemidler eller forbrugsgoder, der er nødvendige for, at borgeren kan udøve et erhverv. Der kan herved henvises til principafgørelse 58-09 om en servicehund.

Myndighed

xx. Det er jobcenteret, der bevilger tilskud til hjælpemidler efter lov om en aktiv beskæftigelsesindsats.

Ansøgningen om hjælpemidlet indgives til jobcenteret..

Klage

xx. Jobcenterets afgørelse efter lov om en aktiv beskæftigelsesindsats kan indbringes for beskæftigelsesankenævnet i statsforvaltningen inden 4 uger. Kommunalbestyrelsens afgørelser efter serviceloven kan indbringes for det sociale nævn i statsforvaltningen inden 4 uger.

Skat

xx. Støtte til hjælpemidler mv. er skattefri, jf. ligningslovens § 7, nr. 9.

Tilskud til hjælpemidler ved introduktion til tilbud, jf. lov om en aktiv beskæftigelsespolitik, kan gives uden hensyn til borgerens eller ægtefællens indtægts- og formueforhold.

Andre nyttige informationer

xx. I alle jobcentre er der en nøglemedarbejder for handicapområdet. Derudover er der i Beskæftigelsesregion Syddanmark placeret en specialfunktion for handicapområdet, som hedder ”specialfunktionen job og handicap”. Denne specialfunktion yder rådgivning, vejledning mv. til bl.a. jobcentrene, herunder primært nøglepersonerne, om beskæftigelsesindsatsen for borgere med handicap. Yderligere information om specialfunktionen kan findes på dens hjemmeside www.bmhandicap.dk.

Arbejds miljølovgivningen

xx. Arbejds miljølovgivningen vedrører de forhold på arbejdspladsen, der regulerer det fysiske og psykiske arbejdsmiljø.

Hjælpemidler, der tildeles for at kompensere for en borgers handicap, kan også være tekniske hjælpemidler eller personlige værnemidler omfattet af arbejdsmiljølovgivningen, idet de bruges i forbindelse med arbejde. De kan f.eks. være

- nødvendige for at en borger med handicap kan udøve et erhverv, eller
- til brug for at en hjælper kan udføre sit arbejde med en borger med handicap. Det kan f.eks. være hjælpemidler, som plejepersonalet bruger ved flytning af borgere med bevægelseshandicap.

Tekniske hjælpemidler

xx. Tekniske hjælpemidler kan f.eks. være maskiner eller apparater, der anvendes ved forarbejdningen af et produkt eller ved frembringelse af et arbejdsresultat.

Reglerne om tekniske hjælpemidler findes i bekendtgørelse nr. 612 af 25. juni 2008 om indretning af tekniske hjælpemidler og i bekendtgørelse nr. 561 af 24. juni 1994 om indretning af tekniske hjælpemidler med senere ændringer (for maskiner og sikkerhedskomponenter, der er markedsført eller ibrugtaget i perioden fra 1. januar 1995 til 29. december 2009) samt i bekendtgørelse nr. 1109 af 15. december 1992 om anvendelse af tekniske hjælpemidler med senere ændringer.

Personlige værnemidler

xx. Personlige værnemidler kan f.eks. være udstyr eller beklædning, der skal beskytte de ansattes sikkerhed og sundhed under arbejdet. Det kan f.eks. være værneshjelm til beskyttelse mod tunge ting.

Reglerne om brug af personlige værnemidler findes i bekendtgørelse nr. 746 af 28. august 1992 om brug af personlige værnemidler med senere ændringer.

Dækning af udgifter til tekniske hjælpemidler eller personlige værnemidler

xx. Efter arbejdsmiljølovgivningen er arbejdsgiveren forpligtet til at stille egnede tekniske hjælpemidler og nødvendige personlige værnemidler til rådighed for arbejdstagerne. Dette gælder både borgere med og uden handicap.

Den ekstra omkostning, der påføres arbejdsgiveren, hvis der er tale om en handicappet borger, kan kommunalbestyrelsen påtage sig for at fremme den handicappedes mulighed for at komme ind på

og/eller blive fastholdt på arbejdsmarkedet. Dette har f.eks. fundet sted i forbindelse med betaling af værnefødtøj.

Arbejdstilsynet vejleder nærmere om de nævnte arbejdsmiljøregler.

Hjælpebidler efter anden lovgivning i øvrigt

xx. For enkelte persongrupper ydes der hjælpebidler efter særlig lovgivning. Som eksempler kan nævnes:

- Efter § 13 i lov om erstatning til besættelsestidens ofre, jf. lovbekendtgørelse nr. 136 af 23. februar 1995, kan der løbende ydes støtte til nødvendige hjælpebidler.
- Efter § 3, stk. 2 i lov nr. 240 af 8. april 1992 om ophævelse af lov om erstatning for skader ved LSD-behandling og om ændring af ligningsloven, har skadelidte, også efter 1. juli 1992, ret til erstatning for udgifter til nødvendige hjælpebidler, såfremt nævnet i forbindelse med afgørelse om erstatning efter § 3 i lov om erstatning for skader ved LSD-behandling har bestemt, at vedkommende har ret til nødvendige hjælpebidler.
- Efter § 15 i lov om arbejdsskadessikring, jf. lovbekendtgørelse nr. 154 af 7. marts 2006, kan der under sagens behandling afholdes udgifter til hjælpebidler. Betalingen er primær i forhold til betaling af udgifter til hjælpebidler fra anden side. Endvidere er der henvist til lov om arbejdsskadessikring i bl.a. følgende lov og bekendtgørelser:
 - Lov nr. 423 af 10. juni 2003 om erstatning til tilskadekomne værnepligtige m.fl.
 - Lov nr. 82 af 8. marts 1978 om erstatning for vaccinationsskader. (Ophævet ved lov nr. 430 af 10. juni 2003. Loven finder dog fortsat anvendelse på skader forårsaget inden den 1. januar 2004).
 - Bekendtgørelse nr. 382 af 19. maj 2004 om erstatning og godtgørelse til indsatte i Kriminalforsorgens institutioner og til dømte under udførelse af samfundstjeneste for følger af ulykkestilfælde mv.
 - Socialministeriets bekendtgørelse nr. 1124 af 15. december 1992 om erstatning efter lov om forsikring mod følger af arbejdsskade til personer, der er optaget i institutioner mv. under bistandsloven.

Hjælpebidler i botilbud, daginstitutioner, klubber og døgninstitutioner

Hjælpebiddebekendtgørelsen

§ 8. Hjælpebidler, der er til fælles brug for personer i et botilbud efter servicelovens kap. 20 eller i en daginstitution, en klub eller en døgninstitution efter servicelovens kap. 7, 8 og 11, stilles til rådighed af botilbuddet, daginstitutionen, klubben eller døgninstitutionen.
...

Stk. 2. Hjælpebidler, som er personlige, idet de alene anvendes af den pågældende og fx medtages under ophold uden for botilbuddet eller dag- eller døgninstitutionen, stilles ikke til rådighed af botilbuddet, daginstitutionen, klubben eller døgninstitutionen.

xx. Hjælpebidler, der er til fælles brug for beboere i et botilbud for voksne, en daginstitution, en klub eller en døgninstitution for børn og unge, stilles til rådighed det pågældende sted.

Det kan f.eks. dreje sig om senge med almindelige plejesengsfunktioner, badeværelses- og toiletindretning med toiletforhøjere, bade/bækkenstole, ramper, kørestole uden særlige indretning (transportstole), teleslyngeanlæg, kommunikationsanlæg, håndlupper, båndoptager, blinkanlæg, tunghørklokker, mv.

Hjælpemidler, der er personlige og alene anvendes af den enkelte og f.eks. medtages under ophold uden for et af de nævnte steder, stilles ikke til rådighed det pågældende sted. Dette gælder uanset, hvilket af de nævnte steder og hvilken art nedsat funktionsevne, der er tale om.

Det betyder, at f.eks. en individuelt tilrettet kørestol til en beboer, der har ophold i et botilbud for voksne med vidtgående fysisk funktionsnedsættelse, ikke skal stilles til rådighed af botilbuddet. En sådan stol ydes af kommunalbestyrelsen efter servicelovens § 112.

Er et hjælpemiddel nødvendigt under et midlertidigt ophold i hjemmet, f.eks. et barn, der skal på ferie eller på weekend hos forældrene, ydes det efter servicelovens § 112, hvis hjælpemidlet er meget vanskeligt at bringe frem og tilbage.

Har kommunalbestyrelsen bevilget et hjælpemiddel til brug i hjemmet, og er der behov for samme hjælpemiddel ved opholdet i en daginstitution eller en klub for børn og unge, skal kommunalbestyrelsen bevilge et reservehjælpemiddel efter servicelovens § 112. Dette gælder ikke, hvis der er tale om et hjælpemiddel, der skal være til rådighed i den pågældende daginstitution eller klub, eller hjælpemidlet uden særlig vanskelighed kan bringes frem og tilbage til daginstitutionen.

Er der tale om værktøj eller arbejdsredskaber, som borgeren skal anvende i beskæftigelse på arbejdsmarkedet, kan kommunalbestyrelsen give dette efter reglerne i lov om en aktiv beskæftigelsesindsats, jf. afsnittet ovenfor i dette kapitel.

Hjælpemiddelbekendtgørelsens § 8, stk. 1, gælder efter sin ordlyd kun for tilbud efter serviceloven. Dette betyder, at ældreboliger opført efter lov om almene boliger mv. ikke er omfattet af hjælpemiddelbekendtgørelsens § 8, stk. 1. Samtlige hjælpemidler til beboere i almene ældreboliger skal derfor bevilges efter en konkret vurdering, dvs. efter de almindelige regler for tildeling af hjælpemidler.

Afgrænsning til hjælp efter servicelovens §§ 41, 100 og 116

xx. Efter servicelovens § 41 og § 100 kan der gives hjælp til dækning af nødvendige merudgifter ved forsørgelsen af henholdsvis børn og voksne på grund af nedsat funktionsevne.

Vedrørende afgrænsningen til servicelovens § 41 henvises til principafgørelse C-8-04, hvorefter der kan ydes hjælp efter servicelovens § 112, stk. 1, jf. hjælpemiddelbekendtgørelsens § 13, til særlige beklædningsgenstande, som borgeren ikke ville have haft brug for, hvis den pågældende ikke havde haft en funktionsnedsættelse. Hjælp vil derimod skulle ydes efter merudgiftsbestemmelsen til almindeligt tøj, som skal udformes på en særlig måde.

Efter § 116 i serviceloven kan der gives hjælp til nødvendige boligændringer til borgere med varigt nedsat funktionsevne. Som eksempler på grænsetilfælde til §§ 112 og 113 kan nævnes, at hjælp til el-udtag til frostsikker boks til el-kørestol skulle vurderes som boligændring, og ikke hjælpemidler, da der var tale om en mur- og nagelfast genstand. Se principafgørelse C-4-07 (hjælp til lysarmaturer skulle derimod vurderes efter § 113, idet der var tale om almindeligt ophæng). Se principafgørelse C-14-03 (ved vurderingen af om der er tale om en boligændring lægges vægt på, om installationen kan anses for mur- og nagelfast).

Kapitel xx

De enkelte hjælpemidler (Emneord: Ortopædisk fodtøj, ortopædiske fodindlæg, arm- og benproteser, støttekorsetter, knæbandager, kompressionsstrømper eller -apparater, parykker, brystproteser, stomihjælpemidler, synshjælpemidler, diabeteshjælpemidler, trehjulede knallerter, nødkald)

Generelt

xx. Kapitel xx indeholder oplysninger om de typer af hjælpemidler, som oftest har givet anledning til spørgsmål.

Først følger en gennemgang af de hjælpemidler, der er nævnt eksplicit i hjælpemiddelbekendtgørelsen. Derefter følger en gennemgang af øvrige hjælpemidler.

Bevilling af individuelt tilpassede kørestole efter servicelovens § 112, jf. hjælpemiddelbekendtgørelsens § 16, behandles selvstændigt i vejledningens kapitel xx, og bevilling af høreapparater efter servicelovens § 112, stk. 5, og 6, jf. hjælpemiddelbekendtgørelsens § 6, stk. 5, behandles i vejledningens kapitel xx.

Hjælpemidler nævnt specifikt i hjælpemiddelbekendtgørelsen

Ortopædisk fodtøj

Hjælpemiddelbekendtgørelsen

§ 11. Der kan ydes støtte til ortopædisk fodtøj til personer med varige og svære foddeformiteter, jf. indikationer i bilag 1, hvis generne af foddeformiteten kan afhjælpes.

Stk. 2. Til dækning af udgifter ved anskaffelse af ortopædisk fodtøj afholder ansøgeren selv et beløb, der udgør 770 kr. (2010 priser) pr. par for personer over 18 år og 410 kr. (2010 priser) pr. par for børn og unge under 18 år.

Stk. 3. Der kan i forbindelse med bevilling af ortopædisk fodtøj gives tilsagn om forsåling eller udbedring af fodtøjet.

xx. Ved ortopædisk fodtøj forstås individuelt fremstillet fodtøj (herunder fodtøj med træbund) og særligt fabriksfremstillet fodtøj, der tilgodeser en svær foddeformitet (f.eks. knyster og overvidde) eller benyttes i forbindelse med bandagering (kapselsko). Indikationerne for hjælp fremgår af hjælpemiddelbekendtgørelsens bilag 1.

Der vil kunne ydes hjælp til borgere, der er overfølsomme over for f.eks. limstoffer og stoffer i forbindelse med garvningsprocesser i almindeligt fodtøj.

For borgere, som på grund af forskel i benlængde eller som på grund af følger efter årebetændelse har brug for enten sålforhøjelse eller ortopædisk fodtøj gælder, at lidelsen skal kunne betragtes som invaliditet eller varigt sygdomsbetinget svagelighed eller en foddeformitet.

Ved førstegangsbevillinger kan det anbefales, at reservefodtøj først bevilges og anskaffes efter 3 måneders forløb af hensyn til eventuelle tilpasningsproblemer.

Hvis der er behov for ortopædisk fodtøj til forskellige årstider og formål, skal det kunne dokumenteres, at borgeren har et behov herfor, og at brugen ikke er meget begrænset – se principafgørelse C-28-00.

Der kan ydes støtte til forsåling og udbedring af ortopædisk fodtøj. Det vil være hensigtsmæssigt, at reparationen udføres af leverandøren af fodtøjet, idet læsten til skoen vil kunne danne baggrund for en optimal udbedring af det ortopædiske fodtøj. Hensigten er, at udskiftningsintervallet for ortopædisk fodtøj kan øges. Der kan dog ikke stilles betingelse om, at det gamle fodtøj forsåles og udbedres, før der bevilges hjælp til nye sko.

Til borgere over 18 år vil der normalt kunne ydes hjælp til udskiftning hver 18. måned efter individuel konkret vurdering. Særlige forhold (f.eks. erhvervsarbejde, vejrlig, særlige lidelser) kan bewirke større eller særlig slitage, der gør hyppigere udskiftninger nødvendige.

Der ydes ikke hjælp til fabriksfremstillet fodtøj til børn med bløde platfodder (fri drejebævegølig-hed).

Ortopædiske fodindlæg

Hjælpemiddelbekendtgørelsen

§ 12. Der kan ydes støtte til ortopædiske fodindlæg eller tilretning af almindeligt fodtøj til personer med en foddeformitet, jf. indikationerne i bilag 1, hvis generne af foddeformiteten kan afhjælpes, og personen uden brug af indlæg ville være henvist til at benytte ortopædisk fodtøj.

xx. Der kan efter hjælpemiddelbekendtgørelsens § 12 ydes støtte til ortopædiske fodindlæg til borgere med en foddeformitet, der gør det muligt at benytte en almindelig, fabriksfremstillet sko. Der kan ligeledes ydes hjælp til tilretning af almindeligt fodtøj.

Indikationerne for hjælp følger af hjælpemiddelbekendtgørelsens bilag 1.

Hvis hjælp efter hjælpemiddelbekendtgørelsens § 12 i forsvarligt omfang afhjælper deformiteten, går bevilling af dette forud for bevilling af ortopædisk fodtøj efter hjælpemiddelbekendtgørelsens § 11.

Der henvises til principafgørelse 258-09, hvor Ankestyrelsen i den enkelte sag tog stilling til, om der var tale om en lidelse af en sværhedsgrad, der kunne sidestilles med bekendtgørelsen.

Arm- og benproteser

xx. Der kan ydes hjælp til arm- og benproteser ved mangel på arme eller ben.

Som armprotese indgår også f.eks. proteser for fingre eller hånd, der betragtes som en del af den samlede arm. Ligeledes indgår proteser for fod eller tær, der betragtes som en del af det samlede ben.

I visse tilfælde kan helbentsotoser (helbentsstativer til støtte) betragtes som et hjælpemiddel.

Om muligheden for hjælp til en hverdagsprotese til en ung kvinde, der allerede havde en arbejdsprotese, henvises til principafgørelse 133-10.

Om muligheden for en ekstra benprotese kan henvises til principafgørelse C-39-03, hvorefter en kvinde, der var dobbelt underbensamputeret, ikke fandtes berettiget til hjælp til anskaffelse af ri-

deproteser efter servicelovens § 97, nu servicelovens § 112, idet rideproteser efter en konkret og individuel vurdering i kvindens tilfælde ikke i væsentlig grad fandtes at kunne afhjælpe de varige følger af den nedsatte funktionsevne eller lette den daglige tilværelse.

Støttekorsetter

xx. Et støttekorset er et ortopædisk hjælpemiddel, som har en korrigerende, aflastende eller støttende funktion.

Hjælp kan ydes, når det kan anses for dokumenteret, at behandlingsmulighederne er udtømt, og at lidelsen er varig. Det er en forudsætning, at det konkrete hjælpemiddel i væsentlig grad afhjælper den nedsatte funktionsevne.

Indikationer for hjælp til støttekorsetter:

- Svære slidgigtforandringer i rygsøjlen.
- Degeneratio disci intervertebralis. Degeneration af båndskive (discus) i rygsøjlets lændedel. Lidelsen medfører risiko for tryk på nerverødder og udvikling af slidgigt. Lidelsen er normalt ikke tilgængelig for operativ behandling.
- Scoliosis. Skævhed af rygsøjle med rotation og krumning til siden.
- Spondylitis ankylopoietica (Bechterews sygdom). Udtalt kronisk betændelse i leddene mellem korsben og hofteben eventuelt med forkalkninger og forsnævring af båndskiver og ledbånd i rygsøjlen.
- Spondylolisthesis. Fremadglidning af ryghvirvel i forhold til hvirvlen nedenfor, hvor kirurgisk behandling ikke har givet tilfredsstillende resultat eller ikke kan gennemføres.
- Osteoporose. Knogleskørhed.
- Muskeldystrofi. Svind af rygmuskulatur.

Den under punkt 2 nævnte lidelse, degeneratio disci intervertebralis, må ikke forveksles med discusprolaps, som vil kunne diagnosticeres ved myelografi/CT-scanning af lænderyggen.

Hjælp kan ydes til individuelt tilpassede korsetter eller til færdigfremstillede eventuelt med tilpasning.

Der kan gives hjælp til reservekorset bl.a. af hygiejniske hensyn.

Ved kropsforandringer som følge af f.eks. udvikling af lidelsen, vægtændringer, må der ydes hjælp til et nyt korset.

Ved førstegangsansøgninger bør der indhentes foreliggende kirurgiske, ortopædiske eller lignende oplysninger.

Der ydes ikke hjælp til støttekorsetter, der bruges som led i behandling, f.eks. til midlertidig korrektion.

Knæbandager

xx. Ved bevilling af knæbandager, er det en betingelse, at alle behandlingsmuligheder er udtømte og udsigtsløse.

Knæbandager kan f.eks. ydes ved:

- Medfødt lidelse i form af abnormt løse knæskaller.
- Korsbåndsskader, hvis der er behov for permanent brug af f.eks. hyperekstensionshindrende bandage (hindrer overstrækning af knæet).

Kompressionsstrømper

xx. Kompressionsstrømper kan ved svære varige kredsløbslidelser ydes ved:

- Svære grader af åreknuder (varicer) som ikke svinder efter fornøden behandling.
- Varige følger efter blodpropper i ben eller arme.
- Varige hævelser på grund af følger efter strålebehandling.
- Kronisk ødem (væske) i benene på grund af en varig utilstrækkelig funktion af vener eller fraførende lymfekar.

Kompressionsstrømper kan vælges med forskellig trykeffekt (kompression) afhængig af sygdommens følger. Det afgørende for, om der kan ydes kompressionsstrømper, er ikke trykeffekten, men om kompressionsstrømmen kan afhjælpe en svær, varig kredsløbslidelse, jf. ovennævnte indikationer.

Der kan ligeledes være brug for kompressionsstrømper til arme.

Der vil normalt være behov for reservestrømper.

Der kan ikke ydes hjælp efter servicelovens § 112 til støttestrømper og antiembolistrømper, som anvendes f.eks. ved lettere benproblemer, irritationer, uro i benene eller for at forebygge venelidelser.

Parykker

xx. Parykker kan ydes ved vansirende skaldethed. Næsten alle parykker fremstilles i dag af kunstfibre.

Herretoupeer eller -parykker bliver næsten alle individuelt fremstillet på grund af den forskelligartede hårplacering på issen hos mænd. Herretoupeer er derfor væsentlig dyrere end dameparykker. Herretoupeer kan vaskes og ibrugtages straks, hvorfor der sjældent vil være behov for reservetoupe.

Dameparykker er enten fabriksfremstillet eller individuelt fremstillet. Der er kun en lille prisforskel på de to paryktyper. Til dameparykker kan der være behov for pasning og sætning, hvorfor der normalt vil være behov for reserveparyk.

Til borgere, der er overfølsomme overfor syntetiske stoffer, fores indersiden af toupeen eller parykken med bomuldsmateriale for en lille merpris.

Individuel tilpasning af parykken kan være nødvendig ved en atypisk hovedform.

Holdbarheden af parykker af kunstfibre er gennemsnitlig 1 år, men forhold hos den enkelte bruger, som f.eks. kraftig transpiration fra hovedbunden, kan bevirke hurtigere nedslidning af parykken og dermed nødvendiggøre hyppigere udskiftning.

Almindelig forekommende hårtab - hos mænd f.eks. »måne« - anses ikke for omfattet af de almindelige bestemmelser i bekendtgørelsen.

Ved midlertidig hårtab som følge af behandling, f.eks. kemoterapi, ydes parykken eller toupeen af sygehusvæsenet.

Brystproteser

xx. Der kan ydes hjælp til brystproteser efter bortoperation af det ene eller begge bryster. Efter en konkret vurdering af de fysiske og kosmetiske gener af en operation, der bevarer en del af brystet, er det også muligt at yde en delprotese.

Kvinder, der af anden grund mangler det ene eller begge bryster, er ligeledes berettiget til proteser eller delproteser.

Vedrørende udskiftningstidspunkt kan det være vejledende, hvilken garanti leverandøren har givet. Der er normalt længere garanti på formfaste brystproteser.

Vedrørende brystproteser, der indopereres, henvises til sygehusvæsenet.

Der ydes ikke hjælp til særlige protesebrystholdere eller badedragter.

Stomihjælpemidler

Hjælpemiddelbekendtgørelsen

§ 14. Der kan ydes støtte til stomihjælpemidler til personer, som har fået foretaget en af følgende operationer: Colostomi (kunstig udføring af tyktarmen), ileostomi (kunstig udføring af tyndtarmen) eller urostomi (kunstig udføring af urinveje).

xx. Der kan ydes hjælp til stomihjælpemidler til personer, der har fået udført en af de operationer, der er nævnt i hjælpemiddelbekendtgørelsens § 14. Om afgrænsningen mellem stomihjælpemidler og forbrugsgoder, der udelukkende fungerer som et hjælpemiddel, henvises til principafgørelse C-45-05.

Synshjælpemidler

Hjælpemiddelbekendtgørelsen

§ 15. Der kan ydes støtte til briller og kontaktlinser, hvis følgerne af en medicinsk-optisk defineret, varig øjenlidelse kan afhjælpes, jf. indikationerne i bilag 2.

Stk. 2. Der kan ikke ydes støtte, når behovet for briller eller kontaktlinser alene skyldes en optisk synsfejl.

Stk. 3. Hvis problemet ikke kan løses lokalt, kan briller og kontaktlinser, jf. stk. 1, samt andre optiske synshjælpemidler og optikunderstøttende synshjælpemidler til personer med en medicinsk-optisk defineret, varig øjenlidelse eller et varigt synshandicap udleveres af Kennedy Centeret efter henvisning fra speciallæger i øjensygdomme, øjenafdelinger samt kommunale konsulenter eller synscentraler. Kennedy Institutet - Statens Øjenklinik (KISØ) giver efterfølgende kommunen meddelelse om udlevering.

Stk. 4. Socialministeriet fastsætter betalingen for synshjælpemidler, der udleveres af Kennedy Centeret, jf. stk. 3.

xx. Det er en forudsætning for støtte til briller og kontaktlinser efter servicelovens § 112, at borgeren har en medicinsk-optisk defineret, varig øjenlidelse.

Der kan således ikke ydes hjælp efter servicelovens § 112 til briller og kontaktlinser på ren optisk indikation. Det vil sige, hvis behovet for briller og kontaktlinser alene skyldes langsynethed, nærsynethed, bygningsfejl eller forskellig optisk styrke på øjnene. Under denne gruppe hører også borgere opereret for ensidig eller dobbeltsidig grå stær erhvervet som voksen, dvs. når man er over 18 år. I disse tilfælde kan der evt. søges støtte efter aktivlovens § 82 eller for så vidt angår pensionister efter pensionslovgivningen.

Opregningen af øjenlidelser i hjælpemiddelbekendtgørelsens bilag 2 dækker langt de fleste situationer, hvor støtte til briller eller kontaktlinser kan komme på tale. Der vil dog kunne forekomme andre øjenlidelser af tilsvarende sværhedsgrad, som efter en konkret vurdering vil kunne berettige til støtte. Afgørelse træffes i disse tilfælde efter indstilling fra Kennedy Centeret.

De anførte persongrupper med en varig øjenlidelse har ofte behov for specialbriller og specialkontaktlinser, som forudsætter en høj grad af specialoptisk fagkundskab ved udmåling og tilpasning.

Nogle øjensygdomme, jf. bilag 2 til hjælpemiddelbekendtgørelsen, kan være ledsaget af blændingsfænomener, som vil kunne afhjælpes med medicinske filterglas, der findes i forskellige udformninger. Filterglas er brilleglas med specielle lysabsorberende egenskaber, der giver en væsentlig reduktion af lysblænding og en forbedret synsstyrke. Medicinske filterglas kan ydes uafhængig af styrke. Afgrænsningen af brugergruppen gør det naturligt at kræve oplysninger om diagnose og symptomer.

Ved støtte til kontaktlinser kan der ydes hjælp til erstatningsbriller. Hjælp til briller omfatter glas og stel samt evt. matglas eller balanceglas. Specielle stel er ofte påkrævet på grund af optikkens karakter.

Bemærkninger til bilag 2 i hjælpemiddelbekendtgørelsen.

xx. Til pkt. 1. Hjælpemidlet vil ofte være en specialfremstillet kontaktlinse.

Til pkt. 2: Hjælpemidlet vil ofte være en specialfremstillet farvet kontaktlinse eller diafragmalinse/irislinse.

Til pkt. 3: Hjælpemidlet vil ofte være en specialfremstillet kontaktlinse.

Til pkt. 4: Hjælpemidlet vil ofte være en bandagelinse med protektiv virkning med eller uden styrke.

Til pkt. 5: Hjælpemidlet vil ofte være en påmalet kontaktlinse eller øjenprotese.

Til pkt. 6: Det drejer sig om følger efter f.eks. ulykke, hjerneblødning eller lammelse. Hjælpemidlet vil ofte være enten en okklusionskontaktlinse eller briller med stærk prisme-virkning.

Til pkt. 7: Det drejer sig om en invaliderende lysoverfølsomhed, som kan afhjælpes med særlige spektrale filterglas.

Til pkt. 8: Det drejer sig om borgere med ekstrem nærsynethed, langsynethed eller bygningsfejl. Den styrkemæssige grænse for specialfremstillede brilleglas eller kontaktlinser ligger omkring +/- 16 - 17 dioptrier i højst brydende snit eller 5 - 6 dioptrier i cylinderværdi, men afhænger af den teknologiske udvikling.

Til pkt. 9: Det drejer sig om synshandicappede børn og unge, der indtil de fylder 18 år er registreret i synsregisteret ved Kennedy Centeret, jf. servicelovens § 153, stk. 4. Kriteriet for at blive regi-

streret i synsregistret er en synsstyrke på højst 6/18 (0,3) på bedste øje. Til denne gruppe børn og unge er der brug for et bredt spektrum af synshjælpemidler, herunder korrigerende optik i form af briller og kontaktlinser.

Til pkt. 10: Hjælpemidlet vil ofte være en kontaktlinse, da en afakibrille er ekstra invaliderende ved bortfald af dele af synsfeltet (synsfeltsdefekter).

Til pkt. 11: Hjælpemidlet vil ofte være en kontaktlinse, da briller, der korrigerer for excessiv myopi, er ekstra invaliderende ved kikkertsynsfelt.

Til pkt. 12: Hjælpemidlet vil være et specialstel eller special kontaktlinse, hvorpå en bøjle til at løfte øjenlåget kan påmonteres.

Til pkt. 13: Hjælpemidlet vil ofte være en brille, der har til formål at forebygge blivende synsnedsættelse (amblyopi) ved at optimalt korrigere langsynethed i den periode, hvor synsfunktionen stadig er påvirkelig.

Varigt synshandicap (svagsynsoptik)

xx. Behov for svagsynsoptik opstår i almindelighed ved synsstyrker på 6/18 (0,3) eller derunder.

Svagsynsoptik (specielle optiske hjælpemidler) er primært optik med forstørrende virkning, lupper, lupbriller, kikkerter, kikkertbriller samt kombinationer heraf. Forstørrelsen eller styrken fremgår af specifikationen på det ansøgte hjælpemiddel og udtrykkes enten ved dioptriværdien (D) eller som x (gange).

Hvis forskellen (additionen) mellem personens afstands- og læsestyrke er mindst 4 dioptrier, kan hjælp ydes som lupbrille.

Hjælp til lupbriller, kikkertbriller og medicinske filterglas omfatter også brillestel og eventuelt matglas eller balanceglas.

Der kan også være tale om synsfeltudvidere samt natkikkerter.

For brugere af svagsynsoptik vil arbejdsafstanden ved fx læsning og skrivning oftest være meget kort, afhængig af linsens brændvidde. Dette giver ved længere tids læsning en anstrengende arbejdsstilling. Det kan derfor være nødvendigt med optikunderstøttende hjælpemidler som f.eks. særlig belysning, skråplade, konceptholdere el.lign. Der kan herved henvises til principafgørelse 134-10, hvor der blev bevilget en kuvertlampe, men givet afslag på en elektronisk lup, og principafgørelse 120-10, hvor der blev bevilget en bordlampe.

Socialministeriet fastsætter betaling for svagsynsoptik, briller, kontaktlinser og øjenproteser, der udleveres af Kennedy Centeret.

CCTV er et elektron-optisk hjælpemiddel, som anvendes af borgere, der ikke på anden måde kan opnå et læsesyn med specialoptik.

Formålet med at bevilge hjælp til CCTV-udstyr er at give de pågældende borgere mulighed for at kommunikere uden bistand fra andre. Det afgørende er derfor, om der er mulighed for ved hjælp af det tekst/-billedforstørrende udstyr i væsentlig grad at afhjælpe borgerens svigtende kommunikationsevne og normalisere den pågældendes daglige tilværelse.

Øvrige hjælpemidler

Diabeteshjælpemidler

xx. For diabeteshjælpemidler efter hjælpemiddelbekendtgørelsens § 9 gælder, at der kan ydes støtte til injektions- og testmaterialer (f.eks. sprøjter, kanyler, insulinpen, fingerprikker (lancetter), teststrimler og blodsuktermåleapparat), til insulinkrævende diabetikere og til diabetikere, som er i kombinationsbehandling med insulin og tabletter eller andet godkendt injektionspræparat. Der kan ydes støtte til inhalator til administration af insulin, når injektion medfører meget svære lokalreaktioner som komplikation. Hjælpen til blodsuktermåleapparat ydes med halvdelen af den samlede udgift. Til tabletbehandlede diabetikere, hvor lægen anser jævnlig blodsuktermåling for påkrævet, gives op til 150 stk. teststrimler og fingerprikker (lancetter) årligt.

Hjælpemidler til vedligeholdelse af en tracheostomi eller laryngectomi

xx. Udgifter til hjælpemidler til borgere, der har fået foretaget en tracheostomi (indsættelse af kanyler fra forsiden af halsen ind i luftrøret) eller en laryngectomi (fjernelse af strubehovedet og stemmelæberne), afholdes af sygehusvæsenet, så længe patienten er under fortsat behandling og/eller kontrol fra sygehuset.

Hvis tracheostomerede eller laryngectomerede borgere kun sporadisk er i kontakt med sygehuset, men overvejende passes og kontrolleres i eget hjem af hjemmesygeplejen, er hjemmesygeplejen ansvarlig for at levere de nødvendige hjælpemidler.

Udgifter til hjælpemidler til tracheostomerede og laryngectomerede borgere, der er afsluttet fra hospitalet, og som ikke får hjemmesygepleje på grund af operationen, afholdes i henhold til servicelovens § 112 eller som forbrugsgode efter servicelovens § 113.

Kompressionsapparat, elektrisk kompressor

xx. Et kompressionsapparat, elektrisk kompressor, anvendes til afhjælpning af manglende eller nedsat funktion af lymfekarsystemet.

Kompressionsapparatet, den elektriske kompressor, anvendes som led i behandling eller som forebyggende behandling ved operation. Pumpen har til formål at lette blod- eller lymfeafløb i ekstremiteter (arme og ben). I disse situationer må kompressionsapparatet, den elektriske kompressor, betegnes som et behandlingsredskab som udlånes af sygehusvæsenet.

Hvor der er tale om et kronisk lymfeødem, og hvor sygehusbehandlingen herfor er ophørt, kan der ydes hjælp efter servicelovens § 112. Der henvises til principafgørelse 135-10 om en borger med kronisk lymfeødem.

Trehjulede knallerter

xx. Der kan ydes trehjulet knallert til borgere, som på grund af nedsat gangevne kun kan færdes over korte strækninger og ikke har kræfter til at bruge trehjulet cykel.

Det er en forudsætning, at dens anvendelse i det enkelte tilfælde helbredsmæssigt og færdselsmæssigt kan anses for forsvarlig.

Det er et vilkår, at brugeren tegner lovpligtig ansvarsforsikring og afholder udgiften herved. Der kan ikke stilles krav om, at der tegnes kaskoforsikring.

Der kan også ydes hjælp til lovbefalet styrthjelm, jf. principafgørelse C-18-07.

Særlige stole

xx. Hjælp kan ydes til stole med en særlig udformning, f.eks. med speciel polstring eller elektrisk funktion, som er nødvendig på grund af et svært fysisk handicap. Som eksempler på særlige stole kan nævnes arthrodesestole og sæder (beregnet til borgere med stift hoftede), katapultstole (til borgere, der har vanskeligt ved at sætte sig, rejse sig).

Der ydes således ikke hjælp til almindelige hvilestole.

Teleslyngeanlæg

xx. Teleslynge(anlæg) er et anlæg med en mikrofon eller tilslutning til f.eks. radio eller tv, der sender lyden uden kabel direkte til det enkelte høreapparat, der opfatter signalet gennem en telespole, der er indbygget i de fleste høreapparater.

Det er muligt efter en konkret vurdering at få bevilget en teleslynge. Se f.eks. principafgørelse C 59-01, hvor en ti-årig pige fik bevilget en teleslynge, som et hjælpemiddel efter servicelovens § 112, stk. 1, nr. 1 og 2.

For beboere med ophold på et botilbud efter servicelovens § 108 vil udgiften til et teleslyngeanlæg blive betragtet som sædvanligt udstyr. Kommunalbestyrelsen er således ikke forpligtet til at yde hjælp efter § 112 til de enkelte beboere.

Telefonhjælpemidler, nødkald, alarmanlæg mv.

xx. Ved telefonhjælpemidler ydes der hjælp til anskaffelse, men ikke til evt. abonnementsafgift.

Endvidere kan der ydes hjælp til nødkald og alarmanlæg mv., som forudsætter en telefonlinje. Der vil kunne ydes hjælp efter §§ 41 og 100 om merudgiftsydelse, hvis der er tale om, at borgere med funktionsnedsættelse for påført en ekstra abonnementsudgift i forbindelse med alarmer mv. Evt. kan der også ansøges om hjælp hertil efter pensionslovgivningen.

Særlige beklædningsgenstande

Hjælpemiddelbekendtgørelsen

§ 13. Der kan ydes støtte til særlige beklædningsgenstande. Hjælpen ydes til dækning af merudgifterne.

xx. Der kan efter hjælpemiddelbekendtgørelsens § 13 ydes hjælp til merudgifterne ved anskaffelse af særlige beklædningsgenstande. Som eksempler på særlige beklædningsgenstande kan nævnes regnslag til kørestole, køreposer, rygeforklæde, hagesmække samt beskyttelsesbukser til svært inkontinente borgere til badning i svømmehal.

Hjælp kan også ydes til merudgifter til beklædningsgenstande til en borger, som på grund af sygdom, ulykke eller lignende er blevet varigt invalideret, og som følge heraf ikke mere kan bruge sit tøj og således på en gang får behov for at få udskiftet dele af sin garderobe.

Børn og unge under 18 år, der har et specielt behov for beklædning på grund af deres nedsatte funktionsevne, eller kroniske eller langvarige lidelse, kan få hjælp til merudgifter til beklædning efter servicelovens § 41 (dækning af nødvendige merudgifter ved forsørgelse i hjemmet af et handicappet barn under 18 år).

Der henvises vedrørende afgrænsningen til servicelovens § 41 til principafgørelse C-8-04, hvorefter der kan ydes hjælp efter servicelovens § 112, stk. 1, jf. hjælpemiddelbekendtgørelsens § 13, til

særlige beklædningsgenstande, som en borger ikke ville have haft brug for, hvis den pågældende ikke havde haft en funktionsnedsættelse. Hjælp vil derimod skulle ydes efter merudgiftsbestemmelsen til almindeligt tøj, som skal udformes på en særlig måde.

Voksne borgere mellem 18 år og folkepensionsalderen med varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, som på grund af deformiteter eller ganske særlig legemsbygning e.l. har behov for dyrt eller særligt udformet tøj, har mulighed for at få dækket merudgifterne efter servicelovens § 100. Det samme gælder hjælp til beklædning, som er nødvendig på grund af ekstraordinært slid på tøj og sko. Hjælp efter servicelovens § 100 bliver først aktuel, hvis udgifterne ikke kan dækkes efter anden lovgivning eller andre bestemmelser i serviceloven.

Førtidspensionister tilkendt førtidspension efter reglerne før 1. januar 2003 og folkepensionister må, hvis de ikke kan få dækket udgifterne efter § 112, søge om dækning af merudgifter til særlige beklædningsgenstande efter henholdsvis lov om højeste, mellemste, forhøjet almindelig og almindelig førtidspension mv. § 17, stk. 2, (gælder for førtidspensionister tilkendt pension efter reglerne før 1. januar 2003) eller lov om social pension § 14, stk. 1, (gælder for alle folkepensionister). For at kunne søge om personligt tillæg, skal pensionistens økonomiske forhold være særligt vanskelige.

Særlige informationsteknologiske hjælpemidler

xx. Særlige informationsteknologiske hjælpemidler omfatter produkter, der er fremstillet specielt med henblik på at afhjælpe et kommunikationshandicap (f.eks. talemaskiner og kommunikatorer), herunder særlige kommunikationsprogrammer (f.eks. scanningsprogrammer til betjening med en enkelt kontakt, skærmlæsere til syntetisk tale, skærmtastaturer og forstørrelsesprogrammer) og andet særligt tilbehør (f.eks. specielle tastaturer, specielle mus, museerstatninger og morseudstyr) til personlige computere (PC'er).

Målgruppen er borgere med væsentlig nedsat høre-, tale-, syns-, eller skrive- eller læsefunktion (ordblinde), hvor hjælpemidlet i væsentlig grad kan afhjælpe følgerne af den nedsatte kommunikationsevne.

For at kunne vurdere borgerens nedsatte funktionsevne og behov i øjeblikket og på længere sigt kan der være behov for et tværfagligt samarbejde under medvirken af f.eks. ergoterapeut, fysioterapeut, lærer, neuropsykolog, talepædagog og tekniker.

Hvis det er tvivlsomt, om en borger med nedsat funktionsevne er i stand til at anvende hjælpemidlet, således at kommunikationsevnen i væsentlig grad forbedres, kan det blive nødvendigt at stille hjælpemidlet til rådighed for den pågældende i en prøveperiode. Der henvises vedrørende rådgivning til brugeren og evt. pårørende, f.eks. forældrene til et handicappet barn, i brugen af det informationsteknologiske hjælpemiddel til servicelovens § 10, stk. 4, jf. vejledningens kapitel xx, kommunalbestyrelsens særlige rådgivningsforpligtelse.

I forbindelse med tildeling af særlige informationsteknologiske hjælpemidler til borgere med progredierende lidelser, f.eks. muskelsvind eller ALS (amyotrofisk lateral sklerose), er det vigtigt ikke kun at se på det aktuelle behov, men også tage hensyn til den forventede fremtidige udvikling. Det er herunder vigtigt at tage hensyn til, at hjælpen ydes på et tidspunkt, hvor den pågældende har de bedste forudsætninger for at lære at bruge hjælpemidlet.

Kapitel xx

Individuelt tilpassede kørestole (Emneord: Individuelt tilpassede kørestole, frit leverandørvalg, leverandøraftale, egenbetaling, udlån, genbrug af kørestole)

Bevilling af kørestole som særligt personlige hjælpemidler

Hjælpemiddelbekendtgørelsen

§ 16. Kørestole, som forudsætter individuel tilpasning og nødvendigvis må benyttes i hovedparten af døgnets timer, er omfattet af retten til frit leverandørvalg i § 112, stk. 3, i lov om social service.

Stk. 2. Ansøgers eventuelle egenbetaling ved frit leverandørvalg, jf. § 6, stk. 1, skal ved tilbagelevering af kørestolen til kommunen inden 4 år, udbetales til ansøger efter fradrag af 2500 kr. og nedskrivning med 1/48 for hver måned, der er gået, fra den dag kvittering forelå.

Stk. 3. Kan kommunalbestyrelsen levere en brugt kørestolsmodel, der opfylder ansøgerens behov, og vælger ansøgeren at benytte sig af muligheden for frit leverandørvalg, jf. § 6, stk. 1, kan kommunalbestyrelsens støtte maksimalt udgøre, hvad der svarer til den brugte kørestols nypris fratrukket 15 pct. Hvis kørestolen er udgået af produktion, fastsættes en nypris svarende til en kørestolsmodel af tilsvarende art og standard fratrukket 15 pct.

xx. Det fremgår af hjælpemiddelbekendtgørelsens § 16, stk. 1, at kørestole, som forudsætter individuel tilpasning og nødvendigvis må benyttes i hovedparten af dagens timer, er omfattet af retten til frit leverandørvalg i servicelovens § 112, stk. 3. For en nærmere gennemgang af reglerne om frit valg af hjælpemidler generelt henvises til kapitel xx.

Kørestole, herunder også individuelt tilpassede kørestole, som der er ydet støtte til efter serviceloven, betragtes ligesom alle andre hjælpemidler som et udlån, der skal tilbageleveres til kommunen, når brugeren ikke har brug for den mere.

Hvad er en individuelt tilpasset kørestol

xx. Individuel tilpasning betyder, at kørestolen skal være eller kan blive individuelt tilpasset for at svare til brugerens behov med hensyn til indstilling af ryg, sæde, fodstøtter, hjulstilling, hjulstype mv.

Brugerens behov for en kørestol kan således ikke dækkes af en standardmodel.

En kørestol vil blive betragtet som individuelt tilpasset, når

- den er specialfremstillet, og der er foretaget egentlige konstruktionsmæssige ændringer i forhold til et standardprodukt, eller
- den har tilpasnings- og justeringsmuligheder, der gør det muligt at foretage de nødvendige indstillinger for at imødekomme den konkrete funktionsnedsættelse.

Kørestole, der kan tilpasses individuelt, omfatter som udgangspunkt alle typer af kørestole, dvs. både manuelle og elektriske.

»Nødvendigvis må benyttes i hovedparten af dagens timer«

xx. For at en kørestol skal kunne anses som individuelt tilpasset, kræves det endvidere, at kørestolen nødvendigvis må benyttes i hovedparten af dagens timer.

Det vil typisk dreje sig om brugere for hvem, der ikke er alternative muligheder til kørestolen, i det tidsrum brugeren er oppe. Brugere, der hovedsagelig benytter kørestolen som transportmiddel på grund af nedsat gangfunktion, vil ikke være omfattet, idet kørestolen således ikke nødvendigvis må benyttes i hovedparten af brugerens vågne timer.

Det er ikke muligt at fastsætte den nøjagtige tidsmæssige udstrækning af, hvad der skal forstås ved hovedparten af dagens timer. Brugere, der tilbringer langt størstedelen af deres vågne timer i en kørestol, vil være omfattet af formuleringen. Det vil sige, at en bruger, der f.eks. foretrækker at være vågen om natten, også vil kunne opfylde kravet om, at hovedparten af dagens timer tilbringes i kørestolen.

Brugere for hvem en kørestol nødvendigvis må benyttes i hovedparten af dagens timer kan f.eks. være borgere med:

- handicap, der medfører udbredte lammelser eller andre vidtgående fysiske handicap, som betyder, at den pågældende ikke eller i meget begrænset omfang har mulighed for at komme omkring uden brug af kørestol, eller
- graverende lungeproblemer, fx stenlunger, hvor pågældende ikke har kræfter eller luft nok til at komme omkring uden brug af kørestol, og hvor apparater og udstyr sidder fast på kørestolen.

Frit leverandørvalg

xx. For kørestole, som forudsætter individuel tilpasning og nødvendigvis må benyttes i hovedparten af dagens timer, kan brugeren, hvis pågældende ikke ønsker at benytte kommunens leverandør, selv vælge leverandør af hjælpemidlet. Brugeren må selv dække den del af prisen, der overstiger det, kommunalbestyrelsen kunne have leveret en tilsvarende model til. Tilskuddet kan ikke udgøre mere end de faktiske udgifter.

Vælger brugeren en model, der ud over de specifikationer, der foreligger i forbindelse med bevilningen, har flere og/eller yderligere funktioner, vil merudgiften ved dette altid skulle afholdes endeligt af brugeren selv.

Det vil sige, at når der er taget stilling til, på hvilken måde kørestolen kan tilpasses for at kompensere for den nedsatte funktionsevne, kan brugeren vælge en kørestol i f.eks. et andet udseende, men med minimum de samme funktioner og muligheder.

Kommunalbestyrelsen skal foretage en konkret vurdering af hvilket hjælpemiddel, der er det bedst egnede og billigste for den enkelte bruger. Heri indgår hensyn til behov, kvalitet, betjeningsmulighed, udgifter til drift af hjælpemidlet, hjælpemidlets holdbarhed, servicekrav, garanti, service- og reparationsmuligheder m.m.

Har kommunalbestyrelsen ikke indgået leverandør aftale, kan brugeren ligeledes frit vælge leverandør, og støtten til den bevilgede kørestol ydes efter regning, dog højst med et beløb svarende til prisen på det bedst egnede og billigste produkt.

Ønsker brugeren ikke at benytte sig af muligheden for frit leverandørvalg, og kan kommunen levere en brugt kørestolsmodel, der opfylder brugerens behov, skal brugeren tage imod denne. Brugeren

kan således ikke i den situation kræve, at kommunalbestyrelsen bevilger en ny kørestol, når det vurderes, at den brugte kørestolsmodel opfylder brugerens behov.

Der henvises i øvrigt til vejledningens kapitel xx om kommunalbestyrelsens valg af det bedst egnede og billigste hjælpemiddel.

Kommunalbestyrelsens valg af leverandør

xx. I forbindelse med kommunalbestyrelsens indgåelse af leverandøraftaler inddrages repræsentanter for brugerne ved udarbejdelse af kravspecifikation. Der henvises i øvrigt til vejledningens kapitel xx.

Kørestole som udlån

xx. Individuelt tilpassede kørestole ydet efter serviceloven betragtes ligesom alle andre typer af hjælpemidler som udlån, der skal tilbageleveres til kommunen, når brugeren ikke har brug for kørestolen mere.

Det vil sige, at brugeren ikke opnår ejendomsret til kørestolen, selvom den pågældende eventuelt har haft en egenbetaling på kørestolen som følge af retten til frit at vælge leverandør.

I de tilfælde, hvor kommunalbestyrelsen har indgået leverandøraftale, men hvor brugeren har benyttet sig af muligheden for selv at vælge leverandør, fordi brugeren ønsker en anden og dyrere kørestol, end den kommunen kan levere, betragtes kørestolen som udlån. Dette gælder uanset hvor stort et beløb, brugeren selv har lagt oveni.

Omfattet af udlånsbestemmelserne er også de tilfælde, hvor kommunalbestyrelsen ikke har indgået leverandøraftale, og brugeren selv vælger leverandør, og kommunalbestyrelsen efterfølgende yder støtte efter regning til det bevilgede hjælpemiddel.

Brugerens egenbetaling

xx. Hvis brugeren ønsker en anden kørestol end den, han eller hun har fået bevilget af kommunalbestyrelsen, f.eks. en anden kvalitet eller yderligere funktioner, må brugeren selv betale en evt. difference.

Det fremgår af hjælpemiddelbekendtgørelsens § 16, stk. 2, at brugerens eventuelle egenbetaling ved frit leverandørvalg, jf. hjælpemiddelbekendtgørelsens § 6, stk. 1, ved tilbagelevering til kommunen inden 4 år skal udbetales til brugeren efter fradrag af 2500 kr. og nedskrivning med 1/48 for hver måned, der er gået, fra den dag kvittering forelå.

Hvis brugeren f.eks. har en progredierende lidelse, der gør det nødvendigt at få en anden kørestol efter f.eks. et år, skal den tidligere kørestol leveres tilbage til kommunen, da den betragtes som udlånt til brugeren. Kommunalbestyrelsen skal herefter refundere det beløb, der ikke er nedskrevet, jf. ovenfor nævnte beregningsmetode, til brugeren. Det samme gælder, hvis brugeren dør efter f.eks. et år. Kommunalbestyrelsen refunderer da det resterende beløb til brugerens dødsbo.

Brugerens egenbetaling kan ikke dækkes efter servicelovens § 100 om dækning af nødvendige merudgifter, idet § 100 omfatter merudgifter, der er en *nødvendig* følge af den nedsatte funktionsevne, dvs. udgifter, som den pågældende ikke ville have haft, hvis der ikke havde været tale om en nedsat funktionsevne.

Dette skyldes, at den merudgift pågældende får i form af en egenbetaling, ikke er en nødvendig merudgift ved den daglige livsførelse, idet pågældende af kommunalbestyrelsen kan få en kørestol, der dækker pågældendes behov. Brugerens valg af anden kørestol end den, som kommunalbestyrel-

sen har bevilget, vil typisk være begrundet med ønsket om anden kvalitet, flere funktioner, andet design mv.

Genbrug af kørestol

xx. Kommunalbestyrelsen har mulighed for at genbruge brugte kørestole og dermed bevilge en brugt kørestol til en borger, hvis kørestolen opfylder borgerens behov.

Det er kommunalbestyrelsen, der afgør, om en brugt kørestol opfylder betingelsen om at være det bedst egnede og billigste hjælpemiddel, jf. hjælpemiddelbekendtgørelsens § 3, og om kørestolen i tilstrækkelige omfang kompenserer for den nedsatte funktionsevne. Der henvises i øvrigt om borgerens inddragelse ved valg af hjælpemiddel til afsnittet om vurdering af behovet i kapitel xx.

Borgeren er ikke forpligtet til at modtage en brugt kørestol, men kan i stedet vælge at udnytte muligheden for selv at vælge leverandør og dermed få en ny kørestol.

Hvis brugeren vælger at udnytte muligheden for selv at vælge leverandør i de tilfælde, hvor kommunalbestyrelsen kan bevilge en brugt kørestol, der opfylder brugerens behov, følger det af hjælpemiddelbekendtgørelsens § 16, stk. 3, at det beløb, kommunalbestyrelsen yder i støtte til køb af en anden kørestol end den af kommunalbestyrelsen bevilgede, svarer til den brugte kørestols nyværdi fratrukket 15 %.

Eksempel:

Per får af kommunalbestyrelsen tilbud om en brugt kørestol, der opfylder hans behov. Den brugte kørestols nypris er 92.000 kr. Per ønsker ikke at tage imod kommunalbestyrelsens tilbud, men vælger i stedet at udnytte muligheden for selv at vælge leverandør. Kommunalbestyrelsen kan i dette tilfælde give Per et beløb svarende til den brugte kørestols nyværdi fratrukket 15 %. Det vil i dette tilfælde sige 92.000 kr. fratrukket 13.800 kr., som er de 15 % af 92.000 kr. Det beløb, Per herefter kan få bevilget af kommunalbestyrelsen til køb af en ny kørestol, vil være 78.200 kr.

Hvis den brugte kørestol er gået ud af produktion, og der derfor ikke findes en nypris for lige netop den kørestol, skal kommunalbestyrelsen udregne en nypris for en kørestol af tilsvarende art og standard fratrukket 15 %.

Reparation og udskiftning mv.

xx. Om hjælp til reparation, udskiftning af kørestole og om hjælp til udgifter, som følger af brug af kørestol henvises der til hjælpemiddelbekendtgørelsens § 4.

Medtagelse til udlandet

xx. Der henvises for muligheden for at tage kørestolen med til udlandet til kapitel xx i denne vejledning.

Kapitel xx

Tilskud til høreapparater (Emneord: Frit valgsordning, henvisning til høreapparatbehandling, privat høreapparatleverandør, tilskud til høreapparatbehandling, tilskud til udskiftning, ejendomsret, vedligeholdelse, høreomsorg)

Henvisning til høreapparatbehandling

xx. Borgere, der er over 18 år, og som er henvist til høreapparatbehandling fra en speciallæge i øre-, næse- og halssygdomme kan få et tilskud til køb af høreapparat hos en anden godkendt, privat

høreapparatleverandør end den af kommunalbestyrelsen anviste. Det er således ikke tilstrækkeligt, at borgerens egen læge (en alment praktiserende læge) eller læge, der har speciale i andet end øre-, næse- og halssygdomme, henviser den pågældende til høreapparatbehandling. Det er dog en forudsætning for ydelse af tilskud til køb af høreapparat hos en anden godkendt, privat høreapparatleverandør, at kommunalbestyrelsen har givet en bevilling til anskaffelse af høreapparatet.

Det er ikke et krav, at den henvisende speciallæge i øre-, næse- og halssygdomme har overenskomst med sygesikringen. Gruppe 1-sikrede bør derfor være opmærksomme på, om speciallægen har overenskomst med sygesikringen, idet de ellers selv må betale undersøgelsen hos speciallægen. For gruppe 2-sikrede gælder, at denne gruppe uanset speciallægens overenskomstforhold modtager et tilskud, som sjældent vil dække speciallægens fulde honorar. Dette gælder også ved valg af speciallæge i øre-, næse- og halssygdomme inden for EU.

Frit valg af høreapparatleverandør

xx. For hjælpemidler i form af høreapparater kan borgeren, hvis den pågældende ikke ønsker at benytte den leverandør, som kommunalbestyrelsen anviser, selv vælge en privat, godkendt høreapparatleverandør, jf. servicelovens § 112, stk. 5. Se afsnittet nedenfor om godkendelse af de private leverandører. Der henvises desuden til Sundhedsstyrelsens folder: »Hvis du skal have høreapparat – vejen til bedre hørelse – offentlig eller privat behandling«.

Hvis borgeren vælger at forblive i det offentlige system, vil ydelsen være gratis. Borgeren vil i denne situation i samarbejde med den audiologiske afdeling få det bedst egnede og billigste høreapparat udleveret. Heri indgår hensyn til behov, kvalitet, betjeningsmulighed, udgifter til drift af høreapparatet, høreapparatets holdbarhed, servicekrav, garanti, service- og reparationsmuligheder m.m.

Det forudsættes, at borgeren, uanset om han eller hun ønsker at benytte sig af muligheden for frit at vælge en privat, godkendt høreapparatleverandør, skal have mulighed for selv at prøve og vurdere høreapparatet, eventuelt forskellige typer, inden beslutning træffes. Det er vigtigt, at borgeren får god instruktion under afprøvningen, og at der gives borgeren god tid, således at han eller hun kan blive fortrolig med høreapparatet. Der henvises i øvrigt til vejledningens kapitel xx og xx om rådgivning og sagsbehandling, samt hjælpemiddelbekendtgørelsens § 3, jf. vejledningens kapitel xx, om ydelse af det bedst egnede og billigste hjælpemiddel.

Borgere, der udnytter adgangen til frit at vælge en godkendt privat høreapparatleverandør, er berettiget til befordringsgodtgørelse efter reglerne i § 25 i hjælpemiddelbekendtgørelsen. Befordringsgodtgørelsen dækker afstanden til det sted, hvor udleveringen af høreapparatet efter kommunalbestyrelsens sædvanlige praksis ville have fundet sted, jf. bekendtgørelsens § 25, stk. 4.

Regionen har ansvaret for regionale klinikker og audiologiske afdelinger under sygehusvæsenet.

Bevilling af høreapparater

Serviceloven

§ 112. ...

Stk. 5. Når en ansøger, der er fyldt 18 år, vælger en anden leverandør end den, som kommunalbestyrelsen anviser, ydes et tilskud på indtil kr. 5.420 pr. høreapparat, hvis ansøgeren er henvist til høreapparatbehandling af en speciallæge i øre-, næse- og halssygdom-

me. Tilskuddet omfatter høreprøve, høreapparat, tilpasning, service og garanti og er inkl. moms. Tilskuddet kan ikke udgøre mere end de faktiske udgifter og kan alene ydes til høreapparater, der udleveres fra en godkendt leverandør.

Stk. 6. ...

xx. Efter servicelovens § 112, stk. 5, kan der ydes tilskud til et høreapparat.

Det er en betingelse for at yde tilskud efter § 112, stk. 5, at de generelle tildelingskriterier i § 112, stk. 1, er opfyldt. Der henvises til vejledningens kapitel xx.

Det er en betingelse for at opnå det kontante tilskud til et høreapparat, at borgeren er over 18 år, og er henvist til høreapparatbehandling af en speciallæge i øre-, næse- og halssygdomme.

Det er endvidere en betingelse for at opnå tilskud, at høreapparatet udleveres fra en godkendt, privat høreapparatleverandør, der opfylder de godkendelseskrav, som fastsættes af indenrigs- og sundhedsministeren.

For børn og unge under 18 år gælder, at de ikke er omfattet af det frie valg af privat, godkendt leverandør med tilskud. Børn og unge under 18 år, der har behov for høreapparatbehandling forudsættes stadig behandlet i det offentlige system. Er der konstateret hørenedsættelse i meget ung alder, er det af stor betydning for barnets eller den unges psykosociale udvikling, at hørenedsættelsen afhjælpes hurtigt. Derfor modtager denne gruppe høreapparatbehandling efter behov uanset eventuelle ventelister.

Tilskuddets størrelse

xx. Hvis borgeren vælger behandling hos en godkendt, privat høreapparatleverandør, vil pågældende modtage et tilskud på 6.230 kr. (2010 priser) pr. høreapparat, inkl. moms. Sammen med eventuel egenbetaling forudsættes tilskuddet at dække høreprøve, høreapparat, tilpasning, afprøvning, service og garanti.

Tilskuddet kan ikke udgøre mere end de faktiske udgifter.

Tilskuddets størrelse reguleres efter servicelovens § 182, stk. 3, en gang årligt den 1. januar med satsreguleringsprocenten, jf. lov om en satsreguleringsprocent. Beløbet afrundes til nærmeste kronebeløb.

Administration og udbetaling af tilskud

xx. Udbetaling af tilskud på indtil 6.230 kr. (2010 priser) forudsættes at finde sted på baggrund af en regning udstedt af en godkendt, privat høreapparatleverandør. Afregningen sker således mellem den kommune, som borgeren hører til, og den godkendte, private høreapparatleverandør.

Ejendomsretten

xx. I de tilfælde, hvor borgeren vælger at få høreapparatbehandlingen gratis i det offentlige system, på en offentlig høreklinik eller audiologisk afdeling, vil høreapparatet være det offentliges ejendom, og borgeren skal derfor tilbagelevere høreapparatet, når det ikke længere er i brug.

Hvis borgeren derimod vælger at benytte sig af muligheden for frit at vælge en privat, godkendt høreapparatleverandør efter servicelovens § 112, stk. 5, og dermed få et tilskud på 6.230 kr. (2010 priser) pr. høreapparat, inkl. moms, vil høreapparatet være borgerens eget.

For så vidt angår vedligeholdelse og hjælp til batterier henvises der til afsnittet nedenfor om vedligeholdelse.

Godkendelse af privat høreapparatleverandør

xx. Efter servicelovens § 112, stk. 6, er det en betingelse for at opnå tilskud, at høreapparatet udleveres fra en godkendt, privat høreapparatleverandør, der opfylder de godkendelseskrav, som fastsættes af indenrigs- og sundhedsministeren. Kravene fastsættes på grundlag af retningslinier for godkendelse af private leverandører af høreapparater, som udarbejdes af Sundhedsstyrelsen, og vil bl.a. omfatte forhold som måltagning, tilpasning, apparatur og uddannelse. Der henvises til Indenrigs- og sundhedsministeriets bekendtgørelse og Sundhedsstyrelsens retningslinier om godkendelse af private leverandører af høreapparater.

Betingelser for udskiftning af høreapparat

Hjælpemiddelbekendtgørelsen

§ 4. ...

Stk. 8. Ansøgere, der har valgt at benytte muligheden for frit valg af en privat, godkendt høreapparatleverandør, jf. § 112, stk. 5, i lov om social service, kan tidligst bevilliges et nyt høreapparat efter 4 år regnet fra tidspunktet for ibrugtagning. Tidsfristen gælder separat for hvert høreapparat.

Stk. 9. Der kan dog ydes tilskud til nyt høreapparat før 4 års periodens udløb,

- 1) når der er indtruffet en markant helbredsbetingsbetaget forværring af hørelsen, eller
- 2) når legemlige forandringer eller slitage efter kort tid umuliggør anvendelse af høreapparatet, eller
- 3) når høreapparatet er gået tabt ved tyveri, brand eller lignende.

xx. For borgere, der har valgt at benytte sig af muligheden for at vælge en godkendt, privat høreapparatleverandør efter servicelovens § 112, stk. 5, gælder, at der tidligst kan ydes støtte til nyt høreapparat, når det eksisterende er 4 år gammelt. Hvis betingelserne for høreapparat fortsat er opfyldt, vil modtageren som udgangspunkt have ret til udskiftning efter 4 år, jf. § 4, stk. 8, i hjælpemiddelbekendtgørelsen. Tidsfristen gælder separat for hvert høreapparat.

Udskiftning, før der er forløbet 4 år, kan dog komme på tale, hvis pågældende er udsat for en markant helbredsbetingsbetaget forværring i sin hørelse, jf. hjælpemiddelbekendtgørelsens § 4, stk. 9, nr. 1.

En afgørelse af om der er tale om en markant helbredsbetingsbetaget forværring vil altid bero på en konkret vurdering i det enkelte tilfælde.

Kommunalbestyrelsen skal søge sagen oplyst i det omfang, det er nødvendigt for at træffe en korrekt afgørelse. Kommunalbestyrelsen må ved denne afgørelse inddrage den fornødne sundhedsfaglige ekspertise i vurderingen af, om hørelsen er markant forværret i det konkrete tilfælde. Dette kunne f.eks. ske ved, at kommunen inddrager en speciallæge i øre-, næse- og halssygdomme med ekspertviden indenfor området audiologi.

Et ønske fra brugeren om et nyt høreapparat begrundet i den teknologiske udvikling, som medfører at den pågældende kan få et høreapparat, hvis teknologiske og kvalitetsmæssige standard er bedre end brugerens nuværende høreapparat, kan ikke i sig selv begrunde, at der ydes tilskud til førtidig udskiftning.

Legemlige forandringer og slitage kan efter kort tid umuliggøre anvendelse af høreapparatet og kan i særlige tilfælde begrunde tilskud til et nyt høreapparat, jf. hjælpemiddelbekendtgørelsens § 4, stk. 9, nr. 2. Et høreapparat kan også blive uanvendeligt af andre årsager, f.eks. hændelige uheld eller gå tabt, f.eks. ved tyveri eller brand, jf. hjælpemiddelbekendtgørelsens § 4, stk. 9, nr. 3. I disse situationer bør brugeren forsynes med et erstatningshøreapparat uden unødigt forsinkelse.

Der kan ikke stilles krav om, at brugeren skal holde høreapparatet særskilt forsikret. Brugeren er forpligtet til at passe på høreapparatet som på sine egne ting. Beskadiges høreapparatet, og går høreapparatet til grunde, kan kommunalbestyrelsen, hvis brugeren eller skadevolderen har en familieforsikring, forhøre om skaden kan dækkes. Brugeren er forpligtet til at medvirke hertil.

Kommunalbestyrelsen vil ved hyppigere skadesforløb kunne tage disse i betragtning ved vurderingen af, hvorledes høreapparatbehovet kan løses, og hvilket høreapparat, der i den konkrete situation skal stilles til rådighed.

I forbindelse med høreapparatbehandling hos en godkendt, privat høreapparatleverandør, bør leverandøren sikre sig, at borgeren har fået en bevilling af sin hjemkommune. Dette gælder både for førstegangs ansøgere og for brugere, der ønsker deres høreapparat udskiftet.

Vedligeholdelse, batterier, reparation og udskiftning mv.

Hjælpemiddelbekendtgørelsen

§ 4. Hjælp til reparation og udskiftning af bevilgede hjælpemidler samt reservehjælpemidler ydes efter behov.

Stk. 2. ...

Stk. 5. Hjælp til høreapparater omfatter tillige vedligeholdelse og batterier.

xx. Vedligeholdelse og hjælp til batterier er gratis, uanset om høreapparatet er anskaffet i en offentlig audiologisk klinik eller hos en godkendt, privat høreapparatleverandør. Om hjælp til udgifter, som følger af brug af høreapparat, f.eks. vedligeholdelse og hjælp til batterier fremgår det af § 4, stk. 5, i hjælpemiddelbekendtgørelsen, at hjælp til høreapparater tillige omfatter vedligeholdelse og batterier.

For reparation af høreapparater anskaffet i offentligt regi gælder, at disse er omfattet af § 4, stk. 1, i hjælpemiddelbekendtgørelsen.

For så vidt angår høreapparater anskaffet hos godkendte, private høreapparatleverandører, gælder købelovens almindelige regler om reklamation og garanti (dvs. den 2-årige reklamationsfrist eller evt. løfte/aftale om garanti og fri service). Er mulighederne efter købeloven udtømte, eksempelvis fordi garantiperioden er udløbet, afholder kommunalbestyrelsen udgiften til reparation.

Høreomsorg og andre forebyggende foranstaltninger

xx. Kommunalbestyrelserne er i følge den sociale lovgivning forpligtet til at drage omsorg for borgere med nedsat hørelse, der samtidig bruger høreapparat, samt til at sørge for, at der foretages

andre forebyggende foranstaltninger for den enkelte høreapparatbruger. Der henvises til vejledningens kapitel xx og xx om rådgivning og sagsbehandling.

Forpligtelsen omfatter alle høreapparatbrugere, uanset om høreapparatet er erhvervet hos en godkendt, privat høreapparatleverandør med tilskud eller hos det offentlige.

Kommunalbestyrelserne er ligeledes forpligtet til at tilbyde instruktion i brugen af hjælpemidler, jf. vejledningens kapitel xx.

Medtagelse af høreapparat til udlandet og forholdet til EU-retten

xx. Der henvises til kapitel xx.

Klageadgang

xx. Kommunalbestyrelsens afgørelser om bevilling af tilskud til høreapparater efter servicelovens § 112, stk. 5, kan indbringes for det sociale nævn og Ankestyrelsen efter reglerne i retssikkerhedslovens kapitel 10. For en nærmere gennemgang af klage reglerne henvises til vejledning nr. 1 til serviceloven.

For så vidt angår lægelige fejl i forbindelse med undersøgelse af patienten i speciallægens praksis, kan disse indbringes for Patientklagenævnet. Speciallæger i øre-, næse- og halssygdomme, som foretager høreapparatbehandling i godkendte, private høreklinikker, er ligeledes omfattet af Patientklagenævnets kompetence.

I de tilfælde, hvor høreapparatet er købt af borgeren hos en privat, godkendt høreapparatleverandør, vil borgeren være omfattet af den almindelige forbrugerbeskyttelse efter købelovens regler.

Afsnit II

Støtte til bil efter servicelovens § 114

Afsnit III

Støtte til individuel befordring efter servicelovens § 117 (Emneord: befordring med individuelle transportmidler, befordringstilskud, klage)

Indledning

xx. Afsnittet indeholder alene kapitel xx om støtte til individuel befordring efter servicelovens § 117.

Kapitel xx

Støtte til individuel befordring

Serviceloven

§ 117. Kommunalbestyrelsen kan yde tilskud til personer, som på grund af varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne har behov for befordring med individuelle trans-

portmidler.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsens afgørelser om hjælp efter denne bestemmelse kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed.

xx. Kommunalbestyrelsen har mulighed for at yde befordringstilskud til personer, der på grund af en varigt nedsat funktionsevne har behov for befordring med individuelle transportmidler. Kommunalbestyrelsen har ikke pligt til at tilrettelægge en tilskudsordning efter denne bestemmelse.

Det er overladt til kommunalbestyrelsen at tilrettelægge tilskudsordningen og træffe beslutning om, hvordan hjælpen til den enkelte skal gives, herunder om der skal træffes aftale med et transport-selskab eller lignende, eller om modtagelsen af tilskuddet selv skal kunne vælges. Tilskud ydes efter en konkret vurdering af behovet i det enkelte tilfælde.

Ved vurderingen kan der tages hensyn til, om borgerens behov vil kunne dækkes efter anden lovgivning, f.eks. gennem udnyttelse af trafikalselskabernes individuelle kørselsordninger.

Eventuelt vil der kunne ydes tilskud efter servicelovens § 117 som supplement til trafikalselskabernes individuelle kørselsordninger.

Tilskud efter § 117, stk. 1, er ikke skattepligtigt

xx. Et tilskud efter § 117 udbetales ikke til fri disposition, men derimod til dækning af den pågældendes konkrete transportudgifter.

Når tilskuddet er anvendt til dækning af en nærmere bestemt udgift for modtageren, er tilskuddet ikke skattepligtigt, jf. ligningslovens § 7, nr. 9.

Kommunalbestyrelsen bør af hensyn til de sociale myndigheders og skattemyndighedernes kontrol bede modtageren af tilskuddet om at fremlægge dokumentation for afholdelse af udgiften, fx i form af en kvittering.

Finansiering

xx. Kommunalbestyrelsen afholder, jf. servicelovens § 173, endeligt udgifterne til individuel befordring efter servicelovens § 117, stk. 1.

Klage

xx. Der er, jf. § 117, stk. 2, ikke adgang til at klage over kommunalbestyrelsens afgørelser om hjælp efter § 117. I forbindelse med et eventuelt afslag på hjælp efter § 117 skal andre muligheder for støtte til befordring vurderes. Der henvises til retssikkerhedslovens § 5, hvorefter kommunalbestyrelsen skal behandle ansøgninger om spørgsmål om hjælp i forhold til alle de muligheder, der findes i den sociale lovgivning herunder også rådgivning og vejledning. Kommunalbestyrelsen skal samtidig være opmærksom på muligheder hos andre myndigheder og i anden lovgivning.

Afsnit IV

Hjælp til boligindretning og boligskit

Indledning

xx. I dette afsnit uddybes reglerne i § 116 i lov om social service (serviceloven) om hjælp til boligindretning og boligskit samt bekendtgørelse om afgrænsning af tilbagebetalingspligt og sikring ved pant for hjælp ydet til boligindretning og skift af bolig.

Afsnittet indeholder følgende kapitler.

Kapitel xx giver en generel introduktion til reglerne, herunder om formål, vurdering af behov og indhentelse af oplysninger.

Kapitel xx indeholder vejledning om boligindretning efter servicelovens § 116, stk. 1, herunder om boligbegrebet, hjælpens omfang og retablering.

Kapitel xx indeholder vejledning om retten til frit valg af håndværker til udførelse af boligindretning bevilget efter § 116, stk. 1.

Kapitel xx indeholder vejledning om boligskit efter servicelovens § 116, stk. 4, herunder om boligtype, hjælpens omfang og udgifter i forbindelse med forskellige flyttesituationer.

Kapitel xx indeholder vejledning om handlekommune i sager om boligændringer.

Serviceloven:

§ **116.** Kommunalbestyrelsen skal yde hjælp til indretning af bolig til personer med varigt nedsat fysisk eller psykisk funktions-ejne, når indretning er nødvendig for at gøre boligen bedre egnet som opholdssted for den pågældende.

»Stk. 2. En person, der er tilkendt hjælp efter stk. 1, kan, hvis den pågældende ønsker at benytte en anden håndværker end den, som kommunalbestyrelsen har valgt, vælge selv at lade boligindretningen udføre og få udgifterne hertil refunderet, dog højst med et beløb svarende til den pris, kommunen kunne have fået udført boligindretningen for hos den håndværker, som kommunen har valgt. På samme måde kan ansøgeren vælge andre materialer end dem, som kommunalbestyrelsen har anvist.

Stk. 3. Socialministeren fastsætter nærmere regler om adgangen efter stk. 2 til at vælge håndværker og materialer i forbindelse med tilkendelse af hjælp til boligindretning, herunder

om krav til håndværker samt om muligheden for at indgå aftale om tilbagelevering efter endt brug og aftale om reetablering og betingelserne herfor.«

Stk. 4. I de ganske særlige tilfælde, hvor hjælp efter stk. 1 ikke er tilstrækkelig til at gøre boligen egnet som opholdssted, kan kommunalbestyrelsen yde hjælp til dækning af udgifter til anskaffelse af anden bolig til personer med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne. Det er en betingelse, at der ikke kan anvises anden bolig, som dækker den pågældendes behov.

Stk. 5. Personer, der modtager social pension, kan ikke få hjælp efter stk. 4, medmindre det drejer sig om personer, der har en hjælpeordning efter § 96.

Stk. 6. Socialministeren fastsætter i en bekendtgørelse nærmere regler om, i hvilket omfang hjælp efter stk. 1, 2 og 4 skal tilbagebetales, herunder i hvilket omfang det tilbagebetalingspligtige beløb kan sikres ved pant i ejendommen.

Kapitel xx

Generelt (Emneord: Formål, økonomiske forhold, iværksættelse før bevilling, vurdering af behovet)

xx. Der vil efter servicelovens § 116 kunne gives hjælp til indretning af bolig til borgere med varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, når indretning er nødvendig for at gøre boligen bedre egnet som opholdssted for den pågældende.

I de ganske særlige tilfælde, hvor hjælp til boligindretning ikke er tilstrækkelig til at gøre boligen bedre egnet som opholdssted, kan der til borgere med *betydelig* og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne gives hjælp til dækning af udgifter til anskaffelse af anden egnet bolig. Det er dog en betingelse herfor, at der ikke kan anvises en anden bolig, som dækker den pågældende behov.

Hjælpen anses for nødvendig, når en boligændring eller et boligskift set i forhold til borgerens funktionsevne skønnes at kunne afhjælpe eller i betydelig grad formindske de boligmæssige ulemper ved ophold i eget hjem.

Det er ikke funktionsnedsættelsens art eller (omfang), der er det afgørende, men i hvilken udstrækning indretningen af boligen hindrer, at borgeren kan fungere i eget hjem med sin funktionsnedsættelse. Dette vil bero på en samlet vurdering, som inkluderer alle væsentlige forhold af betydning for sagen, herunder blandt andet borgerens sociale og helbreds-mæssige forhold.

Formål

xx. Formålet med hjælp til boligindretning eller skift af bolig er at medvirke til, at en borger med (betydelig) og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne og dennes familie kan leve et så almindeligt liv som muligt som andre borgere på samme alder og i samme livssituation.

Samtidig skal hjælpen medvirke til at gøre borgeren mere selvhjulpne og dermed mindre afhængig af andres hjælp i dagligdagen, ligesom hjælpen også kan være med til at lette andres arbejde i forhold til borgeren.

Formålet med hjælp til boligindretning eller skift af bolig er også at medvirke til, at børn med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne får mulighed for at blive i hjemmet hos deres familie og dermed at undgå at blive anbragt udenfor hjemmet.

Sigtet med hjælp til boligindretning eller boligskit er at gøre boligen bedre egnet som opholdssted for den pågældende.

Økonomiske forhold

xx. Hjælp til boligindretning eller skift af bolig gives efter behov uden hensyn til borgerens økonomiske forhold, indkomst og formue. Borgere, der modtager social pension, kan dog ikke få hjælp til boligskit, medmindre det drejer sig om borgere, der har en borgerstyret personlig assistance efter servicelovens § 96, jf. nedenfor.

Hjælp til boligindretning og boligskit er skattefri.

Afgørelseskompetence

xx. Det er kommunalbestyrelsen, der træffer afgørelse om hjælp til boligindretning eller boligskit.

Iværksættelse før bevilling

xx. Der kan normalt ikke gives hjælp til boligindretning og/eller boligskit, der er iværksat før en bevilling foreligger. Se dog principafgørelse C-41-08, hvoraf fremgår, at der kunne ikke gives afslag på støtte til indretning af bolig alene med den begrundelse, at anskaffelsen var foretaget, inden bevilling var modtaget. Borgeren kunne derfor godt påtage sig en udgift, efter at borgeren havde søgt kommunen herom, og inden bevilling var modtaget. Borgeren løb imidlertid den risiko, at kommunen gav afslag, hvorefter borgeren selv måtte afholde udgiften. Ankestyrelsen fandt, at borgeren var berettiget til boligindretningen, der var opsætning af et gelænder.

Kommunalbestyrelsen skal således konkret tage stilling til, om det almindelige princip skal fraviges.

Vurdering af behovet

Generelt

xx. Når kommunalbestyrelsen tager stilling til en ansøgning om boligindretning eller boligskit, er det vigtigt, at der foretages en samlet vurdering af borgerens behov, samt at der anlægges en helhedsvurdering af sagen.

I forbindelse med behandlingen af en ansøgning om boligindretning eller boligskit skal der også lægges vægt på et ønske fra borgeren om at kunne klare sig selvstændigt.

Det bør endvidere indgå i overvejelserne, om det er hensigtsmæssigt også at yde anden form for hjælp, f.eks. personlig og praktisk hjælp, hjælp til anskaffelse af hjælpemidler eller forbrugsgoder, som supplement til en eventuel boligindretning eller boligskit eller i stedet for dette.

Afgørelser om mindre ændringer af den eksisterende bolig kan som oftest træffes på grundlag af dels en ansøgning, og dels de helbredsmæssige oplysninger. Dette gælder f.eks. ved fjernelse af dørtrin, opsætning af greb på badeværelse og ved trappe etc.

I andre tilfælde, hvor en ansøgning om boligindretning eller skift af bolig kan resultere i mere omfattende og bekostelige om- eller tilbygninger eller boligskitssituationer, må der ofte tilvejebringes en bred beskrivelse af, på hvilken måde og i hvilket omfang funktionsevnen er nedsat, hvordan borgeren i øvrigt klarer sin dagligdag, og hvorledes den pågældende selv ønsker at indrette sin tilværelse. Dette gælder f.eks. ved anvisning af en anden egnet (leje)bolig eller - hvis dette ikke kan lade sig gøre - ved anskaffelse af en ejerbolig.

Hvilken løsningsmulighed, der i den enkelte situation vil være den bedste løsning, afhænger af en lang række forhold. Se nedenfor under punkterne xxx-xxx.

Det er vigtigt, at kommunalbestyrelsens faglige vurderinger, der ligger til grund for sagens afgørelse, fremgår tydeligt for borgeren, ligesom det er vigtigt, at kommunalbestyrelsen forholder sig konkret til borgerens ønsker og behov i forhold til ansøgningen om boligindretning eller boligskit.

Børn

xx. Ved vurdering af behov for indretning af den eksisterende bolig eller eventuelt behov for skift af bolig for børn med nedsat funktionsevne skal der blandt andet lægges vægt på, at barnet i videst muligt omfang og med størst mulig selvstændighed kan udføre aktiviteter som andre børn på samme alder.

For børn med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne bør der samtidig i den samlede vurdering tages højde for barnets forventede fremtidige udvikling og dermed fremtidige behov.

Progredierende (fremadskridende) lidelser

xx. Ved progredierende (fremadskridende) sygdomme f.eks. leddegigt, muskelsvind, dissemineret sklerose, ALS (amyotrofisk lateral sklerose) og Spielmeyer-Vogt, vil der ofte være behov for ændring af den eksisterende bolig eller skift af bolig samt en lang række hjælpeforanstaltninger i øvrigt. Det er i den forbindelse vigtigt, at der ikke alene ses på det aktuelle behov, men at der også tages hensyn til den forventede fremtidige udvikling og dermed fremtidige behov.

Forhold af betydning for afgørelsen

xx. Før kommunalbestyrelsen træffer en afgørelse i sagen, afklares og beskrives alle væsentlige forhold, og der foretages en helhedsvurdering, som inkluderer alle forhold, der har betydning for sagen.

Der må derfor laves en bred beskrivelse af, på hvilken måde og i hvilket omfang borgerens funktionsevne er nedsat, hvordan borgeren i øvrigt klarer sin dagligdag, og hvorledes den pågældende selv ønsker at indrette sin tilværelse med henblik på at kunne leve så selvstændigt som muligt.

Dernæst skal der som grundlag for afgørelsen foretages en analyse af, hvad der i den konkrete sag i tilstrækkelig grad er egnet til at tilgodese borgerens særlige boligmæssige behov på langt sigt. Analysen skal omfatte borgerens eksisterende bolig, borgerens funktionsevne med relation til boligen, og andre særlige forhold som i den konkrete sag kan have betydning for borgerens fremtidige boligsituation.

Ved afgørelse af sager om foretagelse af mere omfattende og bekostelige ændringer, f.eks. hjælp til etablering af elevator, kran og mindre om- eller tilbygning med henblik på indretning af et værelse eller lignende, påhviler det også kommunalbestyrelsen nærmere at undersøge, om en mere hensigtsmæssig eller økonomisk afhjælpning af boligforholdene, eventuelt ved flytning til anden egnet bolig, kan tilvejebringes. Det bør i denne forbindelse tages i betragtning, at boligen skal være egnet

til benyttelse gennem et længere tidsrum, og at udgifterne ved ændringen må anses for rimelige i forhold til de opnåede brugsmæssige fordele.

I det følgende angives nogle aspekter, der kan have betydning for den samlede vurdering af sagen. Der er ikke tale om en udtømmende liste. Der kan ofte være tale om komplicerede forhold. Det er derfor ikke muligt at angive alle de aspekter, som kan være nødvendige at medtage ved den samlede vurdering af en sag.

Ved hjælp efter servicelovens § 116, stk. 1, til indretning af bolig til borgere med varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, når indretning er nødvendig for at gøre boligen bedre egnet som opholdssted for den pågældende, kan følgende aspekter indgå i den samlede vurdering:

- De lovgivningsmæssige muligheder for at give hjælp til boligindretning eller til anskaffelse af en anden egnet bolig.
- Borgerens ønske om at klare sig selvstændigt i egen bolig.
- Borgerens ønsker til boligen, som kan kompensere for hans eller hendes funktionsnedsættelse.
- Om boligændringen skal kombineres med andre hjælpeforanstaltninger, f.eks. personlig og praktisk hjælp, hjælpemidler eller lignende.
- At forældre med funktionsnedsættelse har mulighed for at deltage aktivt i deres børns liv og færdens såvel indendørs som udendørs.
- At børn med funktionsnedsættelse har mulighed for at deltage aktivt i familiens liv såvel indendørs som udendørs.
- At løsningen tager højde for fremtidige ændringer i borgerens liv, herunder familiens ønske om eventuelt at få flere børn.
- Hvordan eventuelle pårørende og handicaphjælperes arbejdsmiljø kan tilgodeses.
- Den unges overgang fra ung til voksen. Dette kan både have en betydning for såvel den unge selv, som for dennes forældre/familie.

Vedrørende selve boligen bør følgende forhold vurderes og analyseres:

- Boligens type i form af ejer, lejer, andel mv., hvilke boligændringer kan lade sig gøre i forhold til ejerforholdet.
- Boligens størrelse og indretning, herunder parkeringsmuligheder, adgangsforhold, affaldssystemer mv.
- Fysiske muligheder for ændring af eksisterende bolig.
- Boligens stand samt jordbundsforhold på den grund, hvor boligen er beliggende.
- Boligudgiftens størrelse (f.eks. højere terminsydelse, højere udgifter til el, vand og varme) efter boligændringen, herunder muligheden for at borgeren fremover vil have de fornødne økonomiske midler til at betale boligudgiften.
- Boligens placering i forhold til arbejde, skole, netværk, indkøb, befordringsmuligheder mv.
- Fortsat tilknytning til familie, venner og netværk i nærheden af boligen samt borgerens tilknytning til selve området eller til boligen som sådan.

Inddragelse af alle relevante aspekter skal munde ud i, at der i samarbejde mellem sagsbehandler og borgeren og dennes eventuelle familie udarbejdes et formål for indsatsen og en beskrivelse af løsningsforslag. Dette dog under hensyn til de realistiske muligheder kommunalbestyrelsen har i de situationer, hvor der opstår behov for boligindretning og/eller boligsift.

Det er vigtigt, at kommunalbestyrelsen i forbindelse med sagsbehandlingen vejleder og rådgiver borgeren om, hvilken hjælp servicelovens § 116 berettiger til.

Indhentelse af relevante oplysninger for sagen

xx. Kommunalbestyrelsen skal kun indhente oplysninger, som er relevante for sagen.

Dette vil i sager om boligindretning eller skift af bolig fortrinsvis dreje sig om oplysninger om borgerens helbredsmæssige, sociale og arbejdsmæssige forhold samt oplysninger om barrierer, som boligforholdene kan give anledning til.

Det er vigtigt, at al relevant viden inddrages i analysearbejdet. Denne viden kan udover hos borgeren selv, blandt andet findes ved at inddrage borgerens ægtefælle, forældre eller børn. Viden vil endvidere kunne fås f.eks. hos den pågældendes sagsbehandler, pleje- og omsorgsmedarbejdere, terapeuter, byggesagkyndige, læger, specialister fra hjælpemiddelcentral, Arbejdstilsyn og de sociale nævn for så vidt angår praksis på området. På landsplan kan det være relevant at indhente oplysninger fra f.eks. den nationale videns- og specialrådgivningsorganisation, VISO, herunder Hjælpemiddelinstitutet, som vil kunne oplyse, hvem der har den praktiske og fornødne viden på området. Desuden kan det være ekspertise, som de frivillige organisationer og videnscentre på handicapområdet rummer, om f.eks. hvor der findes viden og erfaring om livet og tilværelsen med de pågældende typer funktionsnedsættelse.

Kommunalbestyrelsen skal indhente samtykke hos borgeren, forinden der indhentes oplysninger med henblik på behandlingen af sagen.

Hvis kommunalbestyrelsen allerede tidligt i forløbet kan vurdere borgerens funktionsevne, og hvilke mindre ændringer, der skal laves, skal kommunalbestyrelsen træffe en afgørelse.

Kapitel xx

Boligindretning efter § 116, stk. 1 (Emneord: Personkreds, boligbegrebet, hjælpens omfang, mur- og nagelfaste ændringer, vedligeholdelse, reparation, ejendomsret, reetablering, pant, tilbagebetalingspligt)

Personkreds

xx. Personkredsen omfatter alle borgere med varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne som følge af medfødt handicap eller senere opstået handicap, sygdom eller som følge af ulykkesskader. Bestemmelsen omfatter både børn og voksne. Se principafgørelse 73-10 om et eksempel på psykisk funktionsnedsættelse på grund af autisme. For en generel gennemgang af begrebet ”funktionsnedsættelse” henvises til vejledning 1 til serviceloven.

Forsørgelsesgrundlag

xx. Forsørgelsesgrundlaget har ikke nogen betydning i forhold til den personkreds, der kan få hjælp efter § 116, stk. 1. Bestemmelsen omfatter alle børn og voksne med varigt nedsat funktionsevne, uanset om forsørgelsesgrundlaget er social pension, førtidspension, erhvervsindkomst, dagpenge, SU, revalideringshjælp og kontanthjælp eller andet.

Boligbegrebet

Omfattet af boligbegrebet

Eget hjem – bofællesskaber, familiepleje etc.

xx. Hjælp kan gives, uanset om borgeren bor til leje, er andelshaver eller ejer af den bolig han eller hun bebor, eller at borgeren har varigt ophold hos familie eller andre. Det er en betingelse, at der er tale om indretning af borgerens hjem.

Hvis borgeren bor i bofællesskaber, vil dette også være at betragte som borgerens hjem. Der kan f.eks. være tale om at bevilge automatisk døråbner til et fælleshus, der indgår som en del af bofællesskabet.

Hvis der er tale om børn, som er anbragt i plejefamilie, er det en betingelse, at barnets ophold er varigt, og at indretning af boligen gives for at gøre boligen bedre egnet som opholdssted for barnet.

Børn, hvis forældre er separerede eller skilte

xx. Hvis der er tale om et barn, som har separerede eller fraskilte forældre, og hvor barnet har samvær med begge forældre, vil begge forældres hjem kunne være omfattet af boligbegrebet. Det påhviler barnets opholdskommune at yde hjælp til boligændringer, når hjælpen er nødvendig for opretholdelse af samværsret. Ophold hos den forælder, der har samværsret med barnet, må sidestilles med ophold i egen bolig.

Fælles boligareal

xx. Fælles boligarealer og boligenheder, som er oprettet efter lov om almene boliger mv. (almeneboligloven), vil være omfattet af boligbegrebet. Beboerne i disse ejendomme er lejere. Fælles boligarealerne er en del af boligarealet. Fælles boligarealerne kan eksempelvis være fælles opholdsarealer og fælles spisekøkker.

Parkering

xx. Boligbegrebet kan også omfatte en carport med direkte adgang til boligen. Se Ankestyrelsens principafgørelse 60-09 herom.

Ligeledes kan boligbegrebet omfatte en reserveret parkeringsplads i parkeringskælderen under den ejendom, borgeren bebor.

I det omfang der til leje-, andels- og ejerboliger er tilknyttet et privat parkeringsområde, vil disse områder efter en konkret vurdering kunne være omfattet af boligbegrebet. Det skal imidlertid bemærkes, at der i disse tilfælde kan være en særlig regulering i en anden lovgivning eller i foreningernes vedtægter, der kan begrænse mulighederne for at få hjælp efter servicelovens § 116.

Flisegang

xx. Boligbegrebet kan i ganske særlige situationer omfatte adgangen til boligen, herunder f.eks. flisegang rundt om huset. Det vil f.eks. være tilfældet, hvis det kan sandsynliggøres, at borgeren ikke ville have haft flisegang, hvis der ikke var et særligt behov som følge af den pågældendes nedsatte funktionsevne. Se også principafgørelse 63-10 om rampe til forhæve.

Fælles trappearealer og fælles indgangsdøre

xx. I det omfang borgeren bor i en lejlighed, hvor der er fælles trappeareal og fælles indgangsdør vil disse områder også være omfattet af boligbegrebet, hvis borgeren er nødt til at passere områderne for at komme ud og ind af bygningen. Se principafgørelse C-32-07 om automatisk døråbner til lejlighed i ældrecenter. I forhold til lejede lejligheder skal man dog være opmærksom på bestemmelserne i henholdsvis lov om leje og lov om leje af almene boliger, hvor der findes en særlig regulering med hensyn til betingelserne for at foretage boligændringer efter servicelovens § 116 i det lejede. Der henvises til bemærkningerne herom nedenfor i afsnittet om reetablering.

Hjælpens omfang

xx. Hjælp til boligindretning omfatter nødvendig hjælp til ændring og indretning af borgerens bolig. Der vil endvidere kunne gives hjælp til opførelse af en tilbygning til værelse eller lignende f.eks. et ekstra værelse til hjælpere, depotrum, når dette skønnes nødvendigt. Som et eksempel på en boligindretning, der ikke var nødvendig, kan henvises til principafgørelse 68-10, hvor der blev givet afslag på et ekstra værelse, fordi det ikke var nødvendigt, at alle fem børn havde eget værelse.

I forbindelse med flytning på eget initiativ til en anden bolig, herunder til anden ejerbolig (eventuelt nyopført) vil borgere med varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne endvidere kunne ansøge om hjælp til særlige indretninger, der sigter mod at afhjælpe den pågældendes funktionsnedsættelse i den nye bolig.

Overvejes det at ændre den eksisterende eller en eventuel ny bolig, kan kommunalbestyrelsen besigtige boligen med en byggesagkyndig alt afhængig af sagens kompleksitet med henblik på en vurdering af de tekniske muligheder, jordbundsforhold, afstands- og servitutbestemmelser, herunder forhold til en eventuel eksisterende byplan, lokalplan mv.

Mur- og nagelfaste ændringer

xx. Boligindretning vedrører mur- og nagelfaste genstande, hvorimod forskelligt tilbehør til boligindretning gives efter servicelovens §§ 112 og 113 om hjælpemidler og forbrugsgoder eller eventuelt servicelovens §§ 41 og 100 om merudgifter til henholdsvis børn og voksne.

Som boligindretning anses selve installationen og den genstand, som f.eks. fastgøres på en særlig måde i mur, loft, væg eller gulv, eller andre ændringer eller fastgørelse af genstande i en bolig, som hvis de fjernes – f.eks. i forbindelse med fraflytning – vil efterlade synlige og usædvanlige spor, der ikke er sammenlignelige med sædvanligvis forekommende reparationer i en bolig. Se også principafgørelse C-14-03: »Ankestyrelsen lagde vægt på, at begrebet mur- og nagelfaste genstande i relation til § 116 i lov om social service efter Ankestyrelsens vurdering omfatter genstande, som f.eks. fastgøres på en særlig måde i mur, loft, væg eller gulv, eller andre ændringer eller fastgørelse af genstande i en bolig, som hvis de fjernes - f.eks. i forbindelse med en fraflytning - vil efterlade synlige og usædvanlige spor, der ikke er sammenlignelige med sædvanligvis forekommende reparationer i en bolig.

Ankestyrelsen lagde herefter konkret vægt på, at den omhandlede loftsbelysning i form af ophængte lysarmaturer bestod af 6 lysarmaturer der skulle skrues op i loftet med enkelte skruer. Armaturerne gik ikke op i loftspladerne eller var indbygget heri. Ved nedtagning ville armaturerne efterlade et hul, der kunne repareres ved spartling. Der var således efter Ankestyrelsens vurdering tale om, at armaturerne skulle monteres på en måde, der ikke adskilte sig fra den måde, hvorpå andre loftslamper ofte ville være ophængt.« Se også Ankestyrelsens principafgørelse 136-10, hvor en mand, der var bevilget et el-køretøj som et forbrugsgode, havde ret til dækning af udgiften til etable-

ring af udendørsstik efter servicelovens bestemmelser om boligindretning.

Ankestyrelsen fandt, at udendørsstikket var en nødvendig forudsætning for, at det bevilgede køretøj kunne benyttes efter hensigten. Ankestyrelsen lagde vægt på, at etablering af el-stik var en mur-og nagelfast installation.

Ankestyrelsen lagde endvidere vægt på, at etablering af el-stikket var ansøgerens eneste mulighed for at få opladet el-køretøjet.

Som eksempel på mur- og nagelfaste genstande omfattet af § 116, stk. 1, kan nævnes:

- Elevator.
- Trappelift.
- Løftlift.
- Toiletstøtter.
- Skinnesystem til flytning/højdejustering af håndvask.
- Højdejusterbare skinnesystemer til køkkenelementer.
- Større rampesystemer.
- Dør og vinduesautomatik.
- Bruseklapsæde.

Mindre ændringer af boligen

xx. Ofte vil det kun være påkrævet at foretage mindre omfattende ændringer, f.eks. fjernelse af dørtrin, opsætning af gelændere og håndtag, forhøjelse af toiletbord og lignende. Der vil også kunne være tale om etablering af børnesikring af vinduer, døre og el-kontakter til en familie med et barn med varigt nedsat psykisk funktionsevne, når foranstaltningerne under hensyntagen til barnets varige funktionsnedsættelse vil gøre boligen bedre egnet som opholdssted for barnet. Se principafgørelse 70-10 om afslag på hjælp til større bolig med henvisning til, at der var mulighed for få ommøbleringer i den eksisterende handicapvenlige bolig.

Mere omfattende ændringer af boligen

xx. Ved vurderingen af sager om mere omfattende og bekostelige ændringer, f.eks. hjælp til etablering af elevator samt hjælp til om- og tilbygninger med henblik på indretning af værelse og lignende, skal kommunalbestyrelsen undersøge, om en mere hensigtsmæssig løsning til afhjælpning af boligforholdene eventuelt kan etableres ved flytning. Det bør i denne forbindelse tages i betragtning, at boligen skal være egnet til benyttelse gennem et længere tidsrum, og at udgifterne ved ændringerne må anses for rimelige i forhold til de opnåede brugsmæssige fordele.

Minimumskrav til boligens størrelse

xx. Boligen skal være udformet på en sådan måde, og de enkelte rum skal være af en sådan størrelse og udformning, at både boligen som helhed og de enkelte rum er hensigtsmæssige under hensyn til den tilsigtede brug.

Om boligens indretning mv. henvises samtidig til vejledning om indretning af ældreboliger for fysisk plejekrævende mv.

Tidligere ydet hjælp

xx. Kommunalbestyrelsen kan ikke afvise at yde hjælp med den begrundelse, at der tidligere er ydet hjælp til boligindretning i en anden bolig, ligesom der heller ikke kan lægges vægt på, om det har været nødvendigt for borgeren med funktionsnedsættelse at flytte til en anden bolig.

Hvis der efter flytning til en anden bolig opstår behov for at lave ændringer i denne bolig på grund af nedsat funktionsevne, må kommunen således behandle sagen som en ny sag om boligændring.

Ikke omfattet af boligbegrebet: døgninstitutioner, arbejdspladser, skoler mv.

xx. Der vil ikke kunne gives hjælp efter servicelovens § 116, stk. 1, til boligindretning i botilbud efter servicelovens kapitel 20, på plejehjem og i beskyttede boliger, jf. § 192, i døgninstitutioner efter § 67, ligesom der ikke kan foretages indretning af arbejdspladser, skoler, børnehaver mv.

Permanent ophold i en døgninstitution efter servicelovens § 67 er ikke i sig selv til hinder for at yde hjælp til boligindretning i f.eks. forældrenes hjem, hvis barnet har hyppigt ophold hos forældrene, og såfremt de omhandlede boligændringer, barnets funktionsnedsættelse taget i betragtning må anses for påkrævede.

Parkeringsplads på offentlig vej

xx. Der vil ikke kunne gives hjælp til etablering af parkeringsplads på offentlig vej uden for borgerens bolig.

Sommerhus

xx. Endvidere vil der ikke kunne gives hjælp til boligindretning i et sommerhus, hvis sommerhuset ikke er godkendt som helårsbeboelse, og hvis det ikke kan godtgøres, at sommerhuset er borge-rens eneste boligmulighed. Se også principafgørelse O-41-88: »Der kunne ikke gives hjælp til flisebelægning i indkørsel og carport i et sommerhus, der tilhørte en svært ganginvalidiseret mand, da sommerhuset ikke var godkendt til helårsbeboelse, og det ikke var godtgjort, at sommerhuset var ansøgerens eneste boligmulighed, selv om han havde opgivet sin tidligere adresse.«

Servicearealer

xx. Servicearealer, som er tilknyttet boliger oprettet efter almenboligloven eller efter den tidligere gældende ældreboliglov, er arealer, der anvendes til omsorgs- og servicefunktioner, der normalt ikke vil foregå i en selvstændig bolig. Servicearealerne indrettes i umiddelbar tilknytning til almene ældreboliger eller ældreboliger, der tilhører en selvejende institution, med henblik på overvejende at betjene beboerne i disse boliger. Disse servicearealer er ikke omfattet af boligbegrebet. Servicearealer kan eksempelvis være lokaler til genoptræning, herunder fysioterapi og ergoterapi, personalelokaler, centralkøkken med ansat personale, lokaler til fodpleje og frisør og rengøringsrum for personalet.

Istandsættelse, almindelig vedligeholdelse eller modernisering

xx. Det er ikke tilstrækkeligt, at en ændring af boligen ud fra en gennemsnitsbetragtning må anses for hensigtsmæssig, ligesom der efter bestemmelsen i § 116, stk. 1, ikke kan gives hjælp til bolig-mæssige foranstaltninger, som alene eller overvejende har karakter af istandsættelse, almindelig vedligeholdelse eller modernisering. F.eks. kan indretning af en brusekabine i et værelse i en bolig, som ikke i forvejen har et badeværelse, anses for en modernisering af boligen.

Der kan således eksempelvis ikke gives hjælp til istandsættelse af nedslidte døre og vinduer i en ny erhvervet ejendom.

Hvis der i forbindelse med etablering af en boligændring viser sig at være en sætningsskade i den del af huset, hvor boligændringen skal laves, og udbedring af sætningsskaden vil være en forudsætning for etablering af boligændringen, vil der i særlige tilfælde kunne gives hjælp efter § 116, stk. 1, til udbedring af sætningsskaden. Det er en forudsætning, at sætningsskaden ikke har været synlig før arbejdet med boligændringen iværksættes, og at det ikke umiddelbart ville have været nødvendigt at udbedre skaden, hvis der ikke skulle laves en boligændring.

Reparation og vedligeholdelse af bevilget boligændring

xx. Det påhviler som udgangspunkt ydelsesmodtageren selv at afholde udgifter til almindelig reparation og vedligeholdelse af en bevilget boligændring.

I ganske særlige tilfælde kan der gives hjælp til lovpligtige serviceeftersyn, f.eks. af elevatorer, og til reparation af en bevilget boligændring, hvis udgiften til serviceeftersyn og reparation i det konkrete tilfælde må anses som en nødvendig merudgift som følge af funktionsnedsættelsen. Hjælpen gives da efter servicelovens § 41 eller § 100.

Hvis der derimod er tale om en boligændring, som alene anvendes til brug for personalet f.eks. en loftslift, vil det lovpligtige serviceeftersyn være en del af personalets arbejdsmiljø, som den myndighed, der har ansvaret for personalets arbejdsmiljø, må afholde udgiften til.

I de særlige tilfælde, hvor det ikke er muligt at reparere, f.eks. en trappelift, må kommunalbestyrelsen behandle sagen som en ny sag om boligændring og – hvis betingelserne for bevilling i øvrigt er opfyldt - udarbejde en ny bevilling efter servicelovens § 116, stk. 1.

Der kan ikke stilles krav om, at ydelsesmodtageren skal holde boligindretningen særskilt forsikret. Beskadiges en boligindretning eller går boligindretningen til grunde, kan kommunalbestyrelsen, hvis ydelsesmodtageren eller skadevolderen har familieforsikring, undersøge, om skaden kan dækkes af forsikringen. Hvis ikke dette er tilfældet, skal kommunalbestyrelsen vurdere ud fra en konkret, individuel vurdering, om ydelsesmodtageren stadig kan få hjælp efter servicelovens § 116, stk. 1. Hvis dette er tilfældet, er det kommunalbestyrelsen, der dækker udgiften.

Ejendomsret og krav om tilbagelevering

xx. I det omfang kommunalbestyrelsen yder hjælp til boligindretning i form af mur- og nagelfaste genstande, f.eks. en trappelift, der fastmonteres, vil ydelsesmodtageren få ejendomsretten til boligindretningen. Kommunalbestyrelsen vil derfor ikke – medmindre der er indgået særlig aftale herom – have krav på at få den mur- og nagelfaste genstand returneret efter endt brug. I betragtning af at modtageren typisk ikke vil have glæde af f.eks. en trappelift efter endt brug, og at kommunalbestyrelsen ofte vil kunne genbruge en sådan, vil alle parter dog oftest være interesserede i at indgå aftale om tilbagelevering.

Reetablering

Ejerbolig

xx. Når der gives hjælp til boligændringer i en ejerbolig, kan der som udgangspunkt ikke gives tilsagn om dækning af udgifter til nødvendig reetablering af boligen. I det omfang det aftales, at en bevilget trappelift, elevator og lignende skal leveres tilbage til kommunen efter endt brug, vil der

dog kunne indgås aftale om reetablering i forbindelse med bevillingen af boligændringen. Aftalen skal fremgå af bevillingen og bør indeholde en beskrivelse af, hvordan reetableringen skal ske.

Lejebolig

xx. Hvis der er tale om en boligindretning i en lejebolig, skal der som udgangspunkt indgås aftale om reetablering. Aftalen skal indgås i forbindelse med bevillingen af boligændringen. Aftalen skal fremgå af bevillingen og bør indeholde en beskrivelse af, hvordan reetableringen skal udføres og foregå.

Opmærksomheden skal her henledes på, at lejeren alene ifølge lov om leje har ret til at installere hjælpemidler mv. efter servicelovens § 116, hvis kommunalbestyrelsen garanterer for betaling af reetableringsudgifter ved lejers fraflytning. Lejeren skal underrette udlejer, før indretningen finder sted.

En lignende bestemmelse findes i lov om leje af almene boliger. I lov om leje af almene boliger er der dog den forskel, at udlejer efter denne lov af egen drift - i forbindelse med underretningen - skal fremsætte krav om, at lejeren foretager reetablering ved fraflytning, og at kommunalbestyrelsen garanterer for betaling af reetableringsudgifterne.

Bestemmelserne i henholdsvis lov om leje og lov om leje af almene boliger indebærer ikke, at aftalen om reetablering skal indgås mellem kommunalbestyrelse og udlejer. Aftalen skal således fortsat indgås mellem lejer og kommunalbestyrelse. **Kommunalbestyrelsen** bør dog - som følge af dens rådgivningsforpligtelse - i tilfælde, hvor der foretages indretning i en lejebolig, være opmærksom på, om lejer har underrettet udlejer mv., før der udarbejdes en endelig bevilling efter servicelovens § 116, stk. 1.

Andelsbolig

xx. Det kan i nogle tilfælde tillige være relevant at indgå aftale om reetablering i forbindelse med bevilling af en boligændring i en andelsbolig.

En andelshavers ret til at lave ændringer i sin bolig vil ofte være reguleret i andelsboligens vedtægter, som kan indeholde begrænsninger i forhold til andelshaverens ret til at foretage ændringer.

Kommunalbestyrelsen bør i medfør af sin rådgivningsforpligtelse i tilfælde, hvor der opstår spørgsmål om boligændring af en andelsbolig, gøre andelshaveren opmærksom på, at der i foreningens vedtægter kan være særlige bestemmelser om andelshaverens muligheder for at foretage boligændringer.

I det omfang det på grund af foreningens vedtægter anses for påkrævet, at der indgås aftale om reetablering, vil denne aftale - i lighed med det anførte om lejeboliger - være en aftale mellem andelshaver og kommunalbestyrelse. Aftalen skal indgås samtidig med bevillingen og skal fremgå af bevillingen. Aftalen bør indeholde en beskrivelse af, hvordan reetableringen skal ske.

Højere boligudgifter

xx. Hjælp efter servicelovens § 116, stk. 1, omfatter alene hjælp til mur- og nagelfaste genstande og montering heraf.

Hvis en boligændring bevilget efter servicelovens § 116, stk. 1, indebærer, at modtageren får højere boligudgifter, herunder højere ejendomsskatter, væsentligt øget forbrug af el- og varme mv., vil der kunne gives hjælp til dækning af de forøgede udgifter som en merudgift efter servicelovens §§ 41 eller 100. Der henvises til Socialministeriets vejledning herom i henholdsvis vejledning nr. x

og x. Se også principafgørelse C-18-00: »Ved boligændring i form af til- og ombygning som følge af et barns handicap kunne der gives hjælp til merudgifter i form af forhøjet lejeværdi af egen bolig, forhøjelse af ejendomsforsikring, og større forbrug af el og varme.«

Pant og tilbagebetalingspligt

xx. Reglerne om pant og tilbagebetalingspligt findes i Socialministeriets bekendtgørelse om afgrænsning af tilbagebetalingspligt og sikring ved pant for hjælp ydet til boligindretning og skift af bolig. Reglerne er fastsat med hjemmel i servicelovens § 116, stk. 6.

Der kan alene stilles krav om tilbagebetaling af hjælp givet til boligindretning efter servicelovens § 116, stk. 1, hvis hjælpen er givet til indretning af en ejerbolig. Dernæst gælder det, at modtageren skal være ejer af boligen, for at der kan stilles krav om tilbagebetaling. Se dog nedenfor om handicappede børn og unge under 18 år.

Det fremgår af § 1 i Socialministeriets bekendtgørelse om afgrænsning af tilbagebetalingspligt og sikring ved pant for hjælp ydet til boligindretning og boligskit, at såfremt en boligindretning i en ejerbolig medfører en ikke ubetydelig forøgelse af boligens værdi også for andre, ydes den del af hjælpen, der modsvarer denne værdiforøgelse, i form af et rente- og afdragsfrit lån, der forfalder til betaling ved ejerskitte. Værdiforøgelsen fastsættes på baggrund af den offentlige vurdering af ejendommen før og efter boligændringen.

Til sikkerhed for kommunalbestyrelsens lån oprettes og tinglyses et pantebrev i den ejendom, som boligindretningen vedrører.

Udgifterne ved oprettelse af pantebrev osv. afholdes af kommunalbestyrelsen som en administrationsudgift.

Lånet forfalder alene ved ejerskitte. Lånet forfalder ikke ved hensiddn i uskiftet bo.

Kommunalbestyrelsen kan kun stille krav om tilbagebetaling af den hjælp, som modsvarer værdiforøgelsen, hvis den borger, som boligindretningen vedrører, er ejer af ejendommen. Den eneste undtagelse hertil er den situation, hvor den handicappede borger er et barn eller en ung under 18 år, og barnets eller den unges forældre eller en af forældrene er ejer af ejendommen. I dette tilfælde kan kommunalbestyrelsen stille krav om tilbagebetaling af den hjælp, som modsvarer værdiforøgelsen, samt stille krav om, at der oprettes og tinglyses pantebrev i ejendommen, selvom der ikke er identitet mellem den handicappede borger og ejeren af ejendommen. Dette skyldes, at hjælpen i praksis tildeles forældrene, og at det derfor også er forældrene, der i givet fald skal betale hjælpen tilbage.

Hvis det kan forudses, at værdien af boligændringen, f.eks. installation af nyt køkken eller nyt badeværelse mv., med tiden vil blive forringet, kan det aftales, at lånet nedskrives over en periode på 20 år.

Kommunalbestyrelsen er alene berettiget til at forlange oprettelse af lån og tinglysning af pantebrev i ejendommen for et beløb, der modsvarer den værdiforøgelse, som den af kommunen finansierede boligændring har medført, jf. principafgørelse C-26-04.

Kapitel xx

Frit valg af boligindretning (Emneord: Personkreds, indholdet i frit valgsordningen, betingelser for støtte, reparation, vedligeholdelse, ejendomsret, reetablering, tilbagebetalingspligt, pant)

Indledning

xx. I dette kapitel beskrives reglerne om frit valg af boligindretning.

Kapitlet beskriver formålet med frit valgordningen, personkredsen og det nærmere indhold i ordningen. Endvidere beskrives kommunalbestyrelsens rådgivnings- og vejledningsforpligtelse i forbindelse med frit valgordningen, og der gives nogle anvisninger på, hvorledes kommunerne kan administrere ordningen i praksis.

Reglerne om frit valg af boligindretning, som blev indført med lov nr. 407 af 21. april 2010, findes i servicelovens § 116, stk. 2-3, samt i bekendtgørelse om adgangen til frit valg af boligindretning efter lov om social service og bekendtgørelse om afgrænsning af tilbagebetalingspligt og sikring ved pant ydet til boligindretning og skift af bolig.

Formål og personkreds

<i>Serviceloven</i>
§ 116. ...
<i>Stk. 2.</i> En person, der er tilkendt hjælp efter stk. 1, kan, hvis den pågældende ønsker at benytte en anden håndværker end den, som kommunalbestyrelsen har valgt, vælge selv at lade boligindretningen udføre og få udgifterne hertil refunderet, dog højst med et beløb svarende til den pris, kommunen kunne have fået boligindretningen udført for hos den håndværker, som kommunen har valgt. På samme måde kan ansøgeren vælge andre materialer end dem, som kommunalbestyrelsen har anvist.
<i>Stk. 3.</i> Indenrigs- og socialministeren fastsætter nærmere regler om adgangen efter stk. 2 til at vælge håndværker og materialer i forbindelse med tilkendelse af hjælp til boligindretning, herunder om krav til håndværker samt om muligheden for at indgå aftale om tilbagelevering efter endt brug og aftale om reetablering og betingelserne herfor.
<i>Stk. 4 ...</i>

xx. Efter servicelovens § 116, stk. 2, kan en borger, der er tilkendt hjælp til boligindretning efter § 116, stk. 1, frit vælge håndværker til udførelse af boligindretningen. Endvidere kan ydelsesmodtageren frit vælge materialer til boligindretningens udførelse.

Formålet med frit valgsordningen er at give borgere med nedsat funktionsevne adgang til frit valg af boligindretning. Hermed ønskes det at forbedre vilkårene for denne gruppe borgere gennem øgede og bedre valgmuligheder for den enkelte.

Borgernes adgang til frit valg ændrer ikke på det generelt gældende kompensationsprincip, hvorefter borgere med nedsat funktionsevne tilbydes ydelser og hjælpeforanstaltninger for i videst muligt omfang at kompensere for og minimere konsekvenserne af deres funktionsnedsættelse. Kommunalbestyrelsen skal således fortsat yde den hjælp, som borgerne efter lovgivningen har krav på, uden at det får økonomiske konsekvenser for den enkelte.

Adgangen til frit valg af boligindretning gælder alene for borgere, der har fået tilkendt hjælp efter servicelovens § 116, stk. 1. Er der derimod tilkendt hjælp til boligskit, jf. § 116, stk. 4, vil adgangen til frit valg ikke gælde, fordi hjælp til boligskit udmåles som et kontant tilskud.

Indholdet i frit valgsordningen

Bekendtgørelse om adgangen til frit valg af boligindretning efter lov om social service

§ 1. En borger, der er tilkendt hjælp til boligindretning efter § 116, stk. 1, i lov om social service, kan, hvis den pågældende ønsker at benytte en anden håndværker end den, som kommunalbestyrelsen har valgt, vælge selv at lade boligindretningen udføre og få udgifterne hertil refunderet, dog højst med et beløb svarende til den pris, kommunen kunne have fået udført boligindretningen for hos den håndværker, som kommunen har valgt. På samme måde kan borgeren vælge andre materialer end dem, som kommunalbestyrelsen har anvist.

Stk. 2. ...

xx. Efter § 1, stk. 1, i bekendtgørelse om adgangen til frit valg af boligindretning efter lov om social service kan en borger, der er tilkendt hjælp til boligindretning, hvis den pågældende ønsker at benytte en anden håndværker end den, som kommunalbestyrelsen har valgt, vælge selv at lade boligindretningen udføre. Udgifterne hertil refunderes af kommunalbestyrelsen, dog højst med et beløb svarende til den pris, kommunen kunne have fået boligindretningen udført for hos den håndværker, som kommunen har valgt. På samme måde kan ydelsesmodtageren vælge andre materialer til udførelsen af boligindretningen end dem, som kommunalbestyrelsen har anvist.

Selv om ydelsesmodtageren benytter sig af retten til frit valg, skal kommunalbestyrelsen fortsat yde ydelsesmodtageren den hjælp til boligindretning, som den pågældende efter lovgivningen har krav på, uden at det får økonomiske konsekvenser for den enkelte. Det vil sige, at ydelsesmodtageren skal have hjælp til den boligindretning, som er nødvendig for at gøre boligen bedre egnet som

opholdssted for den pågældende. Kommunalbestyrelsens afgørelse om hjælp til boligindretning kan påklages til det sociale nævn og Ankestyrelsen efter reglerne i retssikkerhedslovens kapitel 10. For en nærmere gennemgang af disse regler henvises til vejledning nr. 1 til serviceloven.

Hvis ydelsesmodtageren i forbindelse med en boligindretning, hvortil der er ydet støtte efter § 116, stk. 1, samtidig vælger at få udført helt andre boligmæssige ændringer, som ligger uden for bevillingen, skal ydelsesmodtageren fuldt ud afholde udgifterne til disse ændringer.

Betingelserne for støtte under frit valgordningen

Bekendtgørelse om adgangen til frit valg af boligindretning efter lov om social service

§ 1. ...

Stk. 2. Det er en betingelse for, at kommunalbestyrelsen kan yde støtte til en boligindretning udført af en anden håndværker end den, som kommunalbestyrelsen har valgt, at den pågældende håndværker er faglært og momsregistreret. Det er borgerens ansvar at sikre dette.

Stk. 3. Det er en betingelse for, at kommunalbestyrelsen kan yde støtte til en boligindretning udført i andre materialer end dem, som kommunalbestyrelsen har anvist, at de valgte materialer kan sikre, at boligindretningen tjener til at gøre boligen bedre egnet som opholdssted for borgeren. Det er borgerens ansvar at sikre dette.

xx. Hvis ydelsesmodtageren har benyttet sig af retten til frit valg og har valgt en anden håndværker til udførelse af boligindretningen end den, som kommunalbestyrelsen har valgt, er det en betingelse for, at ydelsesmodtageren kan modtage støtte fra kommunalbestyrelsen, at den håndværker, som er valgt, er faglært og momsregistreret. Det er ydelsesmodtagerens ansvar at sikre dette.

Hvis ydelsesmodtageren har benyttet sig af retten til frit valg og har valgt andre materialer til udførelse af boligindretningen end dem, som kommunalbestyrelsen har anvist, er det en betingelse for, at ydelsesmodtageren kan modtage støtte fra kommunalbestyrelsen, at de materialer, som er valgt, sikrer, at boligindretningen tjener til at gøre boligen bedre egnet som opholdssted for ydelsesmodtageren. Det er ydelsesmodtagerens ansvar at sikre dette.

Har ydelsesmodtageren fået udført en boligindretning af en ikke-faglært og ikke-momsregistreret håndværker, eller har ydelsesmodtageren valgt materialer til boligindretningen, som ikke sikrer, at boligindretningen gør boligen bedre egnet som opholdssted for den pågældende, vil ydelsesmodtageren ikke have ret til støtte til boligindretningen fra kommunalbestyrelsen.

Reparation og vedligeholdelse

xx. Det påhviler som udgangspunkt ydelsesmodtageren selv at afholde udgifter til almindelig reparation og vedligeholdelse af en bevilget boligindretning. Dette gælder også i de tilfælde, hvor ydelsesmodtageren har benyttet sig af retten til frit valg.

Der kan dog i særlige tilfælde ydes hjælp til reparation og vedligeholdelse af en bevilget boligindretning, hvis udgiften efter en konkret vurdering må anses som en nødvendig merudgift som følge af ydelsesmodtagerens funktionsnedsættelse. Hjælpen gives da efter servicelovens § 41 om merudgiftsydelse til børn eller § 100 om merudgiftsydelse til voksne.

Tilbagelevering efter endt brug

Bekendtgørelse om adgangen til frit valg af boligindretning efter lov om social service

§ 3. Borgeren har ejendomsretten til boligindretningen.

Stk. 2. Hvis der samtidig med bevillingen af boligindretningen er indgået aftale om tilbagelevering efter endt brug, og borgeren har benyttet sig af retten til frit at vælge andre materialer end dem, kommunalbestyrelsen har bevilget, har kommunalbestyrelsen i forbindelse med tilbageleveringen ikke pligt til at refundere borgeren de ekstra udgifter til materialer, som den pågældende har afholdt.

xx. Ydelsesmodtageren har ejendomsretten til boligindretningen. Det betyder, at boligindretningen ikke skal leveres tilbage til kommunen efter endt brug. Dette gælder også i de tilfælde, hvor ydelsesmodtageren har benyttet sig af retten til frit valg.

Hvis ydelsesmodtageren og kommunalbestyrelsen samtidig med bevillingen af boligindretningen har indgået aftale om tilbagelevering efter endt brug, og ydelsesmodtageren har benyttet sig af retten til frit at vælge andre materialer end dem, som kommunalbestyrelsen har bevilget, har kommunalbestyrelsen i forbindelse med tilbageleveringen ikke pligt til at refundere ydelsesmodtageren de ekstra udgifter til materialer, som ydelsesmodtageren har afholdt. Kommunalbestyrelsen må ved indgåelsen af aftalen om tilbagelevering vejlede herom, så ydelsesmodtageren ved aftalens indgåelse er bekendt med konsekvenserne.

Reetablering

Bekendtgørelse om adgangen til frit valg af boligindretning efter lov om social service

§ 4. Hvis der samtidig med bevil-
ling af boligindretningen er indgået
aftale om reetablering, har kommu-
nalbestyrelsen alene pligt til at foreta-
ge reetablering i forhold til den bolig-
indretning, som kommunalbestyrel-
sen har ydet støtte til. Eventuelle
yderligere udgifter til reetablering,
som måtte være opstået som følge af
borgerens benyttelse af frit valg, skal
afholdes af borgeren.

xx. Hvis ydelsesmodtageren og kommunalbestyrelsen samtidig med bevillingen af boligindretningen har indgået aftale om reetablering, og ydelsesmodtageren har benyttet sig af retten til frit valg, har kommunalbestyrelsen alene pligt til at foretage reetablering i forhold til den boligindretning, som kommunalbestyrelsen har ydet støtte til. Yderligere udgifter til reetablering, som måtte være opstået som følge af benyttelse af retten til frit valg, skal afholdes af ydelsesmodtageren. Kommunalbestyrelsen må ved indgåelsen af aftalen om reetablering vejlede borgeren herom, så borgeren ved aftalens indgåelse er bekendt med konsekvenserne.

Det bemærkes herved i forhold til lejelovgivningen, at det følger af lejelovens § 29, stk. 9, at leje-
ren af en beboelseslejlighed eller et værelse til helårsbeboelse har ret til at foretage boligindretning
efter bestemmelserne i servicelovens § 116, hvis kommunalbestyrelsen garanterer for betaling af
reetableringsudgifter ved lejerens fraflytning. Lejerens ret til at foretage boligindretning i lejemålet
er således betinget af, at kommunalbestyrelsen garanterer for reetableringsudgifterne ved fraflyt-
ning. Hvis lejeren vælger en anden håndværker til udførelsen af boligindretningen end den, som
kommunalbestyrelsen har valgt, og dette medfører en anden og dyrere løsning end den, som kom-
munalbestyrelsen har bevilget, kan udlejerens nægte lejeren at få foretaget boligindretningen, da der
kun foreligger kommunegaranti for en del af beløbet. Hvis en lejer skal benytte sig af adgangen til
frit valg af håndværker, vil det derfor forudsætte, at lejeren kan indgå en aftale med udlejerens.

Tilbagebetalingspligt og pant

xx. Det er den boligindretning, som kommunalbestyrelsen har bevilget, der danner grundlag for en
vurdering af, om ydelsesmodtageren kan pålægges en tilbagebetalingspligt, og om kommunalbesty-
relsens krav kan sikres ved pant i ejendommen. En eventuel værdiforøgelse af ejendommen som
følge af ydelsesmodtagerens frie valg af andre materialer end dem, som kommunalbestyrelsen har
bevilget, kan således ikke medregnes i kommunalbestyrelsens krav.

For en omtale af betingelserne for tilbagebetalingspligt og sikring ved pant henvises i det hele til
punkt xx.

Kommunalbestyrelsens vejledningspligt i forbindelse med frit valgsordningen

xx. Kommunalbestyrelsen skal som led i sin generelle rådgivnings- og vejledningsforpligtelse yde
borgeren vejledning om adgangen til frit valg af boligindretning. Herunder skal der vejledes om
konsekvenserne af at benytte ordningen, f.eks. i forhold til betydningen af frit valg i forhold til til-
bagelevering og hjælp til reetablering. Herudover sker der ikke ændringer i kommunalbestyrelsens

rådgivnings- og vejledningsforpligtelse. Der skal således ydes rådgivning og vejledning i samme omfang som hidtil.

Kommunalbestyrelsens administration af frit valgsordningen

xx. Frem til kommunalbestyrelsens bevilling foreligger, medfører borgerens adgang til frit valg ingen administrative ændringer på området for hjælp til boligindretning.

Det bemærkes herved, at det er konkurrencestyrelsens vurdering, at prisen på den boligindretning, som kommunalbestyrelsen yder støtte til, fortsat vil kunne fastsættes via et udbud. Dette gælder også i de tilfælde, hvor ydelsesmodtageren ønsker at benytte sig af retten til frit valg. Det er dog et krav, at det i udbudsmaterialet gøres helt klart, at ydelsesmodtageren har frit valg, og at udbuddet derfor i sidste ende vil kunne annulleres, hvis ydelsesmodtageren vælger en anden håndværker.

I forbindelse med bevillingen af boligindretningen bør kommunalbestyrelsen vejlede ydelsesmodtageren om retten til frit valg, jf. punkt xx. Hvis ydelsesmodtageren herefter beslutter sig for at benytte sin ret til frit valg, vil det være ydelsesmodtageren selv, der vælger håndværker og entrerer med den valgte håndværker.

Men selv om ydelsesmodtageren har benyttet sig af retten til frit valg, har kommunalbestyrelsen som myndighed ansvaret for, at ydelsesmodtageren modtager den hjælp til boligindretning, som den pågældende efter afgørelsen har krav på. Kommunalbestyrelsen må derfor følge op på bevillingen, herunder sikre sig, at den boligindretning, som kommunalbestyrelsen har ydet støtte til, udføres i overensstemmelse med de specifikationer, der er opstillet. Det er op til kommunalbestyrelsen selv at vælge, hvorledes denne opfølgning skal ske. Der kan f.eks. føres løbende tilsyn, eller der kan foretages en afsluttende gennemgang af byggeriet. Hvis byggeriet ikke følger de specifikationer, som kommunalbestyrelsen har opstillet, vil der ikke kunne ydes støtte til den udførte boligindretning.

Når ydelsesmodtageren har fået udført boligindretningen, skal afregningen mellem ydelsesmodtageren, kommunalbestyrelsen og håndværkeren ske efter reglerne i § 2 i bekendtgørelse om adgangen til frit valg af boligindretning efter lov om social service. Efter denne bestemmelse skal fakturaen fra den håndværker, som ydelsesmodtageren vælger, sendes og afregnes direkte med kommunen. Ydelsesmodtageren hæfter selv for egenandelen, som han eller hun betaler direkte til håndværkeren. Det skal fremgå af fakturaen, som sendes til kommunen, om ydelsesmodtagerens eventuelle egenandel er fratrukket.

Ved denne afregningsform sikres det, at det ikke indebærer en unødigt belastning af ydelsesmodtagerens økonomi, hvis adgangen til frit valg benyttes. Endvidere vil det være muligt for kommunerne at afløfte moms af regningen gennem momsrefusionsordningen for kommuner og regioner. Det er en forudsætning, at kommunen modtager en faktura, hvorpå momsen er anført.

Kapitel xx

Boligskit efter servicelovens § 116, stk. 4 (Emneord: Boligskit, personkreds, social pension, ejerbolig, anskaffelse af ny bolig, engangsbeløb, løbende ydelse)

Personkreds

xx. Personkredsen omfatter borgere med betydeligt og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktions-evne som følge af medfødt handicap eller senere opstået handicap, sygdom eller ulykkesskader. Bestemmelsen omfatter både børn og voksne. For en generel beskrivelse af begrebet ”nedsat funktions-evne” henvises til vejledning 1 til serviceloven. Om vurdering af behovet henvises til punkt xx-xx.

Personkreds, forsørgelsesgrundlag

xx. Omfattet af servicelovens § 116, stk. 4, er alle børn og voksne med betydeligt og varigt nedsat funktionsevne, uanset forsørgelsesgrundlag, jf. dog nedenfor om borgere, der modtager social pension.

Borgere, der modtager social pension, er ikke omfattet af servicelovens § 116, stk. 4, jf. servicelovens § 116, stk. 5, medmindre den pågældende samtidig har borgerstyret personlig assistance efter servicelovens § 96.

Hvilende social pension

xx. Borgere, som er tilkendt social pension, men hvor pensionen er gjort hvilende, er omfattet af servicelovens § 116, stk. 4.

Invaliditetsydelse

xx. Borgere, der modtager invaliditetsydelse, som er tilkendt efter de indtil 1. januar 2003 gældende regler i lov om social pension, er omfattet af servicelovens § 116, stk. 4.

Udarbejdelse af en plan for det videre forløb

xx. Før der tages stilling til flytning, bør der foreligge en plan for, hvorledes kommunalbestyrelsen bedst muligt kan afhjælpe borgerens behov på såvel kort som på længere sigt. Denne plan skal udarbejdes i samarbejde med familien. I planen skal indgå en vurdering af familiens økonomiske muligheder for at opretholde det kommende boligniveau.

Overgang fra ung til voksen

xx. I de tilfælde, hvor en del af hjælpen gives efter merudgiftsbestemmelsen i servicelovens § 41, skal det gøres klart for borgeren og dennes familie, at ydelsen efter servicelovens § 41 vil bortfalde, når barnet fylder 18 år, optages i døgninstitution eller afgår ved døden.

I det tilfælde, hvor den unge efter det fyldte 18. år vedbliver med at bo hjemme, må kommunalbestyrelsen efter ansøgning fra den unge overveje, om hjælp til merudgifter kan dækkes efter servicelovens § 100.

Social pension og udbetaling af løbende ydelse

xx. Det følger af servicelovens § 116, stk. 5, at borgere, der modtager social pension ikke kan få hjælp efter stk. 4, medmindre det drejer sig om borgere, der har borgerstyret personlig assistance efter § 96.

I det omfang borgeren har fået bevilget hjælp efter servicelovens § 116, stk. 4, på et tidspunkt, hvor pågældende ikke modtog social pension, og hvor hjælpen efter § 116, stk. 4, er blevet bevilget i form af en løbende ydelse, vil borgeren fortsat være berettiget til at få hjælp efter servicelovens § 116, stk. 4, selvom borgeren senere tilkendes social pension og ikke har borgerstyret personlig assistance efter § 96. Det bør således ikke komme borgeren til ugunst, hvis kommunalbestyrelsen udbetaler hjælpen efter servicelovens § 116, stk. 4, i form af en løbende ydelse i stedet for i form af et engangsbeløb.

Generelt om hjælpen ved boligskit

Ejebolig

xx. Det er kun anskaffelse af en ejerbolig, der kan gives hjælp til efter § 116, stk. 4. Se også principafgørelse C-6-02: »Ankestyrelsen fandt, at anskaffelsesudgifter til en anden bolig vedrører anskaffelsen af en ejerbolig. Såfremt der kan anvises en egnet bolig, kan man slet ikke få hjælp efter servicelovens § 116, stk. 2 (Nu stk. 4). Ankestyrelsen fandt, at en anvist bolig vedrører en lejebolig.

Eventuelle udgifter på grund af et boligskit til en anvist lejebolig skal vurderes i henhold til reglerne i serviceloven om nødvendige merudgifter.«

Kan der af praktiske grunde eller på grund af bekostelige ændringer ikke foretages den nødvendige boligindretning med hjælp efter servicelovens § 116, stk. 1, i borgerens nuværende bolig, og kan kommunalbestyrelsen ikke anvises en anden egnet bolig (lejebolig), skal kommunalbestyrelsen vurdere, om borgeren er berettiget til hjælp til anskaffelse af en egnet ejerbolig.

I sager hvor der opstår spørgsmål om flytning, er det derfor væsentligt, at borgeren og kommunalbestyrelsen indgår i et tæt samarbejde i forhold til spørgsmålet, om det er muligt at dække borgerens behov ved ændringer i indretningen af den nuværende bolig, eller om det er muligt at dække borgerens behov i en anden egnet lejebolig. Hvis det herefter viser sig, at det er nødvendigt at anskaffe en ejerbolig, må kommunalbestyrelsen og borgeren i samarbejde finde en egnet ejerbolig.

Lejebolig eller andelsbolig

xx. Der kan ikke gives hjælp til flytning til en lejebolig eller andelsbolig efter servicelovens § 116, stk. 4. Se også under punktet ovenfor om principafgørelse C-6-02.

Boligskit på borgerens eget initiativ

xx. Det forhold, at borgeren selv tager skridt til at flytte til en anden bolig, og f.eks. på egen hånd uden kommunalbestyrelsens medvirken finder en ny bolig, vil ikke i sig selv afskære borgeren fra at modtage hjælp efter servicelovens § 116. Det kan f.eks. være i de tilfælde, hvor borgeren ønsker en højere boligstandard, flere kvadratmeter, ekstra kvalitet, særlige materialer mv.

Sagen vil imidlertid i disse tilfælde ofte skulle vurderes som en indretningssag efter servicelovens § 116, stk. 1, idet hjælpen efter § 116, stk. 4, forudsætter, at kommunalbestyrelsen og borgeren i samarbejde finder en bolig, som er nødvendig og tilstrækkelig for at dække borgerens særlige behov. Endvidere er det en forudsætning, at kommunalbestyrelsen ikke har kunnet anvises borgeren en anden egnet bolig.

Standarder for den enkelte families pladsbehov

xx. Når der skal tages stilling til flytning til en anden bolig, tages der udgangspunkt i den nuværende bolig, herunder størrelsen af denne bolig kombineret med behovet for boligskitet. Har borgeren således et meget stort boligareal i den nuværende bolig, men hvor det alligevel er nødvendigt at flytte for at tilgodese borgerens behov på grund af funktionsnedsættelsen, vil en del af boligarealet i den nye bolig kunne inddrages som bolig for den handicappede og dennes eventuelle hjælpere efter servicelovens § 96. Kommunalbestyrelsen må oplyse om denne mulighed over for borgeren og dennes familie, før flytningen iværksættes. Det bemærkes, at der efter servicelovens § 116, stk. 4, alene kan gives hjælp til den tilstrækkelige og nødvendige bolig.

Der foreligger ikke faste standarder for den enkelte families pladsbehov i forhold til antal værelser og kvadratmetre, den enkelte familie har behov for. Der skal altid anlægges en konkret vurdering,

hvor udgangspunktet er den handicappedes boligmæssige behov ud fra en egnet og økonomisk forsvarlig løsning, og hvor borgerens og dennes families behov ud fra en helhedsvurdering medinddrages.

Flyttesituationer omfattet af servicelovens § 116, stk. 4

xx. Det er kun følgende flyttesituationer, som er omfattet af servicelovens § 116, stk. 4:

- Flytning fra lejebolig eller andelsbolig til ejerbolig.
- Flytning fra ejerbolig til ejerbolig.

Hjælp til flytning til lejebolig eller andelsbolig kan ikke gives efter servicelovens § 116, stk. 4. Eventuelle merudgifter i forbindelse med boligskit til en lejebolig eller andelsbolig skal bedømmes efter reglerne om dækning af merudgifter, jf. servicelovens §§ 41 og 100. Der henvises til Socialministeriets vejledninger herom, i vejledning nr. x for så vidt angår § 41 og vejledning nr. x for så vidt angår § 100.

Flytning fra lejebolig, andelsbolig eller ejerbolig til ejerbolig

xx. I forbindelse med flytning fra lejebolig, andelsbolig eller ejerbolig til ejerbolig kan der efter servicelovens § 116, stk. 4, gives hjælp til anskaffelsen af den nye ejerbolig.

Udgifter til anskaffelse af ny ejerbolig

xx. Efter servicelovens § 116, stk. 4, kan der kun gives hjælp til de udgifter, der vedrører *anskaffelsen* af den nye ejerbolig.

Som eksempler på udgifter, der vedrører anskaffelsen af den nye ejerbolig, som kan gives efter servicelovens § 116, stk. 4, kan nævnes løbende højere boligudgifter i form af betaling til kreditforening samt udbetaling på ejerboligen. Derimod skal forhøjede drifts- og forbrugsudgifter som følge af boligskitet f.eks. lys, el, varme mv. ydes efter servicelovens §§ 41 eller 100, jf. principafgørelse C-35-04.

Hjælpen skal, jf. kompensationsprincippet, udmåles således, at ydelsesmodtageren kompenseres for de merudgifter, der er forbundet med anskaffelsen af den nye ejerbolig.

Hjælp til opførelse af ny bolig

xx. Hvis det ikke er muligt at finde en eksisterende ejerbolig, der er egnet til at dække borgerens behov, kan der undtagelsesvist gives hjælp til opførelse af en ny bolig efter servicelovens § 116, stk. 4.

Omfanget af hjælpen efter servicelovens § 116, stk. 4, vil svare til den hjælp, der gives i forbindelse med flytning til en eksisterende ejerbolig. Det vil sige hjælp til løbende højere boligudgifter i form af betaling til kreditforening samt udbetaling på ejerboligen. Der vil herudover kunne dækkes udgifter til projektering, grundsondering, arkitekt mv.

Ønske om flere kvadratmetre, andre materialer mv.

xx. Hvis ydelsesmodtageren i forbindelse med opførelsen af et nyt hus ønsker særlige materialer, flere kvadratmetre mv., som ligger udover, hvad der henset til handicappet er nødvendigt og tilstrækkeligt, må ydelsesmodtageren selv betale merudgiften hertil.

Kommunalbestyrelsen må derfor i de situationer, hvor ydelsesmodtageren ønsker særlige materialer, flere kvadratmetre mv., udarbejde et skøn over, hvor meget det vil koste at bygge et hus, som

må anses for nødvendigt og tilstrækkeligt i forhold til ydelsesmodtagerens handicaprelaterede behov for en ny bolig. Kommunalbestyrelsen skal på denne baggrund udarbejde et skøn over, hvilke udgifter kommunalbestyrelsen vil yde hjælp til.

Ved beregningen af kommunalbestyrelsens samlede hjælp efter § 116, stk. 4, må kommunalbestyrelsen herefter foretage fradrag for den del af boligudgiften, som ikke er afledt af den af kommunalbestyrelsen ydede hjælp. Ydelsesmodtageren vil derfor ofte i disse situationer - sammenlignet med udgiften i den tidligere bolig - få en forøget månedlig boligudgift, som ikke kompenseres fuldt ud af kommunalbestyrelsen.

Hvis hjælpen efter § 116, stk. 4, gives i form af et engangsbeløb, skal ydelsesmodtagerens nuværende månedlige boligudgift svare til ydelsesmodtagerens boligudgift i den hidtidige bolig med fradrag af den del, som ikke er bevilliget efter § 116, stk. 4.

Hvis hjælpen efter § 116, stk. 4, undtagelsesvist gives i form af en løbende ydelse, jf. nedenfor under punkt xx, skal der ved reduktion af kommunalbestyrelsens hjælp til betaling af de løbende udgifter tages udgangspunkt i forholdet mellem omfanget af kommunalbestyrelsens dokumenterede hjælp og ydelsesmodtagerens dokumenterede indskud.

Engangsbeløb eller løbende ydelse

xx. Hjælpen bør som udgangspunkt gives som et engangsbeløb, således at ydelsesmodtagerens faste månedlige boligudgifter (netto) i den nye bolig svarer til den månedlige nettohusleje/månedlige nettoydelse, borgeren på flyttetidspunktet betalte i sin hidtidige bolig. Hjælpen kan dog også gives i form af en fast månedlig ydelse – løbende ydelse i de tilfælde, hvor flytningen sker fra lejebolig til ejerbolig. Se også principafgørelse C-4-00.

Ved fastsættelsen af den tidligere husleje i en lejebolig fradrages eventuel modtaget boligsikring eller boligydelse. Ved beregningen skal der således tages udgangspunkt i nettohuslejen.

Flytteudgifter, salgsomkostninger mv.

xx. Der kan ikke efter servicelovens § 116, stk. 4, gives hjælp til dækning af omkostninger ved salg af en tidligere bolig, jf. principafgørelse C-3-02.

Hjælp, som ikke vedrører anskaffelse af en ejerbolig, herunder eksempelvis udgifter til afhændelse af tidligere bolig samt udgifter i forbindelse med selve flytningen fra lejebolig eller ejerbolig skal vurderes efter reglerne om hjælp til dækning af merudgifter ved forsørgelsen, jf. servicelovens §§ 41 og 100. Som eksempler kan nævnes udgifter til flyttevogn, salgsomkostninger ved salg af ejerbolig, ejendomsmæglersalær og nødvendig maling af den nye bolig mv.

Dobbelte boligudgifter

xx. I nogle tilfælde vil der i en periode kunne blive tale om, at der skal betales boligudgifter til såvel den tidligere bolig som den fremtidige bolig. Situationen vil typisk kunne opstå i de tilfælde, hvor den tidligere ejerbolig ikke er solgt på tidspunktet for overtagelsen af den nye ejerbolig. Det må dog forudsættes, at borgeren har medvirket til, at boligen sælges inden rimelig tid.

Det skal i disse tilfælde vurderes, om ydelsesmodtageren skal kompenseres for de merudgifter, der følger af de dobbelte boligudgifter, således at den pågældende alene skal betale boligudgifter svarende til de boligudgifter ydelsesmodtageren betalte i sin tidligere bolig. Hjælpen gives efter reglerne om merudgifter i servicelovens §§ 41 og 100. Se også principafgørelse C-11-05, hvor en kommune efter en konkret vurdering var berettiget til at fastsætte en tidsfrist med hensyn til, i hvor lang

tid kommunen ville betale for dobbelte boligudgifter, der var forbundet med salg af den tidligere bolig, og således begrænse perioden, hvor der kunne ydes dobbelte boligudgifter.

Overskud ved salg af tidligere ejerbolig

xx. Hvis der ved salget af den tidligere ejerbolig fremkommer et nettoprovenu (friværdi), kan ydelsesmodtageren selv disponere over overskuddet. Se også principafgørelse C-6-03: »Ankestyrelsen fandt ikke, at et eventuelt nettoprovenu ved salg af en hidtidig ejerbolig skulle indgå ved beregningen af hjælp til en ny ejerbolig efter servicelovens regler om hjælp til boligskit.

Begrundelsen for afgørelsen var, at hjælp til boligskit efter serviceloven er uafhængig af indkomst og formue.«

Ydelsesmodtageren er således ikke forpligtet til at anvende sit overskud i forbindelse med flytning til en ny ejerbolig.

Depositum/indskud ved fraflytning af lejebolig

xx. Hvis ydelsesmodtageren ved fraflytning af en lejebolig får tilbagebetalt et depositum eller et beboerindskud, skal dette ikke indgå ved beregningen af hjælp til en ejerbolig efter servicelovens regler om hjælp til boligskit.

Ydelsesmodtageren er således heller ikke i denne situation forpligtet til at anvende hverken det tilbagebetalte depositum eller beboerindskud i forbindelse med flytning til en ejerbolig.

Separation, skilsmisse og samlivsophør

xx. Hvis der tidligere er ydet hjælp til boligskit til et forældrepar med et handicappet barn, vil det forhold, at forældrene senere bliver separeret/skilt/ophører samlivet ikke kunne begrunde yderligere hjælp til f.eks. betaling af månedlige boligudgifter efter servicelovens § 116, stk. 4. En forælder, som vælger at blive boende i den aktuelle bolig, og som efter separationen, skilsmissen eller samlivsophøret ikke har råd til at blive boende, kan således ikke få hjælp efter servicelovens § 116, stk. 4, til f.eks. yderligere betaling af månedlige boligudgifter.

Separation, skilsmisse eller samlivsophør kan betragtes som en social begivenhed og er derfor ikke en direkte følge af handicappet. Når der er tale om en social begivenhed, kan der ud fra en konkret, individuel vurdering gives hjælp efter § 81 i lov om en aktiv socialpolitik.

Hvis forældrene på grund af separation/skilsmisse/samlivsophør bliver nødt til at flytte fra den hidtidige bolig, kan der imidlertid efterfølgende blive tale om at yde hjælp til nødvendig indretning efter servicelovens § 116, stk. 1, af forældrenes nye boliger.

Pant og tilbagebetalingspligt

xx. Reglerne om pant og tilbagebetalingspligt findes i Socialministeriets bekendtgørelse om afgrænsning af tilbagebetalingspligt og sikring ved pant for hjælp ydet til boligindretning og boligskit. Reglerne er fastsat med hjemmel i servicelovens § 116, stk. 6.

I de tilfælde, hvor kommunalbestyrelsen yder hjælp til skift af bolig til en ny ejerbolig, ydes den del af hjælpen, der svarer til forskelsværdien af den offentlige vurdering af den nuværende ejerbolig og den tidligere ejerbolig ifølge Socialministeriets bekendtgørelse om afgrænsning af tilbagebetalingspligt og sikring ved pant for hjælp ydet til boligindretning og boligskit i form af et rente- og afdragsfrit lån, der forfalder til betaling ved ejerskitte.

Der kan alene stilles krav om tilbagebetaling af hjælp ydet til skift af bolig, hvis hjælpen er ydet efter servicelovens § 116, stk. 4, og hvis hjælpen er ydet til anskaffelse af en ejerbolig. Det er en betingelse, at der er tale om skift fra ejerbolig til ejerbolig.

Lånet udmåles som et beløb, der svarer til forskelsværdien af den offentlige vurdering af den nuværende ejerbolig og den tidligere ejerbolig.

Til sikkerhed for lånet tinglyses et pantebrev i den nye ejendom. Udgifterne til oprettelse og tinglysning af pantebrevet afholdes af kommunalbestyrelsen som en administrationsudgift.

Lånet forfalder alene ved ejerskifte. Lånet forfalder ikke ved hensiddende i uskiftet bo.

Kommunalbestyrelsen kan kun stille krav om tilbagebetaling af den hjælp, som svarer til forskelsværdien af den offentlige vurdering af den nuværende og den tidligere ejendom, hvis den borger, som boligskiftet vedrører, er ejer af den nye ejendom. Den eneste undtagelse hertil er den situation, hvor den handicappede borger er et barn eller en ung under 18 år, og barnets eller den unges forældre eller en af forældrene er ejer af den nye ejendom. I dette tilfælde kan kommunalbestyrelsen stille krav om tilbagebetaling af den hjælp, som svarer til ovenstående forskelsværdi, samt stille krav om oprettelse og tinglysning af et pantebrev i ejendommen, selvom der ikke er identitet mellem den handicappede borger og ejeren af ejendommen. Dette skyldes, at hjælpen i praksis tildeles forældrene, og at det derfor også er forældrene, der i givet fald skal betale hjælpen tilbage.

Kapitel xx

Handlekommune i sager om boligændringer (Emneord: Opholdskommune, flytning)

xx. Handleforpligtelsen påhviler borgerens opholdskommune, hvilket følger af § 9 i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område.

Opholdskommunen er den kommune, som har pligt til at give hjælpen, dvs. at opholdskommunen normalt også er handlekommune.

Hvis en borger bor i en kommune og køber en bolig i en anden kommune, hvor der skal foretages boligindretning efter servicelovens § 116, stk. 1, skal ansøgningen om boligændring indgives til og behandles af kommunalbestyrelsen i borgerens aktuelle opholdskommune.

Hvis borgeren, efter at ansøgningen er indgivet til opholdskommunen, inden afgørelse er truffet, opgiver sin bopæl og tager varigt ophold i den anden kommune, vil sagen skulle overgives til behandling i kommunalbestyrelsen i denne kommune. Det vil nu være den nye kommune, som er opholdskommune og dermed også kommunalbestyrelsen i den kommune, som har pligt til at give hjælpen.

Hvis der er tale om et barn, som har fast bopæl hos den ene forælder i en kommune, men hvor barnet tillige har samvær med en anden forælder, som er bosiddende i en anden kommune, skal ansøgning om boligændringer i hvert af forældrenes hjem, behandles af den kommune, hvor barnet har fast ophold.